

**T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**KURUMSAL VE TİCARİ BANKACILIK
AÇISINDAN KATILIM BANKALARININ
ETKİNLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİ:
TÜRKİYE ÖRNEĞİ**

Manisa, 2016

**T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
İKTİSAT TEORİSİ PROGRAMI**

**KURUMSAL VE TİCARİ BANKACILIK AÇISINDAN KATILIM
BANKALARININ ETKİNLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİ:**

TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Şerif COŞAN

**Danışman
Prof. Dr. Doğan UYSAL**

MANİSA-2016

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 31.05.2016 tarih ve 17/Ek15sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 23. Maddesi gereğince Enstitümüz İktisat Anabilim Dalı İktisat Teorisi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Şerif COŞAN'ın **"Kurumsal ve Ticari Bankacılık Açısından Katılım Bankalarının Etkinliğinin Ölçülmesi: Türkiye Örneği"** Konulu tezi incelenmiş ve aday 30/06/2016 tarihinde saat 11.00'de jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra **50** dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna OY BİRLİĞİ
DÜZELTME yapılmasına * OY ÇOKLUĞU
RED edilmesine ** ile karar verilmiştir.

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

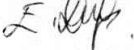
** Bu halde adayın tez konusu değiştirilir veya adayın isteği halinde tezsiz yüksek lisans programına geçişi sağlanır.

BAŞKAN

Prof. Dr. Doğan UYSAL

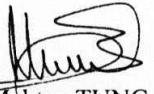
ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Ece Demiray EROL

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Mehmet TUNÇ

Evet

Havır

Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.

Tez, mutlaka basılmalıdır.

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Kurumsal ve Ticari Bankacılık Açısından Katılım Bankalarının Etkinliğinin Ölçülmesi: Türkiye Örneği” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

01/07/2016

Adı Soyadı

İmza

ÖZET

KURUMSAL VE TİCARİ BANKACILIK AÇISINDAN KATILIM BANKALARININ ETKİNLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİ : TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Fon arz ve talep edenleri buluşturan finansal sistem, bu etkileşimin devamlılığını sağlama hususunda dinamik bir yapıya sahiptir. Türkiye’de 2005 yılında katılım bankalarına dönüştürülen faizsiz finans kurumları, konvansiyonel bankalar ile eşit haklara sahip olarak sektörde pay almaya başlamıştır. Bu tez çalışması, Türkiye’de faizsiz finans kurumlarının kuruluş aşamalarını göstermeyi, bankaların genel müdürlük ve şube segmentasyonu hususunda bilgi vermeyi, 2011 den 2015 yılına kadar olan dönemde Türkiye’de Kurumsal ve Ticari Bankacılık alanında katılım bankalarında yaşanan gelişmeleri ölçmeyi amaçlamaktadır.

Tez üç bölümden oluşmakta olup, ilk bölümde faizsiz finans sisteminin argümanları, sistemin ortaya çıkışı, Dünya’daki ve Türkiye’deki gelişimi hususu anlatılmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde Türkiye’de firmaların segmentasyonu hususunda detaylı bilgilere yer verilmiş olup, KOBİ, Kurumsal ve Ticari firmaların belirlenme kriterleri anlatılmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölümde katılım bankalarının Kurumsal ve Ticari Bankacılık alanında 2011-2015 yılları arasında bilançolarında yaşanan gelişmeler literatur tarama ve veri toplama yöntemi ile ölçülmeye çalışılmıştır.

İncelenen 2011-2015 yılları arasında Kurumsal ve Ticari Krediler alanında katılım bankacılığının payı yıldan yıla azalmaktadır. Sektöre giriş yapan kamu katılım bankalarının bu durumu tersine çevrilebileceği öngörüsü ile beraber, Katılım Bankalarının kurumsal ve ticari krediler alanında payını arttırıp, aktif rakamını büyüterek bankacılık sektöründe payını arttırmayı hedeflemektedir. Kriz döneminde katılım bankalarının kendi iç dinamikleri ile ayakta kalması konvansiyel bankalara göre farklılık göstermesi, kurumsal ve ticari krediler alanında uzun dönemde büyük kazanımlar elde edeceği beklentisini güçlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal ve Ticari Bankacılık, Katılım Bankacılığı, Segmentasyon

ABSTRACT**EVALUATING EFFICIENCY OF PARTICIPATION BANKS IN TERMS OF CORPORATE AND COMMERCIAL BANKS : TURKEY SAMPLE**

Financial system that brings together fund supply and demandant has a dynamic structure. In Turkey, 2005, flat finance corporations which are converted into participation banks, started to receive share in sector at the same rights with the conventional banks. This thesis aims to evaluate experienced developments of participation banks in the field of corporate and commercial banking in the period from 2011 till 2015 in Turkey, showing flat finance corporations' stages of establishment in Turkey, giving information about banks' head office and branch segmentation.

The thesis consists of three parts. In the first part flat finance systems' arguments , occuring of system, development in the World and in Turkey were tried to be explained. In the second part, detailed information about segmentation of firms in Turkey was given, SME, corporate and Commercial Firms' criterias of determination were tried to be told. In the third part, participation banks' in the sector of corporate and commercial banking, years 2011-2015 in balance sheets ,experienced developments were tried to be measured with the techniques of literature review and data collection.

Studied years, between 2011-2015 in the area of corporate and commercial credits, participation banking share was decreasing year after year. It is aimed to enhance its share in banking sector together with foresight of public participation banks which are entering the sector ,reversing this situation , increasing share of participation banks in the area of corporate and commercial credits and enlarging assets. In crisis period, participation banks which keep up their inside dynamics, differing from conventional banks, have strengthen expectations of obtaining big gains in the long term in the field of corporate and commercial credits.

Key Words: Corporate and Commercial Banking, Participation Banking, Segmentation

TEŞEKKÜR

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan, bilgi ve deneyimleri ile yol gösteren danışman hocam Sayın Prof. Dr. Doğan Uysal'a, bilgi ve tecrübesi ile lisansüstü öğrenim hayatımın tüm zorlu aşamalarında maddi manevi her yönden yardımcı olan, tecrübeleri ile beni aydınlatan ve desteğini hiç eksik etmeyen, kendisini tanımaktan büyük onur duyduğum, yüksek lisans eğitimim sırasında desteği ve arşiv belgelerinin transkripsiyonu aşamasında yardımlarını esirgemeyen Sayın Yrd. Doç. Dr. Ece Demiray Erol' a ve Sayın Yard. Doç. Dr. Mehtap Tunç' a , çalışmalarım sırasında manevi desteğini her zaman hissettiğim bankacı üstadlarıma ve arkadaşlarıma, öğrenim hayatım boyunca, beni maddi ve manevi olarak destekleyen ve hep yanımda olan eşim Nihal Coşan'a yürekten teşekkür ederim.

Ad SOYAD
Manisa, 2016

İÇİNDEKİLER

i.	Tablolar Listesi.....	15
ii.	Grafikler Listesi.....	17
iii.	Kısaltmalar Listesi.....	18
iv.	Giriş.....	20

BİRİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL SİSTEMİN ARGÜMANLARI VE FAİZSİZ BANKACILIK

1.	FİNANSAL YAPI VE BANKACILIK	22
2.	FON ARZ-TALEBİ VE FİNANSAL ARACILIK HİZMETİ.....	23
2.1.	Bankalar	24
2.2.	Borsalar	25
2.3.	Factoring şirketleri	25
2.4.	Leasing Şirketleri	26
2.5.	Tüketici Finansman Şirketleri.....	26
2.6.	Portföy Yönetim Şirketleri.....	26
2.7.	Varlık Yönetim Şirketleri	27
2.8.	Yatırım Danışmanlık Şirketleri.....	27
2.9.	Yatırım Ortaklıkları	27
2.10.	Sigorta Şirketleri	27
3.	FAİZSİZ BANKACILIĞIN OLUŞUMU VE DÜNYADAKİ GELİŞİMİ	29
3.1.	Ekonomik Nedenler	29
3.2.	Sosyal Nedenler	29
3.3.	Dini Nedenler.....	29
3.4.	Faizsiz Bankacılığın Dünyadaki Oluşumu ve Gelişimi.....	31
3.5.	Dünyada Faizsiz Bankalarda Yapılan Fon Toplama Faaliyetleri	38

	x
3.5.1. Tasarruf ve Cari Hesaplar Aracılığıyla.....	38
3.5.2. Yatırım Hesapları Aracılığıyla.....	38
3.6. Dünyada Faizsiz Bankalarda Yapılan Fon Kullandırma Yöntemleri.....	39
3.6.1. Mudarâbâ.....	39
3.6.2. Müşarâke.....	39
3.6.3. Murabaha.....	40
3.6.4. İcara.....	40
3.6.5. Selem.....	40
3.6.6. İstisna.....	40
3.6.7. Müzaraa.....	40
3.6.8. Wakala.....	41
3.6.9. Tavarruk.....	41
3.6.10. Komodite.....	41
4. TÜRKİYEDE FAİZSİZ BANKACILIK.....	42
4.1. Finans Kurumları.....	42
4.1.1. Türkiye’de Finans Kurumlarının (ÖFK) Gelişimi.....	42
4.1.2. Türkiye’de Kurulan İlk Finans Kurumları.....	43
4.1.2.1. Faisal Finans.....	43
4.1.2.2. Albaraka Türk Finans.....	43
4.1.2.3. Kuveyt Türk Evkaf Finans.....	43
4.1.2.4. Anadolu Finans.....	44
4.1.2.5. İhlas Finans.....	44
4.1.2.6. Asya Finans.....	44
4.2. Katılım Bankaları.....	45

4.2.1. Türkiye’de Katılım Bankalarının Ortaya Çıkışı	45
4.2.2. Türkiye’de Kurulan İlk Katılım Bankaları	46
4.2.2.1. Albaraka Türk Katılım Bankası	46
4.2.2.2. Asya Katılım Bankası	46
4.2.2.3. Kuveyt Türk Katılım Bankası	47
4.2.2.4. T.C. Ziraat Katılım Bankası	47
4.2.2.5. Türkiye Finans Katılım Bankası	47
4.2.2.6. Vakıf Katılım Bankası	48

İKİNCİ BÖLÜM

BANKALARIN GENEL MÜDÜRLÜK, ŞUBE VE MÜŞTERİ SEGMENTASYONU

1. Genel Müdürlük Segmentasyonu	49
2. Şube Yapılanması ve Segmentasyonu	49
2.1. Şube Segmentasyonu	50
2.1.1. Kurumsal Şube	50
2.1.2. Ticari Şube	50
2.1.3. Şubeler	50
2.1.3.1. KOBİ Şube	50
2.1.3.2. Karma Şube	51
3. Müşteri Segmentasyonu	51
3.1. Esnaflar	52
3.2. Çiftçiler	52
3.3. Konut Alanlar	52
3.4. Belediyeler, Üniversiteler ve KİT ler	52
3.5. Sanayi Siteleri	52
3.6. Apartman Yönetimleri	53

	xii
4. Müşteri Segmentasyonu Kriterleri.....	53
4.1. Holding Şirketleri	53
4.2. Ticaret Şirketleri.....	54
4.3. Taahhüt Şirketleri.....	54
4.4. Turizm Şirketleri.....	54
4.5. Finans Şirketleri	55

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURUMSAL VE TİCARİ BANKACILIK AÇISINDAN

KATILIM BANKALARININ ETKİNLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİ:

2011-2015 TÜRKİYE ÖRNEĞİ

1. 2011 YILI	56
1.1. Personel ve Şube Sayısı	57
1.2. Aktif-Pasif Gelişimi.....	58
1.2.1. Krediler	59
1.2.1.1. Katılım Bankalarının Kurumsal ve Ticari Bankacılık Alanında Krediler Gelişimi.....	61
1.2.2. Mevduat	62
1.2.3. Özkaynaklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu	63
1.3. Karlılık.....	64
2. 2012 YILI	66
2.1. Personel ve Şube Sayısı	66
2.2. Aktif-Pasif Gelişimi.....	67
2.2.1. Krediler	69
2.2.1.1. Katılım Bankalarının Kurumsal ve Ticari Bankacılık Alanında Krediler	

	xiii
Gelişimi.....	71
2.2.2. Mevduat	71
2.2.3. Özkaynaklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu	73
2.3. Karlılık	75
3. 2013 YILI	78
3.1. Personel ve Şube Sayısı	79
3.2. Aktif-Pasif Gelişimi	80
3.2.1. Krediler	81
3.2.1.1. Katılım Bankalarının Kurumsal ve Ticari Bankacılık Alanında Krediler Gelişimi.....	84
3.2.2. Mevduat	84
3.2.3. Özkaynaklar ve Semaye Yeterlilik Rasyosu	86
3.3. Karlılık	87
4. 2014 YILI	90
4.1. Personel ve Şube Sayısı	91
4.2. Aktif-Pasif Gelişimi	92
4.2.1. Krediler	92
4.2.1.1. Katılım Bankalarının Kurumsal ve Ticari Bankacılık Alanında Krediler Gelişimi.....	93
4.2.2. Mevduat	94
4.2.3. Özkaynaklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu	94
4.3. Karlılık	94
5. 2015 YILI	95
5.1. Personel ve Şube Sayısı	97
5.2. Aktif-Pasif Gelişimi	97

	xiv
5.2.1. Krediler	99
5.2.1.1. Katılım Bankalarının Kurumsal ve Ticari Bankacılık Alanında Krediler	
Gelişimi.....	99
5.2.2. Mevduat	100
5.3. Özkaynaklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu	102
5.4. Karlılık	103
6. SONUÇ	104
7. KAYNAKÇA	105

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1	: Finansal Sistemde Fon Arz ve Talep Edenler.....	22
Tablo 2	: Küresel Faizsiz Bankacılığın Gelişim Aşamaları.....	33
Tablo 3	: İslami Finans Enstrümanlarında Ülkelerin Büyüklük Sıralaması	34
Tablo 3-a	: Dünyanın Çeşitli Ülkelerinde Faaliyet Gösteren Faizsiz Bankalar	36
Tablo 3-b	: Dünyanın Çeşitli Ülkelerinde Faaliyet Gösteren Faizsiz Bankalar (Devamı)..	37
Tablo 4	: Sektörün Personel Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Kişi) 2011...	57
Tablo 5	: Sektörün Şube Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Adet) 2011.....	58
Tablo 6	: Seçilmiş Bilanço Kalemleri 2011.....	58
Tablo 7	: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi 2011	59
Tablo 8	: Banka Grupları Bazında Kredilerin Gelişimi 2011	59
Tablo 9	: Türleri İtibarıyla Krediler 2011	60
Tablo 10	: Kredi Türleri ve Banka Grupları İtibarıyla Kredilerin Gelişimi 2011	61
Tablo 11	: Kredi Türleri İtibarıyla Banka Gruplarının Payları 2011	62
Tablo 12	: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi 2011	62
Tablo 13	: Sermaye Yeterlilik Rasyosu 2011	64
Tablo 14	: Banka Grupları İtibarıyla Özkaynak ve Aktif Karlılığı 2011	65
Tablo 15	: Sektörün Personel Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı 2012.....	67
Tablo 16	: Sektörün Şube Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Adet) 2012	67
Tablo 17	: Seçilmiş Bilanço Kalemleri 2012.....	68
Tablo 18	: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi 2012	69
Tablo 19	: Banka Grupları Bazında Kredilerin Gelişimi 2012.....	70
Tablo 20	: Kredi Türleri ve Banka Grupları İtibarıyla Kredilerin Gelişimi 2012	72
Tablo 21	: Kredi Türleri İtibarıyla Banka Gruplarının Payları 2012.....	72
Tablo 22	: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi 2012	73
Tablo 23	: Banka Grupları Bazında Sermaye Yeterliliği Rasyosu 2012	75
Tablo 24	: Banka Grupları İtibarıyla Net Dönem Karı ile Özkaynak ve Aktif Karlılığı..	76
Tablo 25	: Sektörün Personel Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Kişi) 2013 .	79

Tablo 26	: Sektörün Şube Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Adet) 2013	80
Tablo 27	: Seçilmiş Bilanço Kalemleri 2013.....	80
Tablo 28	: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi 2013	81
Tablo 29	: Banka Grupları Bazında Kredilerin Gelişimi 2013.....	82
Tablo 30	: Türleri İtibarıyla Krediler 2013.....	83
Tablo 31	: Kredi Türleri ve Banka Grupları İtibarıyla Kredilerin Gelişimi 2013	84
Tablo 32	: Kredi Türleri İtibarıyla Banka Gruplarının Payları 2013.....	84
Tablo 33	: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi 2013	85
Tablo 34	: Banka Grupları İtibarıyla Özkaynaklar 2013	86
Tablo 35	: Banka Grupları Bazında Sermaye Yeterliliği Rasyosu 2013	87
Tablo 36	: Banka Grupları İtibarıyla Net Dönem Karı ile Özkaynak ve Aktif Karlılığı..	88
Tablo 37	: Türk Bankacılık Sektörünün Büyüklüğü ve Grupların Sektördeki Payları.....	90
Tablo 38	: Bankacılık Sektörü Personel ve Şube Bilgisi 2014.....	91
Tablo 39	: Katılım Bankacılığı Sektörü Personel ve Şube Bilgisi 2014.....	91
Tablo 40	: Katılım Bankaları Şube ve Personel Sayısı Gelişimi (2003-2014).....	91
Tablo 41	: Katılım Bankalarının Aktif Gelişimi ve Sektör İçindeki Payı (2011-2014) ...	92
Tablo 42	: Katılım Bankalarının Başlıca Göstergeleri (milyon TL 2014).....	92
Tablo 43	: Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Başlıca Finansal Büyüklükleri	93
Tablo 44	: Kredi Türleri İtibarıyla Kredilerin Gelişimi, 2014, Kaynak: BDDK.....	93
Tablo 45	: Türk Bankacılık Sektörü Seçilmiş Bilanço Kalemleri 2015	95
Tablo 46	: Özkaynak Gelişimi 2015.....	96
Tablo 47	: Personel ve Şube Gelişimi 2015	97
Tablo 48	: Seçilmiş A/P Kalemleri 2015.....	98
Tablo 49	: Kullandırılan Fon Gelişimi 2015	99
Tablo 50	: Kredi Türleri İtibari ile Kredilerin Gelişimi 2015.....	100
Tablo 51	: Toplanan Fon Gelişimi 2015.....	101
Tablo 52	: Özkaynaklar 2015	102

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1	: Faizsiz Banka Sayısı, 2014	34
Grafik 2	: Küresel Sukuk İhracı, 2015.....	35
Grafik 3	: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi, 2011.....	57
Grafik 4	: Kredi Türlerinin Dağılımı, 2011	60
Grafik 5	: Faiz Oranlarının Gelişimi, 2011.....	60
Grafik 6	: Sermaye Yeterlilik Rasyosu, 2011.....	63
Grafik 7	: Toplam Kredi Büyümesi, 2012.....	69
Grafik 8	: Haftalar İtibarıyla Kullanılan Kredilerin Ağırlıklı Ort. Faiz Oranları	71
Grafik 9	: Banka Grupları Bazında Mevduatın Krediyeye Dönüşüm Oranı, 2012	73
Grafik 10	: Sermaye Yeterliliği Rasyosu, 2012.....	74
Grafik 11	: Bireysel ve Şirketler Kesimine Kullanılan Kredilerin Yıllık Büy. Hızı	81
Grafik 12	: Kredilerin Türleri İtibarıyla Dağılımı, 2013	82
Grafik 13	: Kredilerin Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları (TL), 2013	83
Grafik 14	: Sermaye Yeterliliği Rasyosu, 2013.....	86
Grafik 15	: Katılım Bankalarının Bankacılık Sektöründeki Aktif Payı %, 2015	97
Grafik 16	: Toplanan Fonların Kullanılma Nispeti %, 2015	100
Grafik 17	: Katılım Bankalarının Bankacılık Sektöründeki Toplanan Fon Payı %,	101
Grafik 18	: Katılım Bankalarının Bankacılık Sektöründeki Özkaynak Payı %, 2015.....	103

KISALTMALAR LİSTESİ

- AAOIFI** : Accounting and Auditing Organization For Islamic Financial Institutions.
(İslami Finans Kuruluşları Muhasebe ve Denetim Organizasyonu)
- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
- AHS** : Analitik Hiyerarşi Süreci
- ATM** : Asynchronous Transfer Mode (Elektronik Para Çekme Makinesi)
- BAE** : Birleşik Arap Emirlikleri
- BDDK** : Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
- CIBAFI** : General Council For Islamic Banks And Financial Institutions
- CMR** : Uluslararası Nakliyeciler Sorumluluk Sigortası
- CRS** : Ölçeğe Göre Sabit Getiri
- DASK** : Doğal Afet Sigortaları Kurumu
- DITCARD**: Bank Asya'nın hem çipli normal kredi kartı, hem de temassız kredi kartı özellikleri taşıyan kredi kartıdır.
- DMI** : Dar Al-Maal Al-İslami S.A. Grubu
- EUR** : Euro
- EFT** : Elektronik Fon Transferi
- EMKT** : Elektronik Menkul Kıymet Transferi
- FDH** : Serbest Atılabilir Zarf Modeli
- FOREX** : Foreign Exchange
- GES** : Gelire Endeksli Senet
- İAB** : İstanbul Altın Borsası
- IDB** : İslam Kalkınma Bankası
- IFSB** : Islamic Financial Services Board
- IICRA** : International Islamic Centre For Reconciliation And Arbitration
- IIFM** : International Islamic Financial Market
- İMKB** : İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
- KİT** : Kamu İktisadi Teşebbüsleri

KOBİ	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler
KKB	: Kredi Kayıt Bürosu
KSY	: Kalın Sınır Yaklaşımı
MÖ	: Milattan Önce
NCB	: The National Commercial Bank
OPEC	: Organization of Petroleum Exporting Countries (Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü)
ÖFK	: Özel Finans Kurumu
SDY	: Serbest Dağılım Yaklaşımı
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SSL	: Secure Socket Layer (Güvenli Yuva Katmanı)
SSY	: Stokastik Sınır Yaklaşımı
SWIFT	: Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication
TBB	: Türkiye Bankalar Birliği
TBSTG	: Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeler
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TKBB	: Türkiye Katılım Bankaları Birliği
TMSF	: Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu
TOPSIS	: Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution
TSRSB	: Türkiye Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Birliği
USD	: Dolar
VOB	: Vadeli Opsiyon Borsaları

GİRİŞ

Sınırsız ihtiyaçları sınırlı kaynaklar ile karşılamaya çalışma sürecinde ekonominin finansmanı ihtiyacı doğmuştur. Sosyal yaşamın vazgeçilmezi ihtiyaçları karşılamak için değişik tokuşu keşfeden insanoğlu, zamanla alışveriş, ortaklık, borçlanma, kiralama vs. gibi ticârî usuller geliştirip ihtiyaçlarını bu yollarla da temin etmeye başlamıştır. Ticâreti kolaylaştırmak için ise parayı icâd etmiştir. Paranın icadıyla ihtiyaçlarını karşılama sırasında finansman açığı ortaya çıkmıştır. Bu oluşan açığı finanse etmek için çeşitli yollar kullanılmıştır.

Bu yolları incelediğimizde temelde ikiye ayırmamız mümkündür. En yaygın olarak kullanılanı faizle borçlanmaktır, diğer yöntem ise henüz daha çok yeni bir oluşum olan, temelde kar zarar ortaklığı diye nitelendirebileceğimiz, Türkiye’de kullanılan adıyla katılım bankacılığıdır. Sosyal hayatın her yönünü düzenleyen dini kaidelerin ticaret konusunda bazı yasaklar getirmesi, İslami esaslara uygun alternatif kurumların oluşturulmasını toplumsal baskıya dönüştürmüştür. Katılım finansmanı bu arayışlar neticesinde ortaya çıkan bir sistemdir.

Katılım finansmanı İslâmî bankacılık adı altında teorik çalışmalara 1940’lı yıllarda başlamıştır. 1960’lı yıllarda deneme çalışmaları yapılmış, yetmişli yıllarda ise İslâm Kalkınma Bankası ile ekonomik hayata farklı bir finans kaynağı olarak girmiştir. Faizsiz bankacılık sadece Ortadoğu ve Arap Yarımadasında değil batılı ülkelerde de görülmektedir. HSBC, Citibank, Union Bank of Switzerland, Goldman Sachs bu bankalara örnek olarak gösterilebilir. Bu bankalar, şubelerinde açtıkları ayrı pencereler aracılığı ile faizsiz bankacılık hizmeti sunmaktadırlar.

Bu çalışma ile bankaların bilançosunda en büyük paya sahip Kurumsal ve Ticari kredilerin gelişimi izlenecek olup, katılım bankalarının bu alanda etkinliği incelenecektir.

Birinci bölümde katılım bankacılığının enstrümanları tanıtılacak olup, ikinci bölümde bankaların segmentasyon kriterlerini ve üçüncü bölümde 2011-2015 yılları arasında Kurumsal ve Ticari Bankacılık alanında Katılım bankalarının etkinliğini incelemeye çalışacağız.

BİRİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL SİSTEMİN ARGÜMANLARI VE FAİZSİZ BANKACILIK

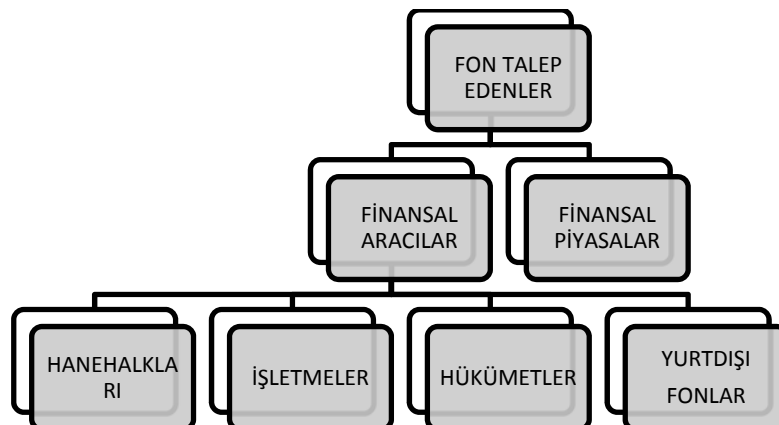
1. FİNANSAL YAPI VE BANKACILIK

Günümüzde kullanıldığı adıyla finans 1950'li yıllarda önemi kavranmış olup kurumsallaşmaya başlamıştır. 1950'lerden itibaren finans, özellikle finansal piyasalara ilişkin faaliyetlerden dolayı, özel bir disiplin olarak iktisattan ayrılarak gelişmeye başlamıştır (Erdem, 2008: 49). En genel anlamı ile finans, kişi ya da kurumların faydalanabileceği para, fon ya da sermaye anlamına gelir (Aydın vd., 2004: 23). Başka bir tanımlama ile finans, kişi ve kurumların gereksinim duyduğu kısa, orta ve uzun vadeli fonları en uygun koşullarda sağlamaları olarak ifade edilebilir (Usta, 2005: 2).

Finansman ihtiyacının olması fon arz ve talep edenleri kurumsal aracılık çatıları altında buluşmaya başlamıştır ve finansal sistem ortaya çıkmıştır. Sistem bu işlevi dolaylı ve doğrudan finansman olmak üzere iki şekilde yerine getirmektedir (Mishkin, 2012: 346).

Doğrudan finansman yönteminde borç alanlar, sattıkları menkul kıymetler neticesinde elde ettikleri krediyi, gelecekte elde edecekleri gelirlerinden ödemeyi taahhüt etmektedirler. Dolaylı finansmanda ise, tasarrufçu fon kaynağını, finansal aracıya aktarmakta, kredi kullanmak isteyen de fon gereksinimini finansal aracılara vasıtasıyla temin etmektedir (Mishkin, 2012: 345-346).

Tablo:1 Finansal Sistemde Fon Arz ve Talep Edenler

Eğer finansal sistem olmasaydı, borç vermek isteyen ile almak isteyen kişiler birbirlerini bulamayacak, dolayısıyla parasal ilişki kurulamayacaktı. Bu işleyişin sağlanamaması neticesinde de iktisadi faaliyet sadece takas işlemlerinden ibaret olacaktı (Öçal ve Çolak, 1999: 20).

Finansal piyasalar fon transferinin yanı sıra riskin dağılımını sağlayarak kontrol edilmesine olanak sağlamaktadır. Aynı zamanda risk transferini ve riskin tabana yayılımını gerçekleştirerek ekonomik istikrarın sağlanmasına yardımcı olur (Başoğlu vd., 2009: 8).

Günümüzde, hayli karmaşık hale gelen ekonomik yapıda finansal sistem, ilave fona ihtiyaç duyan fon talep edenler ile, fon arz eden birimleri, dolaylı (finansal aracılar vasıtasıyla) veya doğrudan buluşturarak, her iki kesimin de ihtiyaçlarına hizmet eden bir sistemdir (Aydın vd., 2010: 4-5).

2. FON ARZ - TALEBİ VE FİNANSAL ARACILIK HİZMETİ

Arz ve talebin birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu iktisadi birimlerde bu iki tarafı birbirinde haberli ya da habersiz bir araya getirebilmek büyümenin en önemli etkenlerindedir. Fon talep edenler; gelirlerinden daha fazla harcamada bulunan, yatırım yapma ihtiyacı duyan veya fon açığı olan ekonomik birimlerdir (Afşar, 2006: 3-5).

Fon arz edenler, tasarrufları harcamalarından daha yüksek olan birimlerdir. Talep ile arz finansal aracılar ya da finansal piyasalar ile karşılaşır.

Finansal piyasalardan fon arz ve talep edenler arasında aracılık görevi yaparak köprü kuracak, fon akışını sağlayacak çeşitli finansal aracı kurumlara ihtiyaç vardır (Canbaş ve Doğukanlı, 2001: 114).

Finansal aracılar günümüz ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir. Yeni finansal enstrümanlar doğdukça buna paralel olarak yeni finansal aracılar da ortaya çıkmaktadır (Başoğlu vd., 2009: 9).

Sermaye Piyasası Kanununa göre aracılık faaliyetleri “en iyi gayret aracılığı” ve “aracılık yüklenimi” şeklinde olur. En iyi gayret aracılığı; halka arz edilecek sermaye pazar araçlarının izâhnamede yer alan satış süresi içerisinde satılmasını, satılmayan kısmının ihraççı firmaya iadesini veya bunların daha önce satın alma taahhüdünde bulunan üçüncü kişilere satılmasını ifade eder. Aracılık yüklenimi; ihraççı firmaya, halka arz ettiği menkul değerlerin tamamının veya bir kısmının satılacağına taahhüt edilmesidir (Okka, 2010: 12-13).

Finansal araçların çeşitli fonksiyonları vardır. Bunlar; ekonomik kaynakların zaman sınır ve endüstriler arasında transferini gerçekleştirmek, kredi kullanırmak, tasarruf düzeyini belirlemek, ödemelerde kolaylık sağlamak, risk transferini gerçekleştirmek, likiditeyi sağlamak, işlem, bilgi ve araştırma maliyetlerini düşürmek ve finansal danışmanlık hizmeti sunmaktır (Aydın vd. 2010: 8-9).

Finansal araçların birçok ortak yanlarının olmasına ve temelde aynı işleri yerine getirmelerine rağmen aralarında yine de bazı farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de faaliyet gösteren belli başlı finansal araçlar; bankalar, borsalar, factoring şirketleri, leasing şirketleri, tüketici finansman şirketleri, portföy yönetim şirketleri, varlık yönetim şirketleri, yatırım danışmanlık şirketleri, yatırım ortaklıkları ve sigorta şirketleridir (Parasız, 2009: 84-86).

2.1. Bankalar

‘Banco’ kelimesinden türeyen banka kelimesinin kökeni ilkel toplumlara kadar gider. Bankacılığın ilk kuruluş amacı malları çeşitli tehlikelerden korumak içindir. Kurumsal olarak, bugünkü bankacılığın temelini oluşturan kaynak toplama ve dağıtma işlevi, ilk olarak MÖ 2000 yılında Babil’de başlamıştır.

Bugünkü ekonomik ve ticari ilişkiler içinde çok önemli bir yer tutan banka; gerçek kişi, özel ve kamu işletmelerinin sermaye, para ve kredi konularına giren her çeşit işlemlerini yapan ekonomik bir birimdir (Takan, 2001: 2).

5411 sayılı bankacılık kanununa göre “banka” terimi; mevduat bankaları, Katılım Bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarını ifade etmektedir (Resmi Gazete No: 25983, 2005).

Günümüz modern bankacılığına gelene kadar birçok alanda bankaların işlevi artmış olup ülkelerin gelişim düzeyini doğrudan belirleyen birimler haline gelmiştir. Bankaların ülkeler için bu denli büyümesiyle birlikte bazı bölümlendirmelere gerek duyulmuştur. Yapılacak bölümlendirmeye kesin sınırlar konulamamakla birlikte esas itibariyle; kaynak sağlama işlemleri, kredi işlemleri, mali işlemler, hizmet işlemleri şeklinde dört grupta toplamak mümkündür (Sevilengül, 1997: 1-2).

2.2. Borsalar

Borsalar menkul kıymetlerin, ticari malların ve finansal enstrümanların ticaretinin yapıldığı yerlerdir. Hisse senetlerinin alınıp satıldığı menkul kıymet borsaları, mal alım satımının yapıldığı ticaret borsaları, döviz ticareti için döviz borsaları (FOREX) ve türev araçlar için Vadeli Opsiyon Borsaları (VOB) bulunmaktadır.

Bilinen en gelişmiş ve en önemli borsalar menkul kıymet borsalarıdır. Dünya’da ilk borsa 1487 yılında Belçika’nın Anvers şehrinde kurulmuştur. 16. Yüzyılda bu borsayı Amsterdam Borsası takip etmiştir. Daha sonra diğer Avrupa ülkelerinde, ABD (Amerika Birleşik Devletleri) ve Kanada’da menkul kıymet borsaları kurulmuştur (Canbaş ve Doğukanlı, 2001: 163).

Fon arz edenler ile talep edenleri elektronik ortamda biraraya getiren borsalar bu yöntem ile hızlı bir şekilde hizmet verirler.

2.3. Factoring Şirketleri

Factoring, büyük miktarlarda kredili satış yapan firmaların, bu satışlardan doğan alacak haklarının “factor” veya “factoring şirketi” olarak adlandırılan finansal kuruluşlar tarafından satın alınması esasına dayanan bir faaliyettir (Öçal ve Çolak, 1999: 248).

Bankalara bağımlı olarak çalışan factoring şirketleri banka faiz oranlarına bağılı olarak fiyatlama yaparlar. Maliyetlerini üzerine ekleyerek iskonto yöntemiyle değerli kağıtlara karşılık lehdara ödeme yaparlar. Factoring, tarafların aynı ya da farklı ülkelerde bulunması açısından; ulusal factoring, uluslararası factoring olarak, ticari risklerin üstlenip üstlenmemesi açısından da; geleneksel factoring, rucûlu faktoring olarak sınıflandırılmaktadır (Öztürk, 2011:509).

2.4. Leasing Şirketleri

Leasing kelime olarak kiralama anlamına gelmektedir. Leasing bir kiralama şirketinin (Leaser), kiracı konumundaki şirketin (Leasee) gereksinimlerine uygun bir menkul ya da gayrimenkulu satın alıp bunu belli bir süre için şirketin kullanımına tahsis etmesidir. Leasing işlemleri temelde faaliyet kiralaması, finansal kiralama, satış ve geriye kiralama olmak üzere üç şekilde yapılmaktadır (Parasız, 2009: 721-722).

2.5. Tüketici Finansman Şirketleri

Tüketici finansman şirketleri, finansman bonusu, tahvil ve hisse senedi ihraç ederek ya da piyasadan borçlanarak elde ettikleri fonları, tüketim kesimine tüketici kredisi olarak kullandıran şirketlerdir. Bu şirketler genellikle otomobil ve dayanıklı tüketim malları üreten ve dağıtan firmaların yan kuruluşu olarak görev yapmaktadır. Tüketici finansman şirketleri çalışma şekli olarak; kendisinden otomobil, beyaz eşya vb. dayanıklı tüketim mallarını satın alan bireylere kredi kullandırmak suretiyle onları fonlama işlevini yerine getirirler (Pınar ve Erdal, 2008: 170).

2.6. Portföy Yönetim Şirketleri

Portföy yönetim şirketleri değerli kağıtlar ile oluşturulan sepetlerin yönetilmesi ile kar etmeye çalışan finansal birimlerdir. Portföy yöneticiliği; finansal varlıklardan oluşan portföylerin, her bir müşteri adına, müşterilerle yapılacak portföy yönetim sözleşmesi çerçevesinde maddi bir menfaat sağlamak üzere vekil sıfatıyla yönetilmesidir. Alım satım aracılık faaliyetinin yürütülmesi sırasında, bu faaliyetin içeriğiyle ilgili olarak süreklilik arz etmeksizin verilen hizmetler portföy yöneticiliği faaliyeti kapsamında

değildir (Resmi Gazete No: 59, 2003).

2.7. Varlık Yönetim Şirketleri

Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4743 sayılı malî sektöre olan borçların yeniden yapılandırılması ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun çerçevesinde bankaların tahsili gecikmiş alacaklarını tahsil etmek ve bankaların aktiflerini canlandırmak amacıyla kurulmuş şirketlerdir. Bu şirketlerin kurulmasını teşvik etmek amacıyla çeşitli vergi kolaylıkları sağlanmıştır. Ayrıca TMSF (Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu)'nin % 20 oranına kadar bu şirketlere ortak olması söz konusudur (Parasız, 2011: 257).

2.8. Yatırım Danışmanlık Şirketleri

Finansal piyasalarda işlem yapan birimlerin bu alanda uzman ekipler tarafından bilgi toplaması, toplanan bilgilerin analiz edilmesi ve bir sonuca bağlanması için görüş bildiren finansal yapılardır. Yatırım danışmanlığında, bu faaliyeti üstlenen kurum, bir malvarlığı yatırımının planlanmasında ve malvarlığını oluşturan kıymetlerin başka yatırım alanlarına kaydırılması dâhil yeniden biçimlendirilmesinde tavsiyelerde bulunur (Kömürlü, 2006).

2.9. Yatırım Ortaklıkları

Gayrimenkul ve menkul kıymet yatırım ortaklığı olarak ikiye ayrılır. Yatırım ortaklıklarının temel fonksiyonu küçük tasarruf sahiplerinin birikimlerini bir havuzda toplayarak gayrimenkul ya da menkul kıymetlerden oluşacak bir portföye yatırmak ve bu yolla elde ettikleri kazancı ortaklarına payları oranında dağıtmaktır. Menkul yatırım ortaklıklarının diğer ortaklıklardan farkı, faaliyet alanlarının sadece sermaye piyasası araçları ile altın ve diğer kıymetli madenlerden oluşan bir portföyün işletilmesi şeklinde sınırlandırılmış bulunmasıdır (Parasız, 2011: 255).

2.10. Sigorta Şirketleri

Sigorta şirketleri ifadesi 5684 sayılı sigortacılık kanununa göre; çeşitli sigorta branşlarında prim toplayan Türkiye'de kurulmuş sigorta şirketi ile yurt dışında kurulmuş sigorta şirketinin Türkiye'deki teşkilatını ifade eder (Resmi Gazete No: 26552, 2007).

Gelecekte oluşabilecek riskleri belirlenen risk primleri ile satın alma işlemine sigortalama denir. Bu işlevi yerine getirmek amacıyla hizmetlerinin karşılığı olan primleri önceden tahsil ederek sermaye birikimlerini sağlamış olurlar. Sigorta kurumları bünyelerinde topladıkları bu fonları riskin neden olacağı hasarlar meydana gelinceye kadar çeşitli pazarlara aktararak değerlendirirler ve fon talep edenlerin gereksinimlerini karşılamış olurlar (Canbaş ve Doğukanlı, 2001: 157).

3. FAİZSİZ BANKACILIĞIN OLUŞUMU VE DÜNYADAKİ GELİŞİMİ

Bankacılık sektörüne baktığımızda faizsiz bankacılık uygulaması bu yıl 53. yılını doldurmuştur. 1963 yıllarında ilk kıvılcımları atılan bu yapının oluşmasının 3 temel sebebi vardır. Bunlar ekonomik, sosyal ve dini olmak üzere üç şekilde izah edilebilir.

3.1. Ekonomik Nedenler

İslami bankacılığın doğuşunu hazırlayan ekonomik sebeplerin başında özellikle 1970’li yıllarda Arap ülkelerinin petrol kaynaklarından elde ettikleri gelirlerin ekonomiye yeniden kazandırılması, kalkınmaya katkı sağlama arayışı gelmektedir. (Eskici, s.12)

Sermaye fazlası olan İslam ülkeleri ile sermaye açığı olan İslam ülkeleri arasında yapılacak bir işbirliğinin taraflar için olumlu sonuçlar verebileceği görüşü de İslam bankalarının kuruluşunda diğer bir etkidir. (Eskici, s.12)

3.2. Sosyal Nedenler

Bir toplumda sosyal barışın tesis edilebilmesi için gelir dağılımının dengeli olması gerekir. Bu koşulun gerçekleşmesi için de en başta yapılması gereken şey zengin ile fakir arasındaki uçurumun kapatılmasıdır. Faizsiz bankacılık sistemi ile servet sahiplerinin servetlerine servet katmasının önüne geçmek ve böylelikle gelir dağılımını dengeli hale getirmek amaçlanmıştır.(Erdoğan, s.26)

Faizsiz bankacılık ile ekonomik sistem içerisindeki farklı gelir gruplarının arasındaki dengesizliğin azaltılması, faizden dolayı meydana gelebilecek sebepsiz zenginleşme ve emek arz edenlerin aleyhinde gelişen sosyal adaletsizliklerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır (Eskici, 2007: 13).

3.3. Dini Nedenler

Faizsiz bankacılığın kuruluş amacı diyebileceğimiz en önemli sebep faiz konusunun kutsal kitapların hepsinde kendine yer bulmuş ve haram kılınmış olmasıdır.

Musevîlikte, Yahudîlerin kendi aralarında faizcilik yapmaları yasaklanmakta, fakat yahudî olmayanlardan faiz alınmasında bir sakınca görülmemektedir. Musevîlerin kutsal kitabı Tevrat’ta, ‘Fakirlere faiz almadan borç veriniz (Çıkış, 22:24)’, "Kardeşinize para, yiyecek ya da faiz getiren başka bir şey ödünç

verdiğinizde, ondan faiz almayacaksınız (Tesniye 23:19).’, ‘Yabancıdan faiz alabilirsiniz ama kardeşinizden almayacaksınız. Böyle yapın ki, mülk edinmek için gideceğiniz ülkede el attığınız her işte Tanrınız RAB sizi kutsasın(Tesniye 23:20).’ kısımlarında faiz ile ilgili hususlara değinilmiştir (Yazıcı, 1999: 63-64).

İncil’de ise faizin durumu farklıdır. İncil de Luka ve Matta’da faiz ile ilgili farklı ayetlere rastlanmaktadır. Luka incilinde bir ayette “Eğer kendilerinden almayı ümit ettiğiniz kimselere ödünç vererseniz, ne mükâfatınız olur? Günahkârlar bile, günahkârlara karşılığını almak üzere ödünç verirler. Fakat düşmanlarınızı sevin, onlara iyilik edin ve hiç ümitsiz olmayarak ödünç verin; karşılığınız büyük olacaktır." (Luka İncili, Bab: 6, âyet: 34-35) denilmektedir.

İslam’a göre faizin yasaklanmasının temelinde faizin Allah tarafından yasaklanması vardır. Günümüzde faiz yasağının uygulanması ile ilgili yaşama uygun akılcı açıklamalar, ilim adamları tarafından Kur’an, hadis ve sünnet kaynaklarına dayanılarak yapılmaya çalışılmaktadır (Özsoy, 1997: 90).

Faizin kesin şekilde yasaklandığı ifadeler Kur’an-ı Kerim’in dört ayetinde geçmektedir. Bunlar Rum, Nisa, Al-i İmran ve Bakara sureleridir. (Eskici, s.8)

Elmalılı Hamdi Yazır mealinde Rum Suresi 39. ayetinde göre ‘İnsanların malları içinde artsın diye verdiğiniz faiz, Allah yanında artmaz. Allah’ın rızasını dileyerek verdiğiniz zekata gelince, işte onlar, malları kat kat artmış olanlardır.’ buyrulmaktadır.

(<http://www.kuranikerim.com>)

Elmalılı Hamdi Yazır mealinde Nisa Suresi 160-161. ayetlerde ‘Yahudilerin zulmetmeleri ve birçok kimseleri Allah yolundan alıkoymaları, yasaklandıkları halde faiz almaları ve insanların mallarını haksız yere yemeleri sebebiyle daha önce kendilerine helâl kılınan temiz şeyleri haram kıldık. Onlardan kâfir olanlara can yakıcı bir azap hazırladık.’ buyrulmaktadır. (<http://www.kuranikerim.com>)

Elmalılı Hamdi Yazır mealinde Al-i İmran Suresi 130. ayetinde ‘Ey iman edenler! Kat kat artırılmış olarak faiz yemeyin. Allah’tan sakının ki kurtuluşa eresiniz.’ buyrulmaktadır. (<http://www.kuranikerim.com>)

Elmalılı Hamdi Yazır mealinde Bakara Suresi 275. ayetinde ‘‘Riba (faiz) yiyen kimseler, şeytan çarpan kimse nasıl kalkarsa ancak öyle kalkarlar. Bu ceza onlara, "alışveriş de faiz gibidir" demeleri yüzündendir. Oysa Allah, alışverişini helal, faizi de haram kılmıştır. Bundan böyle her kim, Rabbinden kendisine gelen bir öğüt üzerine faizciliğe son verirse, geçmişte olanlar kendisine ve hakkındaki hüküm de Allah'a kalmıştır. Her kim de yeniden faize dönerse işte onlar cehennem ehlidirler ve orada süresiz kalacaklardır.’’buyrulmaktadır. (<http://www.kuranikerim.com>)

3.4. Faizsiz Bankacılığın Dünyadaki Oluşumu ve Gelişimi

İslamın farklı coğrafyalara yayılması ve farklı kültürleri içine alması mali işlerin düzenlenmesini zorunlu hale getirmiştir. Devletin gelir ve giderlerinin takibi, para siyasetinin tayini farklı yönetimlere ait madeni paraların ayar ve miktarının ayar ve tespiti işlemlerini yerine getirecek kurumlara ihtiyaç doğmuştur. İslamiyet sonrası bu ve benzeri hizmetler Beyt’ül Mal, Sarraflar, Cehbezler, yardım sandıkları, para vakıfları ile mudarebe şirketleri tarafından yerine getirilmiştir (Bayındır, 2005: 32).

Emeviler döneminde toprakların hızlı büyümesi finansal yapıyı da değiştirmişti. O dönemde beytülmal ihtiyat fonları bulunduruyor, takas odası işlevini görüyor, para emisyonunu düzenliyor, üreticilere kredi veriyordu.

Abbasîler döneminde farklı kültürlerle gösterilen müsamahanın artmasıyla birlikte, bu kültürlerde finansal anlamda etkili olan sarrafların rolü de artmıştır. Piyasada bir çeşit bankacılık yapanlara cehbez dendiği gibi, sarraf, muhasip, vergi memuru, hazinedar ve vergi dairesi müdürüne de cehbez adı verilmiştir. Sarraf ve cehbezlerin başka şehirlerde şubeleri veya bağlantılı oldukları kişiler de bulunmaktaydı (Bayındır, 2005).

Osmanlı'da para vakıfları dışında; esnafın kurduğu esnaf sandıkları, yetimlerin mallarını şer’î ölçülere göre korumak ve değerlendirmek üzere kurulan eytâm sandıkları, yeniçeriler için kurulan orta sandıkları, belli bir mahalle veya köy için kurulan avarız vakıfları bulunmaktaydı.

Dünyada toplumsal amaçlı kredi kuruluşlarının diğer örnekleri ise; 1900'lerin başlarında Mısır'da devlet eliyle halkın tasarruflarını toplayıp yatırıma dönüştürmek amacıyla kurulan Posta Tasarruf Sandıkları ve 1940'ta Malezya'da kurulan faizsiz tasarruf sandıklarıdır (Bayındır, 2005).

İslam ülkelerinin konvansiyonel bankacılık ile tanışması 1856'da kurulan İngiliz sermayeli Bank-ı Osmani ile 1862 istikrazını üstlenen bir Fransız mali grubunun eşit ortaklığıyla, 1863'te İstanbul'da Bank-ı Osmani-i Şahane adıyla kurulan Osmanlı Bankasıdır. 1890 yılında Barclays Bank'ın Süveyş Kanalı yapılırken kanal ile ilgili ödeme işlerini gerçekleştirmek amacıyla Kahire'de açılmıştır. Ancak bu banka faizli işlemler yapması nedeniyle eleştirilmiş ve 1950'lerde İslam âlimleri ve ekonomistler tarafından faize dayalı bankacılığın yerine geçebilecek bankacılık ve finans modelleri araştırılmaya başlamıştır. 1953 yılında, İslam ekonomistleri, faizsiz esaslara dayalı ilk enstrüman olan iki aşamalı mudarabe yöntemini ortaya koymuşlardır (İslami Finansal Hizmetler Geliştirme Endüstrisi, 2007: 2).

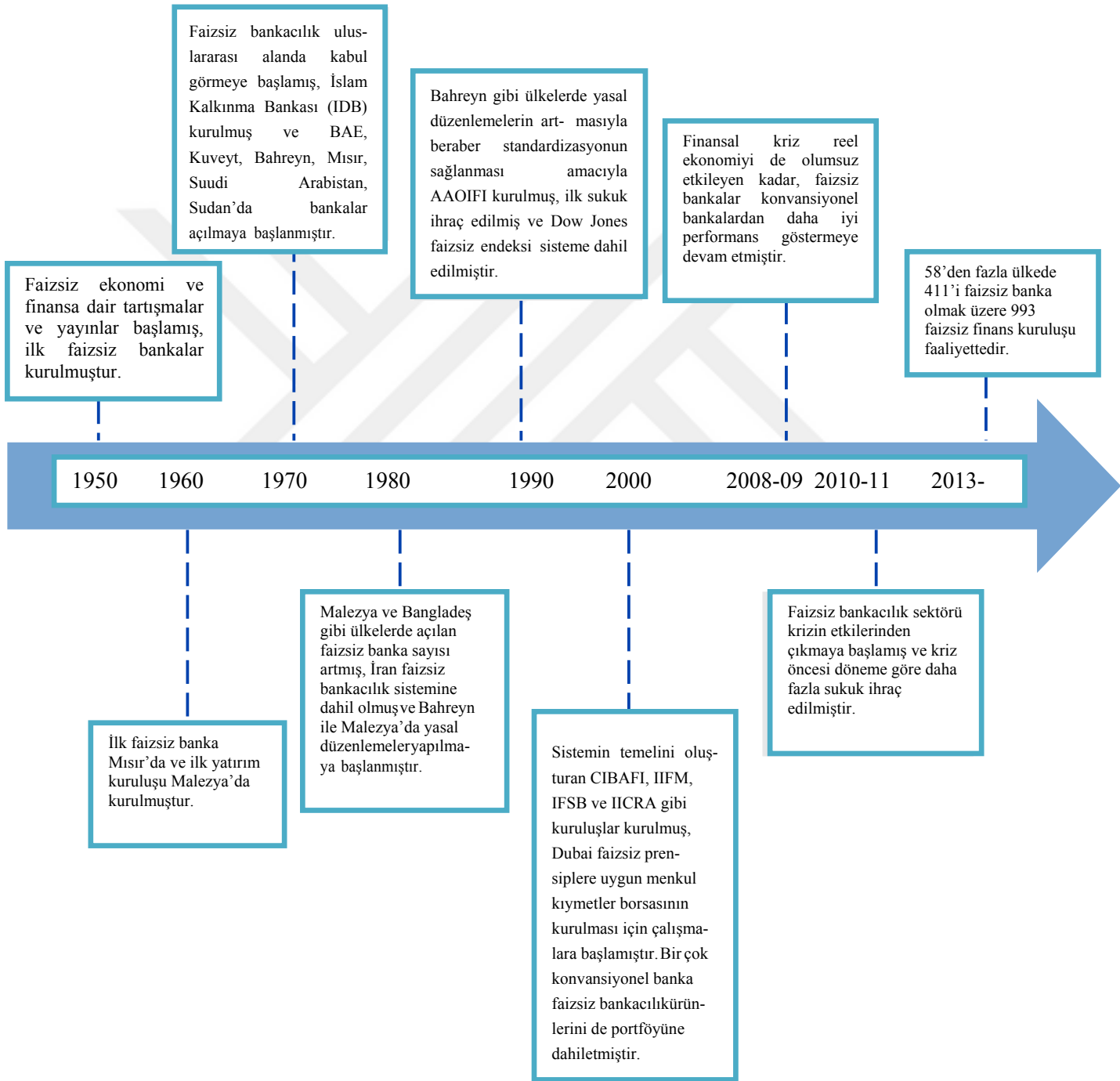
Bir finansman müessesesi olarak faizsiz bankacılığın dünyada ilk uygulaması Mısır Arap Cumhuriyeti'ndeki Mit Gamr kasabasında yaşanmıştır. Bankanın kurucusu Dr. Ahmet El Neggar Almanya'da görülen Toplumsal Kalkınma Bankacılığı'ndan etkilenererek bunu kendi ülkesinde İslami prensiplere göre uygulamaya çalışmıştır. Neggar'ın esas hedefi, çiftçilere nasıl tasarruf edeceklerini ve bu tasarruflarını nasıl yatırıma dönüştüreceklerini öğretmek olmuştur. (Zerka ve Neccar, 2009: 120-121).

Kurumsal olarak İslami bankacılık düşüncesi ilk defa 1970'li yılların başında özellikle Mekke'deki Kral Abdulaziz Üniversitesi tarafından organize edilen I. Uluslararası İslam ekonomileri konferansında ortaya atılmıştır. Bu konferanstan sonra 1971 yılında Mısır hükümetince ilk İslam ticaret bankası "Nasır Sosyal Bank" kurulmuştur (Munawar ve Molyneux, 2005: 37).

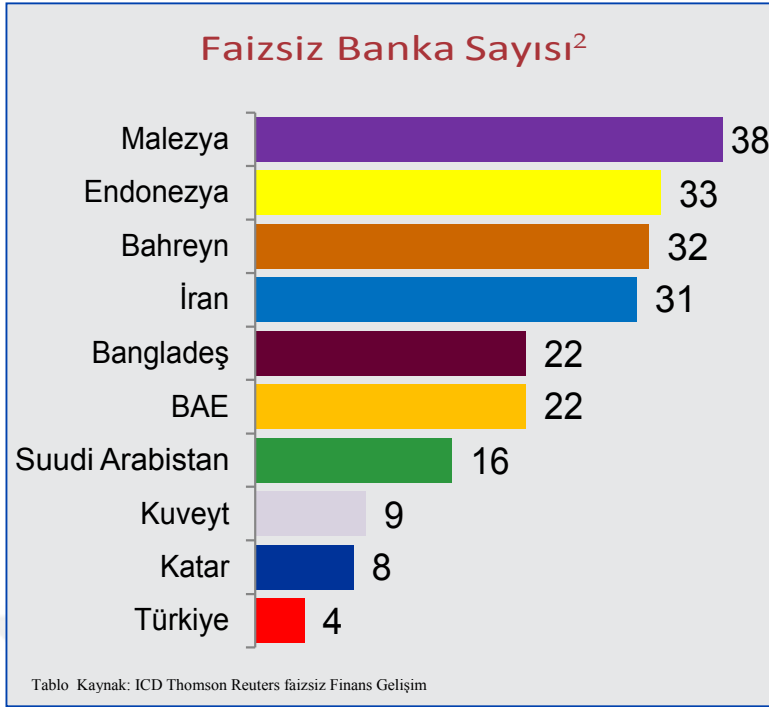
1980'lerde İslami banka ve enstitülerin sayısı daha da artmıştır. 1981 yılında İslam araştırma ve eğitim enstitüsü kurulmuştur. 1990'lara gelindiğinde İslami bankacılık ürünleri geliştirme çabaları yoğunlaşmıştır. Bu dönemde islami finans

konusuna ilgi, batılı akademik çevrelerde artmış ve Harvard Üniversitesi İslami finans forumu kurulmuştur. Büyük uluslararası bankalar geleneksel (faizli) bankacılık yanında İslami bankacılık işlemleri gerçekleştiren gişeler (Windowslar) açmıştır (İslami Finansal Hizmetler Geliştirme Endüstrisi, 2007: 4).

Tablo-2: Küresel Faizsiz Bankacılığın Gelişim Aşamaları, 2015, Kaynak : TKBB

Grafik 3: Faizsiz Banka Sayısı, 2014

Günümüzde faizsiz bankacılık kuruluşları 58'den fazla ülkede faaliyet göstermekte olup Katar, Endonezya, Suudi Arabistan, Malezya, BAE ve Türkiye büyüme rakamları ve mevcut potansiyelleri itibari ile faizsiz bankacılık alanında öne çıkmaktadır. Malezya ve BAE'de ise murabahanın yanı sıra leasing kullanımının da yüksek olduğu görülmektedir. Ülkemizde de katılım bankalarının aktiflerindeki ürünlerin dağılımına baktığımızda murabaha ürününün kullanımı %90'ın üzerindedir (TKBB, 2015).

Tablo 3: İslami Finans Enstrümanlarında Ülkelerin Büyüklük Sıralaması

Sukuk Piyasası	Hisse Senedi Piyasası	Faizsiz Yatırım Fonları	Faizsiz Sigortacılık (Tekaful)	Faizsiz Bankacılık
1-Malezya	1-Malezya	1-Malezya	1-İran	1-İran
2-BAE	2-Endonezya	2-Suudi Arabistan	2-Malezya	2-Suudi Arabistan
3-Suudi Arabistan	3-BAE	3-Kuveyt	3-BAE	3-Malezya
4-Endonezya	4-Suudi Arabistan	4-Cayman Adaları	4-Suudi Arabistan	4-BAE
5-Bahreyn	5-Kuveyt	5-Bahreyn	5-Bahreyn	5-Kuveyt
			6-Türkiye	6-Bahreyn
				7-Türkiye

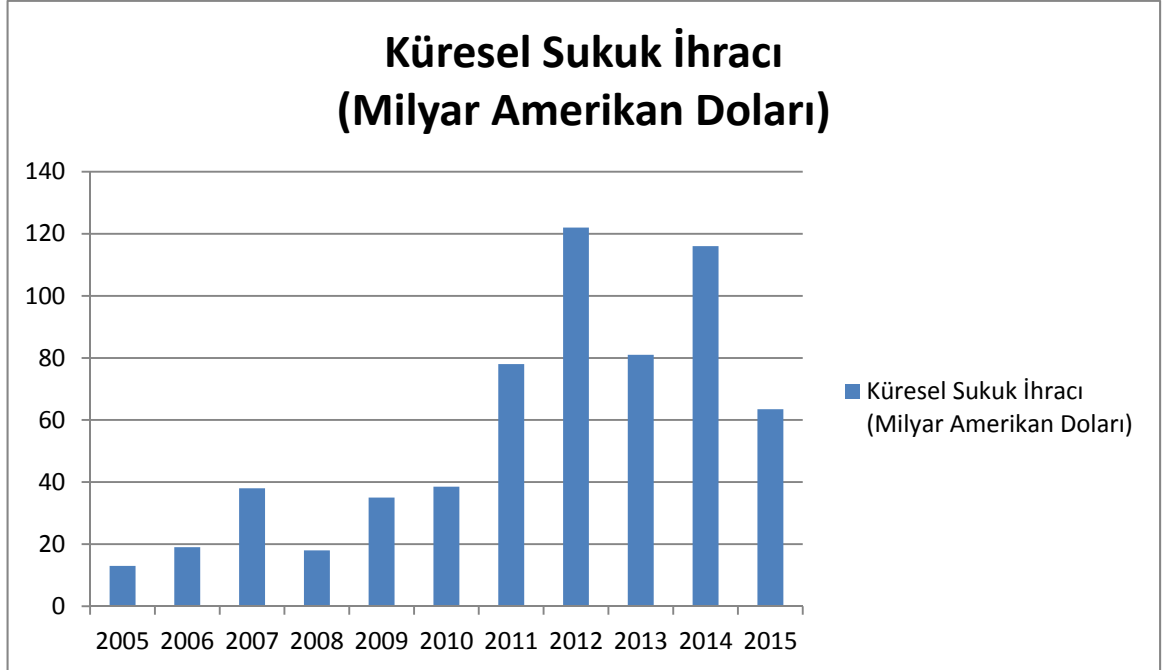
Kaynak: Malezya Merkez Bankası (BNM), 2010, TKBB

Tablo 3’de Dünya’nın çeşitli ülkelerinde faaliyet gösteren faizsiz bankalar gösterilmiştir. Bu tablo da gösteriyor ki faizsiz bankacılık, faaliyetlerine başladığı ilk günden itibaren devamlı büyüyen bir sistem olmuştur.

Faizsiz bankacılık, nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan ülkelerde artan hızla büyümekte olan bir sistemdir. Asıl dikkat çeken ise nüfusu Müslüman olmayan ülkelerde de bu sistemin giderek büyük ilgi görmesidir. Başta Amerika ve Avrupa ülkeleri olmak üzere Rusya, Çin, Japonya ve Hindistan gibi ülkeler ile Güney Amerika ülkelerinin de faizsiz bankacılık konusunda önemli adımlar attıkları görülmektedir.

Müslüman nüfusun ağırlıklı olmadığı ülkelere bakıldığında ise Singapur ve ABD’nin sukuk ihracında önemli ölçüde büyüme gösterdiği ve bu ülkelerde sukukun alternatif finansman aracı olarak benimsenmeye başladığı görülmektedir. Bu ülkelerin yanı sıra 2013 yılında Hong Kong, Lüksemburg, Tunus ve Fas gibi bu piyasaya yeni dahil olan ülkeler bulunmaktadır (TKBB 2015)

Grafik 2: Küresel Sukuk İhracı, Kaynak: Ernst and Young Küresel İslami Bankacılık Raporu, 2015

Uluslararası katılım bankacılığı sektörünün nabızı Bahreyn, Katar, Endonezya, Suudi Arabistan, Malezya, Birleşik Arap Emirlikleri, Türkiye, Kuveyt ve Pakistan'ı kapsayan 9 temel ülkede atıyor. Bu ülkelerdeki toplamın %93'ünü temsil eden sektör aktiflerinin 920 milyar ABD dolarını aşması bekleniyor. Gelişmekte olan bazı ülkelerdeki mevcut makroekonomik ve politik ortama rağmen, karşılanmayan talebin kayda değer düzeyde olması nedeniyle, geleceğe dönük projeksiyonlar genel olarak pozitif bir tablo çiziyor. (Abdulaziz Al-Sowailim, EY MENA CEO)

Tablo 3-a: Dünyanın Çeşitli Ülkelerinde Faaliyet Gösteren Faizsiz Bankalar

ORTADOĞU		
İran	Ürdün	Suudi Arabistan
Bank Melli Iran	Jordan Islamic Bank	Islamic Development Bank
Bank Saderat Iran	Islamic International Arab Bank	ICIEC
Bank Mellat	Kuveyt	Al Baraka Investment & Development Co.
Bank Tejarat	The International Investor	Al Rajhi Banking & Investment Corporation
Bank Sepah	Kuwait Finance House	National Commercial Bank
Bank Refah	Lübnan	Bank Al-Jazeera
Export Development Bank of Iran	Al-Baraka Bank Lebanon	Birleşik Arap Emirlikleri
Bank Sanaat o Maadan	Katar	Dubai Islamic Bank
Bank Keshavarzi	Qatar Islamic Bank	Abu Dhabi Islamic Bank
Bank Maskan	Qatar International Islamic Bank	Emirates Islamic Bank
Karafarin Bank	Qatar Islamic Insurance Company	Noor Islamic Bank
Saman Bank	Qatar International Islamic Bank	Al Hilal Bank
Bank Eghtesad-e-Novin	Bahreyn	HSBC Amanah
Bank Parsian	Bahrain Islamic Bank	Sharja Islamic bank
	ABC Islamic Bank (E.C.)	Badr Al-Islami(Islamic Banking Division of Mashreq Bank)
	Shamil Bank	Attijari Al Islami(Islamic Banking arm of Commercial Bank of Dubai)
	Noriba Bank	Islamic International Arab Bank
	Gulf Finance House	
	Albaraka Bank Bahrain	
	Citi Islamic Investment Bank E.C	
	Islamic Investment Bank	
	Al-Barka, Bahrain	

Tablo 3-b: Dünyanın Çeşitli Ülkelerinde Faalsiz Gösteren Faalsiz Bankalar (Devamı)

<i>KUZEY-BATI ASYA</i>	<i>KUZEY-BATI ASYA</i>	<i>AFRİKA</i>
Brunei	Malezya	Cezayir
Islamic Bank Brunei Darussalam	Bank Islam Malaysia Berhad	Banque Al-Baraka d'Algérie
Islamic Development Bank of Brunei (IDBB)	Bank Muamalat Malaysia Berhad	Gambia
Endonezya	MNI Takaful	Arab-Gambian Islamic Bank
Bank Muamalat	Syarikat Takaful Malaysia	Sudan
Takaful Islamic Insurance International	Bank Islam Malaysia	Al Baraka Bank
Bangladeş	Hindistan	Faisal Islamic Bank
Islami Bank Bangladesh	Seyad Shariat Finance	Islamic Co-operative Development Bank
Islamic Finance and Investment Limited	Al-Barr Finance House Limited (India)	Omdurman National Bank Sudan
Shahjalal Islamic Bank	Al-Ameen Finance & Investment Corporation	GÜNEY AFRİKA
ICB Islamic Bank Limited	Parsoli Corporation	Albaraka Bank South Africa
First Security Islami Bank	Idafa Investments	DiĞER
Social Islami Bank Limited	Pakistan	Türkiye
Al-Arafah Islamic Bank	Meezan Bank	Albaraka Turkish Finance House Vakıf Katılım Bankası
Filipinler	Dawood Islamic Bank Limited	Kuwait Turkish Participation Bank
Al-Amanah Islamic Bank	Dubai Islamic Bank Pakistan limited	Türkiye Finans Participation Bank
Indian Subcontinent	BankIslami Pakistan Limited	Bank Asya T.C.Ziraat Participation Bank
USA	Islamic Investment Bank Limited, Pakistan	İngiltere
Amana Mutual Funds Trust	Al-Baraka Bank Pakistan	Islamic Bank of Britain
American Finance House, LARIBA Bank	Emirates Global Islamic Bank	Dallah Al Baraka
MSI Financial Services Corporation Manzil USA		

3.5. Dünyada Faizsiz Bankalarda Yapılan Fon Toplama Faaliyetleri

Özel cari hesap ve katılma hesabı adı altında fon sahiplerinden kaynak sağlanmaktadır. Katılım bankalarını klasik bankalardan ayıran hesap türü kar zarara katılım hesabıdır. Burada kurum ile müşteri arasında bir ortaklık söz konusudur. Katılım bankaları libor sistemi ile borçlanamazlar. Ancak, yurt dışından katılma hesabı adı altında fon sağlayabilirler (Özulucan ve Deran, 2006:94).

3.5.1. Tasarruf ve Cari Hesapları Aracılığıyla

Wadiah* sözleşmeleri ile kurulan ve istenildiği zaman çekilme imkânına sahip olunan hesaplardır. Yapılan sözleşme paranın saklanması ve korunması esasına dayanır. Bu tür hesaplar banka tarafından yatırım amaçlı kullanılmaz. Bankalar bu tür hesaplar için herhangi bir kâr payı ödemez. Fakat yüksek miktarda yatırılan paralar için hibe ve hediye verebilirler. Son zamanlarda bu tür hesaplar mudarebe (emek-mal ortaklığı) sözleşmeleri altına alınarak yeniden yapılandırılmaya çalışılmaktadır (http://www.islam-investor.com/tr/likidite/cari_hesap.html.)

3.5.2. Yatırım Hesapları Aracılığıyla

Bu hesaplar bir yatırım ortaklığı hesabı şeklindedir. Hesap sahiplerinin bankaya herhangi projede yatırım yapma yetkisi verdiği ve belirtilen sürenin bitiminden sonra anlaşılmış bir kâr payı üzerinden kâr almak için bankayla yaptığı sözleşmelerdir. Bu sözleşmeler genellikle belirli bir oranda kâr paylaşımını içeren mudarebe (kâr ortaklığı) sözleşmeleridir. Bu hesapların getiri oranlarının büyüklüğü yatırımın büyüklüğüne bağlıdır. Bu hesapların özelliği kâr oranı projenin bitiminde belli olmaktadır. Bu yüzden bankalar tarafından açıklanan kâr payı oranları bir önceki ayın göstergeleridir. Proje sonunda getirinin oranı net olarak belli olmadığından proje çok kazanırsa getirisi büyük olacaktır. Aksine projenin zarar etme veya az kazanma riski de bulunmaktadır. Yatırımcı edilen zararda bankadan herhangi bir zarar tazmini talep edemez.

*Wadiah kelimesi Arapça bir kelime olup güven anlamına gelmektedir.

3.6. Dünyada Faizsiz Bankalarda Yapılan Belli Başlı Fon Kullandırma

Yöntemleri

3.6.1. Mudarebe (Emek-Mal Ortaklığı)

Mudarebe bir ortağın para değerinin yatırım fikrini ortaya koyması ile oluşturulan özel bir ortaklık türüdür. Bu ortaklıkta yatırım fikrini ortaya koyana Mudarip, parayı koyan sermayedara Rabbul-mal denmektedir. Mudarebe mudarib ve rabbul-mal'ın anlaşmasına göre farklı şekillerde olabilir. Bu tamamen Sermayedar (Rabbul-mal) ve Mudaribin anlaşmasına bağlı olarak değişmektedir (Usmani, 1998: 33-34).

Mudarebe (emek-mal ortaklığı), Osmanlı devrinde bilhassa Galata'da gemi ticâretinde çok yaygın bir uygulama alanı bulmuştur. Osmanlı'da mahkeme kayıtları denilen şerriyyeye baktığımızda gemi reisleri başta olmak üzere, vezirler, tacirler, müderrisler ve askerlere kadar geniş bir yelpazeye yayıldığı görülür. Mudârabe kurumu, ortaklık sistemini çağdaş yöntemlerle uygulayan günümüz faizsiz bankacılığının esasını oluşturmuştur (Bayındır, 2005: 39-40)

3.6.2. Müşâreke

Müşareke, bir ekonomik faaliyeti yürütmek için kurulan her türlü ortaklıktır. Müşarekede taraflardan her biri az veya çok sermaye koyar. Elde edilen kârın hangi orana göre paylaşılacağı sözleşmede belirtilir. Katılım Bankalarının yaptığı ticarî ortaklıklar, belli işlerin yapılıp bitirilmesi ile sınırlı kalır. Yani bir malın alım satımı, üretimi veya pazarlanması için çoğunlukla bir işlemlik ortaklık kurulur. İş bitince ortaklık biter. (Bayındır, 2007: 258)

Bu finansman formuna göre, iki veya daha fazla finansör bir projeye finansman sağlamaktadır. Tüm ortaklar, karşılıklı olarak üzerinde anlaşılan bir orana göre, projenin toplam kâr payını alma hakkına sahiptir (Ezaz, Ziaur ve Rubina, 2006: 39).

3.6.3. Murâbaha

Günümüzde katılım bankalarının en çok kullandığı finansal üründür. Murabaha, İslam hukukunda bir satış türüdür. Alış fiyatı veya maliyet üzerine bir miktar kâr ilâvesiyle yapılan satış muamelesidir. Bu yöntemde malın alış fiyatı veya maliyetinin belli olması gerekmektedir. Kâr miktarı belli olmalıdır. İslâm hukuku, alış-verişlerde belli bir kâr sınırı koymamıştır. Bundan dolayı alış fiyatı veya maliyet üzerine eklenen kâr miktarının müşteri tarafından bilinmesi gerekir. Çünkü kâr, satış bedelinin bir kısmını teşkil etmektedir (Köse, 1991: 278-279).

3.6.4. İcara (Leasing)

Mevduat bankalarının yaptığı leasing uygulamasıyla benzerlik göstermektedir. Bu yöntemde, belirli bir fiyat karşısında belirli bir süre için, bir makine, bir araba, gemi, teçhizat, bina vb. unsurlar kiralanabilir. Her sözleşme ile ilgili herhangi bir belirsizlik unsurunu önlemek için fayda ve maliyet, her iki tarafın sorumluluğu ile ilgili hususlar açıkça belirtilmelidir (Ezaz, Ziaur ve Rubina, 2006: 40).

3.6.5. Selem

Ödemenin peşin, malın gelecekteki bir tarihte teslimi şeklinde yapılan satıştır. Burada vadeli bir uygulama söz konusudur. Malın miktarının, özelliklerinin, teslim yerinin ve teslim tarihinin akit sırasında tespit edilmesi gerekmektedir. Şartlarına uygun olarak yapılan bir selem akdi ile ileri bir tarihte üretilecek mallar şimdiden satılmış ve bedeli nakit olarak tahsil edilmiş olur (Bayındır, 2007: 146).

3.6.6. İstisna

İstisna, alıcı ve satıcı arasında bir malın üretilmesi sözleşmeleridir. Sözleşmeye göre satıcı alıcının talep ettiği bir malı üretip veya ürettirip teslim etmeyi taahhüt etmektedir. Sözleşmeye göre malın bedeli peşin, taksitli veya ileriki bir tarihte ödenebilmektedir (Öztürk, 2011:118).

3.6.7. Müzaraa

Müzaraa'nın arazi ortaklığı ve ürün ortaklığını içeren iki şekli vardır. Arazi ortaklığı; bir taraftan arazi diğer taraftan emek olmak üzere kurulan ve topraktan alınacak

mahsulün paylaşılacağı ortaklıktır. Bu açıdan iş ortaklığına benzemektedir. Yapılan tarımsal faaliyetten sağlanan kâr veya ürün ortaklar arasında önceden belirlenmiş bir oranda paylaşılmaktadır. Meyve ağaçları ortaklığı ise bir taraftan ağaçlar diğer taraftan emek olmak üzere kurulan ve ağaçlardan alınacak meyvelerin paylaşılacağı ortaklıktır. Bu iki ortaklıkta da taraflar önceden belirlenen oranlarda kâr paylaşımı yapmaktadırlar. (Polat, 2011: 37)

3.6.8. Wakala

Wakala, vekâlet veren namına hareket etmesi için bir temsilci atanması işlemidir. Wakalada, banka varlığın belirli usul ve esaslar çerçevesinde satın alınması noktasında müvekkilin vekili gibi hareket etmektedir. Wakala, sermaye lehine hareket eden acentelik sözleşmesidir ve genellikle uzmanlık ücreti içermektedir (İqbal, 2001).

3.6.9. Tavarruk

Uluslararası murabaha, mal alım satımı anlamına gelen tavarruk, Katılım Bankalarının kısa süreli likidite fazlalarının değerlendirilmesi yöntemidir. Katılım Bankaları bu yöntemle uluslararası emtia piyasasından peşin satın aldığı ya da aldırıldığı malları belirli bir kâr payı ekleyerek vadeli olarak müşterilere satmaktadır. Tavarruk işlemlerinin önemli bir kısmı uluslararası ticari mal piyasalarında özellikle Londra Metal Borsası'nda yapılmaktadır (Öztürk, 2011:118).

3.6.10. Komodite

Komodite işlemi herhangi bir kalite farkı göstermeyen emtiaların uluslararası piyasalarda yüklü miktarlarda ve anlık olarak alınıp satılmasıdır. En çok alınıp satılan ürünler petrol, altın ve tarım ürünleridir. Komodite işlemleri Chicago ve New York'ta bulunan borsalarda gerçekleştirilmektedir (Öztürk, 2011: 119).

4. TÜRKİYEDE FAİZSİZ BANKACILIK

4.1. Finans Kurumları

Finans kurumları, finansal sistem içerisinde topladıkları fonların büyük kısmını işletmelerin üretim faaliyetinde ya da ticarete kullandıkları hammadde, mamul ya da yarı mamul ihtiyaçlarını karşılama amacıyla kullanan önemli kuruluşlardır.

4.1.1. Türkiye’de Finans Kurumlarının (ÖFK) Gelişimi

Gelişen ekonomimiz için yabancı yatırımlar önem arz etmekte olup belirsizlik ve istikrarsızlık bu fonların girişini azaltmaktadır. Bu dönemde hızla artan nüfus işsizliği arttırmakta, işsizliği azaltmak için ise yatırım gerekmektedir. Ancak yatırım için finansal kaynaklar yetersiz kalmıştır.

Türkiye’de yastık altı diye tabir edilen faize duyarlı bir kesimin tasarruflarının Ülke ekonomisine kazandırılması için faizsiz işleyen finansal kurumlara ihtiyaç ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak Türkiye'nin sermaye piyasalarını daha etkin hale getirmek amacıyla 16 Aralık 1983 tarihli ve 83/7506 sayılı kanun hükmünde kararname ile faizsiz bankaların “Özel Finans Kurumları” adı ile kurulmasına izin verilmiştir.

1984 yılında ilgili yasada bazı düzenlemeler yapılmış ve ÖFK’lar 25 şubat 1985 tarihine kadar hukuki statüsünü tamamlamıştır. Bunun üzerine sırasıyla; 1985’te Faysal Finans ve Al Baraka Türk, 1989’da Kuveyt Türk Evkaf, 1991’de Anadolu Finans Kurumu, 1995’te İhlas Finans (2001 iktisadi krizi sırasında iflas etmiştir.) ve 1996’da Asya Özel Finans olmak üzere altı adet finans kurumu kurulmuştur.

1999 yılına kadar 83/7506 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye tabi olan ÖFK’lar 19 Aralık 1999’dan sonra 4491 sayılı kanun ile 4389 sayılı Bankalar Kanunu’na tabi tutulmuştur. 4389 sayılı kanuna tabi tutulan ÖFK’lar kendilerini Finans Kurumu olarak kabul etmelerine rağmen yasal olarak “Bankalar Kanunu” içerisine dâhil edilmiştir. 2001 yılında 4389 sayılı Bankalar Kanunu’nda yapılan değişiklik ile 4672 sayılı kanuna tabi olmalarına rağmen bu durum devam etmiştir. En son 2005 yılında hazırlanan 5411 sayılı Bankacılık Kanununda yapılan değişiklik ile 01.01.2006 tarihinden itibaren kazandıkları yasal hüviyetleri Katılım Bankası olarak değiştirilmiştir (Günal, 149).

4.1.2. Türkiye’de Kurulan İlk Finans Kurumları

Türkiye’de kurulan finans kurumları ülkemize özgü olup, kuruluş tarihine göre finans kurumları tanıtılmaya çalışılmıştır.

4.1.2.1. Faisal Finans

Faisal Finans Kurumu A.ş. Bakanlar Kurulu’nun 05.08.1984 tarihli ve 18480 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, 11.07.1984 tarih ve 84/8278 sayılı Kararı ile kurulmuştur. Merkezi İstanbul’da olmak üzere 5 Milyar TL sermaye ile kurulan Faisal Finans’ın en büyük sermayedarı ve kurucusu Suudi asıllı Mohammed Al Faisal’dır. 2001 yılında yaşanan kriz ortamında Ülker Grubu, kurum hisselerinin %38,82’sini devralarak kurumun yeni sahibi olmuştur (Çağlar, 2002).

Ülker grubu bankanın adını Family Finans olarak değiştirmiştir. 2005 yılında Boydak ailesinin sahibi olduğu Anadolu Finans Kurumu ile birleşerek Türkiye Finans Katılım Bankası adı altında faaliyetlerine devam etmiştir. 2007 yılında Ülker grubu ile Boydak grubunun ortak olduğu Türkiye Finans Katılım Bankası'nın %60'ının, Suudi Arabistan'da faaliyet gösteren The National Commercial Bank'a (NCB) satışı konusunda 1 milyar 80 milyon dolara anlaşma sağlanmıştır.

4.1.2.2. Albaraka Türk Finans

Albaraka Türk ilk olarak 31 Ocak 1985 tarih ve 10912 sayılı yazısıyla “faaliyet izni” alarak başta finans sektörü olmak üzere inşaat, ticaret ve konut sektöründe çok sayıda firmadan oluşan Suudi kökenli Dallah Grubu’nun öncülüğünde İslam Kalkınma Bankası ve yurt içinden Topbaş Grubu ortaklığı ile Mayıs 1985’te fiilen faaliyete başlamıştır (ÖFKB, 2003: 47).

4.1.2.3. Kuveyt Türk Evkaf Finans

Kuveyt Türk, 09.10.1988 tarihinde özel finans kurumu statüsünde kurulmuştur. Kuveyt Türk’ün sermayesinin %62’si Kuveyt Finans Kurumu’na (Kuwait Finance House), %9’u Kuveyt Devlet Sosyal Güvenlik Kurumu’na, %9’u İslam Kalkınma Bankası’na, %18’u Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne, %2’i de diğer ortaklara aittir. %62’lik sermaye payı ile Kuveyt Türk’ün en büyük ortağı konumundaki Kuwait Finance House dünyadaki faizsiz finans kurumları arasında ilk sıralarda yer almaktadır (Kuveyt Türk Katılım Bankası, Bağımsız Denetim Raporu, 2011: 1).

4.1.2.4. *Anadolu Finans*

İlk yerel finans kurumu olma özelliğine sahip olan Anadolu Finans 04.03.1991 tarihinde kurulmuş, 03.10.1991 tarihinde faaliyetine başlamıştır.. O dönem için sermayesi 30 milyar TL ve 100 ortaklı olarak kurulmuştur. Şirket merkezi ilk kurulduğunda Ankara'da iken 1998 yılında merkezini İstanbul'a taşınmıştır. 1999 yılında kurumun sermaye yapısında bir değişiklik meydana gelmiş ve hisseler mobilya, ev tekstili ve kablo sektöründe faaliyet gösteren Boydak ailesine geçmiştir. 31 Ocak 2005 tarihinde Family Finans kurumu ile birleşerek Türkiye Finans Katılım Bankası adıyla faaliyetlerine devam etmektedir.

4.1.2.5. *İhlas Finans*

İhlas Finans, Özel Finans Kurumları Kurulması Hakkındaki Kararnameye bağlı olarak 28.04.1995 tarihinde faaliyetine başlamıştır. Kurum, İMKB'de işlem gören ilk Özel Finans Kurumu olarak sermayesinin %28.07 lik kısmını halka arz etmiştir. 2000 Yılı'nın son çeyreğinde özellikle bankacılık ve finans sektöründe ortaya çıkan kriz ile birlikte, BDDK'nın 10.02.2001 Tarih ve 171 sayılı kararı ile 4389 sayılı Bankalar Kanununun 20. maddesinin 6. fıkrası hükmüne istinaden İhlas Finans Kurumu tasfiye edilmiştir. (<http://www.ifk.com.tr/detay.asp?ContentID=643> Erişim Tarihi: 14.03.2016).

4.1.2.6. *Asya Finans*

Türkiye'nin altıncı özel finans kurumu olan Asya Finans Kurumu A.Ş.'nin 24.10.1996 tarihinde kurulmuştur. 2 milyon TL kuruluş sermayesine sahip kurum 249 ortağı ile ilk olarak İstanbul Altunizade Merkez Şubesi ile faaliyetlerine başlamıştır. 1997 yılında şube sayısını 14'e çıkarmış ve 2005 yılında Katılım Bankası adını almıştır. 29 Mayıs 2015 tarihinde bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin, zararın mevcut ortakların sermayesinden indirilmesi kaydıyla, kısmen veya tamamen devri, satışı veya birleştirilmesi amacıyla Kanunun 71'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi hükmü gereğince TMSF'ye devredilmesine karar verilmiştir. (Asya Katılım Bankası, Bağımsız Denetim Raporu, 2015: 1).

4.2. KATILIM BANKALARI

4.2.1. Türkiye’de Katılım Bankalarının Ortaya Çıkışı

2001 yılında yaşanan ekonomik krizin finans kurumlarına etkisi İhlas Finans kurumunun fona devredilmesi, Faisal Finans Kurumu’nun el değiştirmesi şeklinde olmuştur. Bu kurumlarda hesabı bulunan mudiler paralarını almak için şubelere akın etmişlerdir. Finans kurumları ile mudileri arasında aşılması zor görünen bir güven sorunu ortaya çıkmıştır. Bu sorunu aşmak üzere Özel Finans Kurumları Birliği tarafından hazırlanan 24 maddelik bir yönetmelik 18 Eylül 2002 tarihinde “Özel Finans Kurumları Özel Cari ve Katılma Hesapları Güvence Fonu Yönetmeliği” Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

2005 yılına gelindiğinde devlet burada toplanan fonu ekonomiye kazandırmanın hesaplarını yapmakta, finans kurumları da piyasada bankalar kadar saygınlık görememenin sıkıntısını yaşamaktaydılar. Özellikle ticari müşterilerine ihalelere girerken verdiği teminat mektupları bazı kurumlar tarafından kabul görmüyor, yurtdışında İslami Bankacılık veya Faizsiz Bankacılık olarak bilinen bu kurumlar Türkiye’de Finans Kurumu olarak adlandırılıyordu. Bu kavram kargaşası Finans Kurumlarının çalışmalarında ve temsil noktalarında da sıkıntılar oluşturmuştur.

Tüm bu yaşanan gelişmeler üzerine meclis tarafından çıkarılan 19.10.2005 tarihli 5411 sayılı bankacılık kanunu ile finans kurumları yasal çerçeve içine alınarak Katılım Bankaları adını almıştır. Bu düzenlemenin ardından devlet Özel Finans Kurumları’nda (ÖFK) güvence fonunda 4 senede toplanan yaklaşık 6 trilyon liraya yakın parayı TMSF bünyesine alarak kendine bir kaynak sağlamıştır. Finans kurumları da artık 5411 sayılı bankalar kanununa tâbi, hesaplarına 50.000 TL ye kadar devlet tarafından mevduat güvencesi verilen, tüm yazışmalarda banka sıfatını alan kurumlar haline dönüşerek Türkiye ve dünya nezdinde daha prestijli hale gelmişlerdir. Söz konusu mevduat garantisi TMSF tarafında çıkarılan 15.02.2013 tarihli yönetmelik ile 100.000 TL ye çıkarılmıştır.(Resmi Gazete, 2013)

4.2.2. Türkiye’de Kurulan İlk Katılım Bankaları

Türkiye’de özel finans kurumları, bankacılık alanında tam anlamıyla yerini bulabilmesi için 2005 yılında 5411 Bankacılık Kanununda yapılan değişiklik ile katılım bankaları adını almıştır. Bu kapsamda ortaya çıkan bankalar özel finans kurumlarının devamı niteliğinde olup, isimlerinde bazı değişiklikler olmuştur.

4.2.2.1. Albaraka Türk Katılım Bankası

2005 yılına kadar finans kurumu olarak Türkiye’de faaliyet gösteren Albaraka Türk Finans Kurumu 19.10.2005 tarihli 5411 sayılı bankacılık kanunu ile Albaraka Türk Katılım Bankası adını almıştır. 31 Aralık 2015 tarihi itibariyle, Albaraka Türk Katılım Bankası’nın sermaye dağılımı şu şekildedir; Yabancı Ortaklık: Albaraka Bankacılık Grubu %54,06, İslam Kalkınma Bankası %7,84, Alharthy Ailesi %3,46, Diğer %0,80 Yerli Ortaklık: %9,78 , Halka Açık %24,06 olacak şekildedir. Albaraka Türk Katılım Bankası, 2015 yıl sonu itibari ile 212 yurtiçi, 1 yurtdışı şube, 3736 personel ile faaliyetlerini sürdürmektedir (TKBB).

4.2.2.2. Asya Katılım Bankası

20 Aralık 2005 tarihinde "Asya Finans Kurumu A.ş." olan unvanı "Asya Katılım Bankası Anonim şirketi" olarak değiştirilmiştir. 2014 yılında katılım bankacılığı sektöründe bir gelişme yaşanmış Bank Asya’nın yönetimi TMSF’ye geçmiştir. 3 Şubat 2015 tarihinde BDDK tarafından alınan karara uygun olarak, Bank Asya’nın yönetimi 4 Şubat 2015 günü TMSF tarafından değiştirilmiştir. Banka, 31 Aralık 2014 tarihi itibarıyla, toplam 199 yurtiçi şube 1 yurtdışı şube, 3.210 çalışan ile müşterilerine ulaşmaktadır. Banka %54,05 oranında halka açıktır (Asya Katılım Bankası, Bağımsız Denetim Raporu, 2014).

4.2.2.3. Kuveyt Türk Katılım Bankası

5411 Sayılı Bankacılık Kanunu ile Banka'nın 26 Nisan 2006 tarihli olağan genel kurul toplantısında Banka'nın unvanı Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. olarak değiştirilmiştir.

Banka hisselerinin dağılımı, Kuveyt Finans Kurumu (Kuwait Finance House) (%62), Kuveyt Devlet Sosyal Güvenlik Kurumu (%9), İslam Kalkınma Bankası (%9), Vakıflar Genel Müdürlüğü (%18), diğer (%2) şeklindedir. 2015 yılsonu itibari ile 358 yurtiçi, 1 yurtdışı şube ve 5.442 personel ile müşterilerine hizmet vermektedir.(TKBB)

4.2.2.4. T.C. Ziraat Katılım Bankası

Tarihler 29 Mayıs 2015'ı gösterdiğinde sektöre kamu katılım bankası katılmış oldu. BDDK dan aldığı izin ile sektörün ilk katılım bankası olarak faaliyetlerine başlayan Ziraat Katılım hızlı şekilde şubeleşmeye gidip, 2015 yıl sonu itibari ile 22 şube ve 307 personel ile müşterilerine hizmet vermeye başlamıştır.

4.2.2.5. Türkiye Finans Katılım Bankası

25 Mayıs 2005 yılında Türk bankacılık sistemine yeni bir soluk getirmek amacıyla Boydak Grubu ve Ülker Grubu Family Finans ile Anadolu Finans'ı birleştirme kararı almışlardı. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 30.12.2005 tarih ve 1747 sayılı kararı ile Banka unvanının Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. olarak değiştirilmesine onay verilmesiyle doğan ortaklık, 2006 yılında resmi olarak Türkiye Finans Katılım Bankası adıyla ve pazar payıyla sektör lideri olarak 108 şubesi ile hizmet vermeye başlamıştır.

31 Mart 2008 tarihinde Türkiye Finans'ın yüzde 60 hissesi Ortadoğu'nun en önemli bankalarından ve Suudi Arabistan'ın en büyük bankası olan The National Commercial Bank (NCB) tarafından satın alınmıştır. 2008 Yılında yapılan sermaye artışı ile Katılım Bankası'nın sermayesi 292,047,000 TL'den 800,000,000 TL'ye yükselmiştir. 31 Aralık 2015 tarihi itibarıyla, The National Commercial Bank %67,03, Boydak grubu %22,34, Gözde Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. %10,57 oranındaki hisseleri ile Katılım Bankası'nın yönetiminde stratejik ortaklık misyonlarını

sürdürmektedir. Türkiye Finans Katılım Bankası 2015 yıl sonu itibari ile 285 yurtiçi, 1 yurtdışı şube ve 4.132 çalışanı ile sektörde hizmet vermektedir (TKBB).

4.2.2.6. Vakıf Katılım Bankası

17.02.2016 tarihinde sektöre katılan ikinci kamu katılım bankasıdır. Yıl sonuna kadar 30 şube açmayı planlayan Vakıf Katılım, katılım bankacılığı sektöründe 805 mio TL ödenmiş sermayesi ile dikkat çekmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE BANKALARIN GENEL MÜDÜRLÜK, ŞUBE VE MÜŞTERİ SEGMENTASYONU

Katılım bankaları ve bankalar müşterilerine hizmet verirken şube ve müşterilerini segmente ederek hizmet verirler. Katılım bankaları bazında bu durumu ayrı ayrı anlatmak yerine bu ayrımın genelde nasıl dizayn edildiğini bu bölümde anlatmaya çalışacağız. Ciro kriterlerinde kullanılan rakamlar katılım bankalarında kullanılan ortalama rakamlar olup, katılım bankası bazında farklılıklar gözlenebilir. Genel müdürlük birimlerinden başlayan bu segmentasyon sistemi genelden özele yaklaşımı ile anlatılmaya çalışılmıştır.

1. Genel Müdürlük Segmentasyonu

Bankalar şube ve müşteri tipine göre hizmet vermesi için genel müdürlük birimlerinde segmentasyon uygulamıştır.

Bankalar genel olarak müşteri tipi ve müşteri tipinden sorumlu olan Genel Müdür Yardımcılıklarını aşağıda yer verildiği şekilde belirlemiştir.

Müşteri Tipi	Genel Müdür Yardımcılığı
Kurumsal	Kurumsal ve Ticari Pazarlama Genel Müdür Yardımcılığı
Ticari	Kurumsal ve Ticari Pazarlama Genel Müdür Yardımcılığı
KOBİ	Esnaf - KOBİ Bankacılığı Genel Müdür Yardımcılığı
Bireysel	Bireysel Bankacılık Genel Müdür Yardımcılığı

2.Şube Yapılanması ve Segmentasyonu

Müşterilerin ihtiyaç duyacakları ürün ve hizmetlerin uzmanlaşmış ekipler tarafından sunulması ve böylece müşteri memnuniyetinin artırılması bankaların en önemli hedeflerindedir. Rekabet üstünlüğü sağlanarak pazar payının artırılması, tüm ürün ve hizmetlerin müşterilere eksiksiz olarak sunulması, karlılık ve verimlilik açısından maksimum faydaya ulaşılması vb. amaçlarla bankalar müşteri ve şube segmentasyonu uygulamaktadır.

2.1 Şube Segmentasyonu

Bu kapsamda, Türkiye'deki bankalarda görülen şube segmentasyonu “Kurumsal Şube”, “Ticari Şube” ve “Şube” tanımlarına aşağıda yer verilmiştir.

2.1.1 Kurumsal Şube

Bankaların vizyonunu, politikalarını ve her türlü bankacılık işlemlerine, verimlilik ve karlılık ilkeleri doğrultusunda Türkiye'nin önde gelen “Kurumsal Müşteri” olarak tanımlanan müşterilerine hizmet sunmak amacını taşırlar.

2.1.2 Ticari Şube

Bankaların vizyonunu, misyonunu, kredi politikalarını ve her türlü bankacılık işlemlerine, verimlilik ve karlılık ilkeleri doğrultusunda öncelikle “Ticari Müşteri” olarak tanımlanan müşterilere ve gerektiğinde diğer müşterilere hizmet sunmak amacını taşırlar.

2.1.3 Şubeler

Bankaların vizyonu, misyonu, tabana yaygın olarak her türlü bankacılık işlemini, verimlilik ve karlılık ilkeleri doğrultusunda öncelikle “KOBİ” ve “Bireysel” müşteri olarak tanımlanan müşterilere ve yetki verilmesi halinde “Kurumsal Müşteri” ve “Ticari Müşteri” olarak tanımlanan müşterilere hizmet sunma amacı taşırlar. Bu şubeler, aşağıdaki tanımlar kapsamında ve sadece Banka içinde kullanılmak üzere “KOBİ” ve “Karma” Şube olarak gruplandırılmıştır.

2.1.3.1 KOBİ Şube

Sanayi ve ticari aktivitenin ağırlıklı olduğu organize sanayi bölgeleri, sanayi siteleri gibi lokasyonlar ile söz konusu faaliyetlerin yoğun olduğu benzer yörelerde faaliyet gösteren, emekli maaş ödemeleri ile ESKKK (Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi) işlemleri gibi yoğun işlemlerin kapısını çalmadığı, bankaların birden fazla şubesi bulunan merkezlerde, öncelikli olarak Ticari ve KOBİ müşteri segmentlerine yönelik olarak uygun kadro yapısı ile faaliyet gösteren şubelerdir.

2.1.3.2 Karma Şube

Bireysel bankacılık potansiyelinin daha yoğun olduğu, standart ve yığın işlem diye tanımlanan günlük rutin işlem potansiyeli bulunan, il veya ilçe merkezinde Bankamızın tek şubesi olarak faaliyet gösteren şubelerdir. Bu şubeler Kurumsal, Ticari ve/veya KOBİ Şube bulunmadığı durumlarda her türlü müşteri segmentine hizmet verebilecek personeller ile donatılabilir.

3. Müşteri Segmentasyonu

Bankaların şubelerde yaptığı segmentasyon sonucunda müşterilerinde “Kurumsal”, “Ticari”, “KOBİ”, “Bireysel” ve “Diğer Müşteri” şeklinde segmente etmiştir.

Müşteri segmentasyonuna göre hizmet verecek şubeler “Kurumsal”, “Ticari” ve “Şube (KOBİ, Karma)” olarak sınıflanır; yurt dışı şubeler ile serbest bölge şubeleri segmentasyona tabi tutulmaz. Burada bankalar esnaf müşteri tipini genelde KOBİ müşteri tanımına dâhil etmiştir.

Müşterilerin hizmet alacağı şube tipleri ve pazarlama personeli ise temel olarak aşağıda yer verildiği şekilde,

Müşteri Tipi	Şube Tipi	Pazarlama Personeli
Kurumsal	Kurumsal Şubeler	Kurumsal MİY-MİA
Ticari	Ticari Şubeler/KOBİ-Karma Şubeler	Ticari MİY-MİA
KOBİ	Şubeler	KOBİ MİY-MİA
Bireysel	Şubeler	Bireysel MİY-MİA
Diğer Müşteri	Tüm Şubeler	İlgili MİY-MİA

belirlemiştir.

Bankalar bazı kuruluşların segmentasyonunda karışıklık yaşanmaması için özel statüye sahip kuruluşları şu şekilde segmente etmektedirler.

3.1.Esnaflar

ESKKK üyesi olan müşterilere yönelik ürün çeşitlendirmesi ve pazarlama desteği Esnaf-KOBİ Bankacılığı Genel Müdür Yardımcılığı tarafından yerine getirilir. Bu kapsamdaki müşterilere KOBİ MİY-MİA hizmet verirler.

3.2. Çiftçiler

Çiftçi veya hayvancılık dâhil tarımsal sektörde faaliyet gösteren müşteriler ile toplu işyeri için finansman ihtiyacı olan müşterilere yönelik ürün çeşitlendirmesi ve pazarlama desteği Esnaf-KOBİ Bankacılığı Genel Müdür Yardımcılığı görev almaktadır.

3.3. Konut Alanlar

Toplu konut için finansman ihtiyacı olan müşterilere yönelik ürün çeşitlendirmesi ve pazarlama desteği ise Bireysel Bankacılık Genel Müdür Yardımcılığı görev almaktadır.

3.4. Belediyeler, Üniversiteler ve KİT ler

TOBB, Büyükşehir Belediyeleri ve Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan üniversiteler ve bunlara bağlı tüm kuruluşlar ile nakit ve gayri nakit kredi kullanan tüm kamu kurum ve kuruluşları (POS ve Dış Ticaret İşlemleri dâhil) için Kurumsal ve Ticari Pazarlama Genel Müdür Yardımcılığı (İlgili Pazarlama Daire Başkanlığı) görev almaktadır.

3.5. Sanayi Siteleri

Küçük Sanayi Siteleri, Sendikalar ile kredi talebi olan veya kredi kullanan Dernekler ve Vakıflar, Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Büyükşehir Belediyeleri haricindeki tüm il ve ilçe belediyeleri ile Büyükşehir Belediyesi sınırları dışında yer alan; Üniversiteler ve bunlara bağlı tüm kuruluşlar, Mahalli İdare ve Birlikler, nakit ve gayri nakit kredi kullanmayan tüm kamu kurum ve kuruluşları ile Dernek ve Vakıflar ile OSB'ler (POS ve Dış Ticaret İşlemleri dâhil) için Esnaf – KOBİ Bankacılığı Genel Müdür Yardımcılığı görev almaktadır.

3.6. Apartman Yönetimi

Apartman Yönetimi ve Okul Aile Birliği için Bireysel Bankacılık Genel Müdür Yardımcılığı görev almaktadır.

Tanımlanmayan diğer müşteriler veya ikilemde kalınan konularla ilgili olarak bankaların genel müdürlük birimlerinde hizmet vermekte olan birimler ile görüşülerek segmentasyon yapılabilmektedir.

4. Müşteri Segmentasyonu Kriterleri

Bankaların verdiği hizmetlerin en önemli aşamalarından biride müşterilerini segmente ederken belirlediği kriterlerdir. Bu kriterler ülkenin makro ve mikro anlamda bir çok ekonomik kriterine bakarak karar verilmektedir. Bu anlamda tüm bankalar “Bireysel” (ticari ihtiyaçları için talepte bulunmayan) müşteriler dışında, müşteri segmentasyonu yaparken kullandıkları ana kriter, müşterinin son mali yıla ait cirosudur. Gruba sahip firmalarda, firmaların toplam cirosu değil, kredi çalışması/talebi olmasa dahi en yüksek ciroya sahip firma dikkate alınarak müşteri tipi belirlenmektedir. Buna göre bankalarda genel olarak ciro kriterine göre segmentasyon;

Ciro (Net Satışlar)	Müşteri Tipi
150.000.001 TL ve Üstü	Kurumsal
40.000.001 TL - 150.000.000 TL Arası	Ticari
0 - 40.000.000 TL Arası	KOBİ

olarak belirlenmektedir. Bazı özel durumlar ile ilgili istisnalarda bulunmaktadır.

4.1. Holding Şirketleri

Ticari segmentte yer alan, imalatı olmayan veya imalat ile birlikte birden fazla konuda faaliyet gösteren müşteriler için ciro kriterinin üst sınırı 200 Milyon TL olarak belirlenmiştir.

4.2. Ticaret Şirketleri

Cep telefonu, kişisel bilgisayar, fotoğraf makinesi ve benzeri elektronik ürün ticareti yapan firmalar ile akaryakıt istasyonu işletmeciliği, döviz alım-satımı ve gıda toptancılığı konusunda faaliyet gösteren firmalar için “Ticari” segment ciro sınırı ise 300 Milyon TL olarak belirlenmiştir.

4.3. Taahhüt Şirketleri

Taahhüt sektöründe faaliyet gösteren firmalar için müşteri segmentasyonunda ana kriter, firmanın toplam referans limitidir Buna göre;

Toplam Referans Limiti	Müşteri Tipi
200.000.001 TL ve Üstü	Kurumsal
50.000.001 TL - 200.000.000 TL Arası	Ticari
0 - 50.000.000 TL Arası	KOBİ

Olarak tanımlanmaktadır.

4.4. Turizm Şirketleri

Turizm sektöründe faaliyet gösteren konaklama işletmeleri için müşteri segmentasyonunda ana kriter, firma/gruba dâhil firmaların aktiflerine kayıtlı olan veya kiralama yoluyla işletmeciliği yapılan tüm tesislerin mevcut yatak sayısı toplamı ve aktif büyüklüktür. KOBİ segment için aşağıda yer verilen kriterlerin her ikisinin birden sağlanması gerekiyor iken Ticari ve Kurumsal segmentler için söz konusu kriterlerden birisinin sağlanması yeterli olacaktır. Segment belirlenmesi esnasında firma/grup tarafından fiilen işletilen işletmelerdeki yatak sayıları toplamı alınırken, aktif büyüklük kriterinde firmaların toplam aktif değeri değil, en yüksek aktif büyüklüğe sahip firma dikkate alınarak müşteri tipi belirlenmeye çalışılmaktadır.

Buna göre;

Mevcut Yatak Sayısı	Aktif Büyüklük*	Müşteri Tipi
1501 ve Üstü	40.000.001 TL ve üzeri	Kurumsal
0 – 1500 Arası	40.000.001 TL ve üzeri	Ticari
0 – 800 Arası	0–40.000.000 TL Arası	KOBİ

*Müşterinin kesinleşmiş son mali yıl bilançosunda yer alan büyüklük dikkate alınacaktır.

4.5. Finans Şirketleri

BDDK ve/veya SPK tarafından verilmiş yetki belgeleri çerçevesinde mali piyasalarda veya İMKB, VOB, İAB gibi teşkilatlanmış borsalarda işlem yapan bankalar, aracı kuruluşlar, finansal kiralama, faktoring, sigorta ve reasürans şirketleri (acenteler hariç), bireysel emeklilik şirketleri, portföy yönetim şirketleri, yatırım ortaklıkları, yatırım fonları, varlık yönetim şirketleri, ipotek finansmanı kuruluşları, konut finansmanı fonları, varlık finansmanı fonları, portföy saklama şirketleri, gayrimenkul değerlendirme şirketleri, derecelendirme kuruluşları ve gayrimenkul yatırım ortaklıkları vb. firmalarını bankalar kurumsal segmentte değerlendirmektedir. Bununla birlikte söz konusu firmaların bir risk grubuna dahil olması ve Bankamızla kredili çalışması/kredi talebi olmaması durumunda, gruba dahil diğer firmaların hizmet alacağı pazarlama birimi, grubun bu firma dışındaki baz firmasının segmenti doğrultusunda belirlemektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KURUMSAL VE TİCARİ BANKACILIK AÇISINDAN
KATILIM BANKALARININ ETKİNLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİ:
2011-2015 TÜRKİYE ÖRNEĞİ

1. 2011 YILI

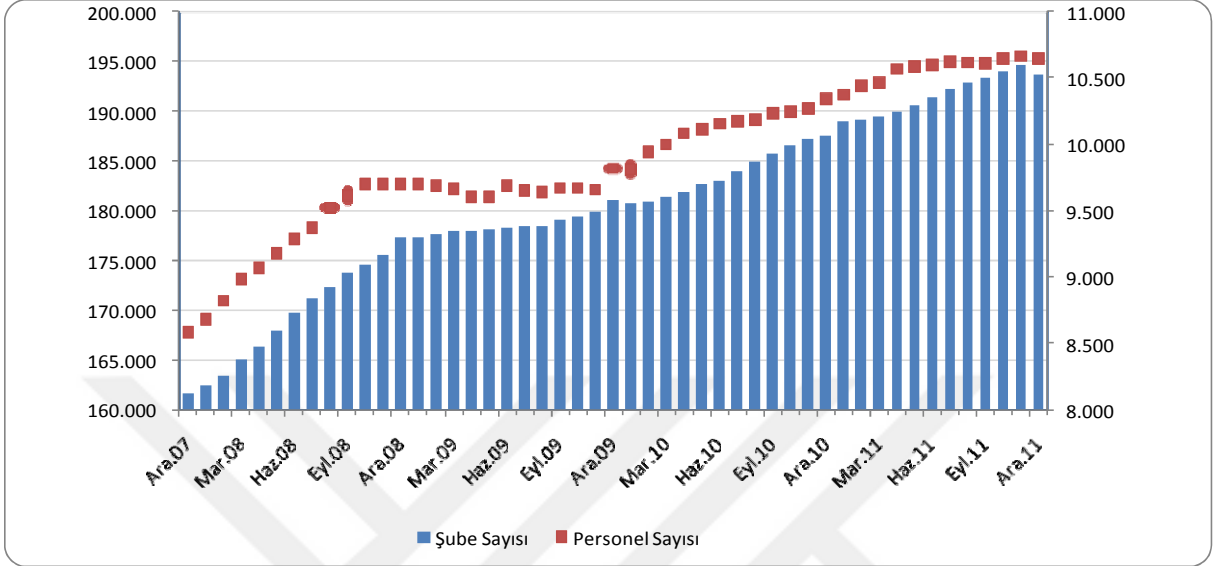
Aralık 2011 itibarıyla Türk Bankacılık Sektörü 195.292 kişi ve 10.518 adet şube ile faaliyet göstermektedir. 2011 yılında personel sayısı 4.112 kişi, şube sayısı 452 adet artmıştır. Sektörün yurtdışı şubeleşme faaliyetleri 2011 yılında devam etmiş, bu kapsamda 11 adet yurt dışı şube açılmıştır. Bankacılık sektörünün aktif toplamı 2011 yılında %21 oranında artarak 1.218 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Aralık 2011 itibarıyla krediler 682,9 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Özkaynaklara bakıldığında 2011 yılsonu itibarıyla 144,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. (BDDK)

Sektörün sermaye yeterliliği rasyosu (SYR) %16,46 olarak gerçekleşmiştir. Hem sektörün hem de banka gruplarının SYR düzeyi Basel III asgari yasal sınır olan %8'in, BDDK tarafından uygulanmakta olan %12'lik hedef rasyo düzeyinin ve gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkenin üzerinde olup yasal özkaynakların büyük kısmı kaliteli özkaynak unsuru olarak nitelendirilen ana sermayeden oluşmaktadır. Bankacılık sektörü 2011 yılını 19,8 milyar TL karla kapatmıştır. (BDDK)

1.1 Personel ve Şube Sayısı

Aralık 2011 itibarıyla Türk Bankacılık Sektörü 195.292 kişi ve 10.518 adet şube ile faaliyet göstermektedir. (BDDK)

Grafik 3: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi, 2011 Kaynak : BDDK

2011 yılında personel sayısı 4.112 kişi, şube sayısı 452 adet artmıştır.

Tablo 4: Sektörün Personel Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Kişi), 2011, Kaynak: BDDK

Banka Grupları	Aralık 2010	Aralık 2011	Değişim(Kişi)
			Aralık 10 Aralık 11
Kamu Bankaları	47.235	50.239	3.004
Özel Bankalar	83.587	89.006	5.419
Yabancı Bankalar	42.013	37.069	-4.944
Katılım Bankaları	12.677	13.851	1.174
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	5.370	4.841	-529
TMSF Bankaları	298	286	-12
BANKACILIK SEKTÖRÜ	191.180	195.292	4.112

Katılım bankalarının sayısı 2011 yılında 4 idi. 2011 yılının son çeyreğinde sektörde istihdamın 553 kişi arttığı, son iki çeyrekte istihdam artışının hız kestiği gözlenmiştir. Bu dönemde kamu bankalarının ve katılım bankalarının personel sayısı sırasıyla 1.021 kişi ve 397 kişi artmıştır. (BDDK)

Tablo 5: Sektörün Şube Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Adet), 2011, Kaynak : BDDK

Banka Grupları	Aralık 2010	Aralık 2011	Değişim (Ad)
			Aralık 10 Aralık 11
Kamu Bankaları	2.744	2.909	165
Özel Bankalar	4.580	4.944	364
Yabancı Bankalar	2.093	1.937	-156
Katılım Bankaları	607	685	78
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	40	41	1
TMSF Bankaları	2	2	0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	10.066	10.518	452

Yüzde olarak incelediğimizde katılım bankaları 2011 yıl sonu itibari ile şube sayısında 2010 yılına göre % 12'lik bir artış göstermiştir. Kamu bankaları % 6, özel bankalar % 7 artış gösterirken, yabancı bankalar % 7 düzeyinde şube sayısında azalma göstermiştir. (BDDK)

1.2. Aktif / Pasif Gelişimi

Bankacılık sektörünün aktif toplamı 2011 yılında %21 oranında artarak 1.218 milyar TL seviyesine ulaşmıştır.

Tablo 6: Seçilmiş Bilanço Kalemleri, 2011, Kaynak : BDDK

milyon TL	Aralık 2011	Değişim (Yıllık)		Milyon TL	Aralık 2011	Değişim (Yıllık)	
		Tutar	%			Tutar	%
LİKİT AKTİFLER (1)	166.930	48.498	41,0	MEVDUAT REPO	695.501	78.465	12,7
◦ TCMB	39.762	5.379	15,6	YURTDIŞI BORÇLAR (Milyon TL) (2)	96.953	39.452	68,6
KREDİLER	682.919	157.068	29,9	◦ YURTDIŞI BORÇLAR (Milyon TL)	184.445	59.277	47,4
TAKİPTEKİ ALACAKLAR (Brüt) MENKUL DEĞERLER	18.960	-1.033	-5,2	◦ İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net) ÖZKAYNAKLAR	98.226	16.583	20,3
	284.982	-2.873	-1,0	◦ Dönem Net Karı/Zararı	144.595	10.054	7,5
					19.847	-2.269	-10,3
TOPLAM AKTİFLER	1.217.620	210.952	21,0	TOPLAM PASİFLER	1.217.620	210.952	21,0
GAYRİNAKDİ KREDİLER TÜREV ÜRÜNLER (3)	218.580	55.011	33,6				
	293.794	93.083	46,4				

Kredilerin toplam aktif içindeki payı Aralık 2010'daki %52,2 düzeyinden, 2011 yılsonunda %56,1 düzeyine yükselmiş, menkul değerler portföyünün toplam aktif içindeki payı ise %28,6 seviyesinden %23,4 seviyesine gerilemiştir. Söz konusu oranlar, Aralık 2002'den sonraki tüm dönemler dikkate alındığında, krediler açısından en yüksek, menkul değerler açısından da en düşük seviyelerdir. (BDDK)

Tablo 7: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi, 2011, Kaynak: BDDK

(milyon TL)			Sektör İçindeki Payı (%)		Aralık 2010 - 2011 Değişim	
	Aralık 2010	Aralık 2011	Aralık 2010	Aralık 2011	Tutar	(%)
Kamu Bankaları	298.593	341.550	29,7	28,1	42.957	14,4
Özel Bankalar	497.088	619.111	49,4	50,8	122.023	24,5
Yabancı Bankalar	135.840	158.284	13,5	13,0	22.444	16,5
Katılım Bankaları	43.339	56.152	4,3	4,6	12.813	29,6
Kalkınma ve Yatırım B.	30.958	41.643	3,1	3,4	10.685	34,5
TMSF Bankaları	849	880	0,1	0,1	31	3,7
SEKTÖR TOPLAMI	1.006.667	1.217.620	100,0	100,0	210.953	21,0

Tabana yaygın bankacılık anlamında gelişime bakıldığında, en yüksek aktif büyümesini %29,6 ile katılım bankaları göstermiştir ve sektör içindeki payını % 4,6 ya yükseltmiştir. (BDDK)

1.2.1. Krediler

Aktifin kalitesini krediler kalemi belirler. Krediler Aralık 2011 itibarıyla 682,9 milyar TL seviyesine ulaşmıştır.

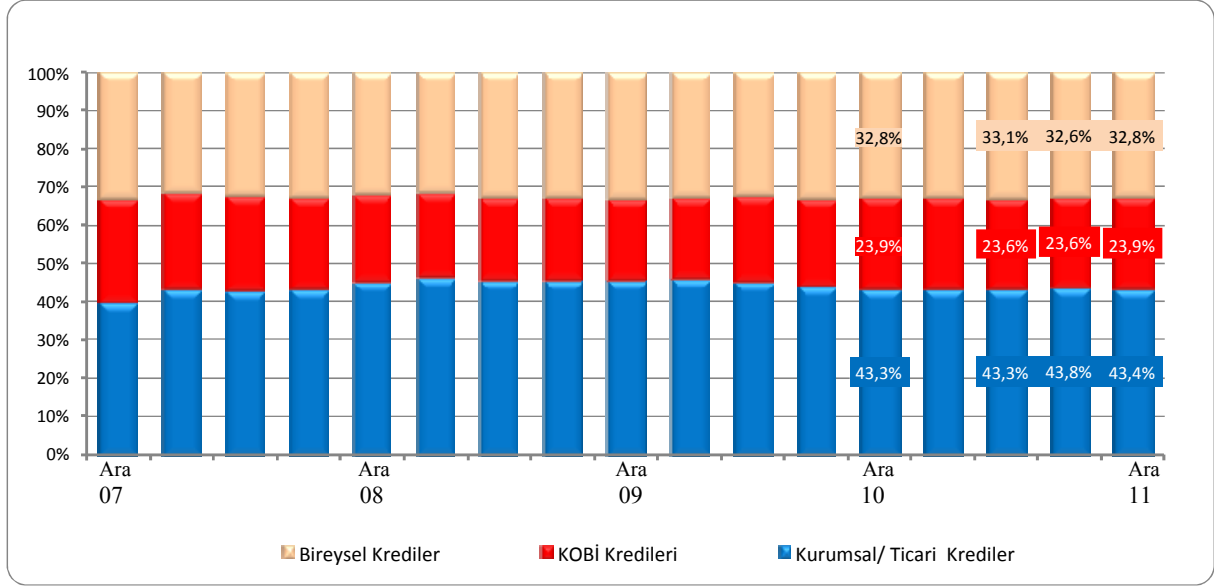
Tablo 8: Banka Grupları Bazında Kredilerin Gelişimi, 2011, Kaynak : BDDK

	Aralık 2010			Aralık 2011			DEĞİŞİM					
							Aralık 2010 - Aralık 2011					
	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	Tutar			(%)		
							TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP	YP	TOPLAM
Kamu Bankaları	113.729	19.722	144.053	138.980	22.364	181.222	25.251	2.642	37.169	22,2	13,4	25,8
Özel Bankalar	166.083	58.557	256.120	225.116	66.013	349.809	59.033	7.457	93.689	35,5	12,7	36,6
Yabancı Bankalar	65.370	8.763	78.844	73.663	8.843	90.367	8.294	80	11.523	12,7	0,9	14,6
Katılım Bankaları	28.694	1.385	30.823	34.637	2.065	38.538	5.943	680	7.715	20,7	49,1	25,0
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	9.881	3.986	16.010	12.445	5.579	22.982	2.564	1.592	6.972	26,0	39,9	43,6
TMSF Bankaları	1	0	1	1	0	1	0	0	0	13,9	0,0	13,9
BANKACILIK SEKTÖRÜ	383.757	92.413	525.851	484.842	104.864	682.919	101.085	12.450	157.068	26,3	13,5	29,9

Katılım bankalarında görülen % 25 lik artış dikkat çekmektedir. Kredi büyümesinde kamu bankaları ile aynı oranı yakalama başarısı göstermiştir.

Aralık 2011 itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin %43,4'ü kurumsal/ticari kredilerden, %32,8'i bireysel kredilerden, %23,9'u ise KOBİ kredilerinden oluşmaktadır. 2010 yılsonu ile karşılaştırıldığında kredi türlerinin dağılımında önemli bir değişim gözlenmemektedir. Kurumsal ve ticari krediler banka aktifinin büyümesinde en büyük orana sahiptirler. 2011'de 2010 yılına göre % 30 artış göstererek 296.064 milyar liraya ulaşmıştır. (BDDK)

Grafik 4 : Kredi Türlerinin Dağılımı, 2011 Kaynak : BDDK

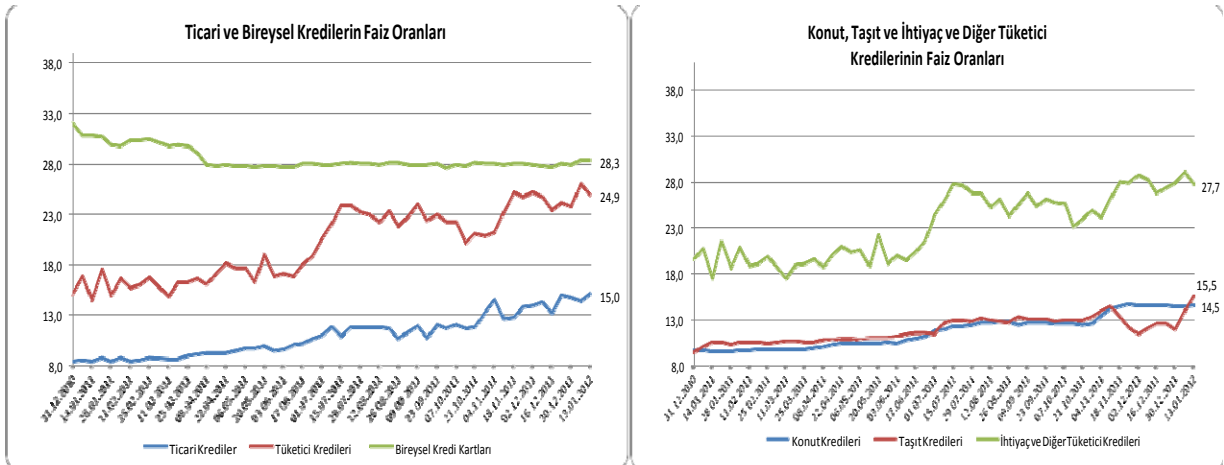

Tablo 9: Türleri İtibarıyla Krediler, 2011, Kaynak : BDDK

(milyon TL)	Aralık 2010	Aralık 2011	DEĞİŞİM	
			Aralık 2010 - Aralık 2011	
			Tutar	(%)
TOPLAM	525.851	682.919	157.068	29,9
Kurumsal/Ticari Krediler	227.760	296.094	68.334	30,0
KOBİ Kredileri	125.468	162.930	37.462	29,9
Mikro İşletmeler	42.580	55.218	12.638	29,7
Küçük İşletmeler	32.206	42.897	10.691	33,2
Orta İşletmeler	50.682	64.815	14.133	27,9
Bireysel Krediler	172.623	223.895	51.272	29,7
Kredi Kartları	43.582	55.491	11.909	27,3
Tüketici Kredileri	129.041	168.404	39.363	30,5
Konut	60.800	74.590	13.790	22,7
Taşıt	5.666	7.366	1.701	30,0
İhtiyaç + Diğer	62.575	86.448	23.873	38,2

2011 yılının ikinci yarısından itibaren kredi faiz oranlarında belirgin yükselişler gözlenmiş olup, son bir yıllık dönemde tüketici kredilerinin ortalama faiz oranı %15'ten %23,7'ye, ticari kredilerin faiz oranları ise %8,3'ten %14,7 düzeyine yükselmiştir. (BDDK)

Grafik 5: Faiz Oranlarının Gelişimi, 2011 Kaynak: TCMB

1.2.1.1. Katılım Bankalarının Kurumsal ve Ticari Bankacılık Alanında

Krediler Gelişimi

2010 yılsonu ile karşılaştırıldığında kamu bankaları grubunun kurumsal/ticari krediler dışında sektör payının arttığı, özel bankalar grubunun özellikle kurumsal kredilerde olmak üzere tüm kredi türlerinde sektör payının arttığı, yabancı bankalar grubunun tüm kredi türlerinde payının azaldığı, katılım bankalarının ise kurumsal/ticari kredilerdeki payı azalırken, diğer kredi türlerindeki payının arttığı görülmüştür.

2010 yılında 14.723 milyar lira olan kurumsal krediler, 2011 yılsonu itibari ile 16.475 milyar liraya ulaşmıştır. Oran olarak baktığımızda % 12 civarında bir artış göstermiştir. Bu rakam kurumsal ve ticari kredi sektörünün büyüme oranı olan % 30'un çok altındadır. Bütün kredilerde yaşanan artışın % 30 olduğunu göz önüne aldığımız zaman katılım bankaları aktif büyümenin lokomotif konumunda olan kurumsal ve ticari krediler alanında payını azaltmıştır. 2010 yılında % 6,5 olan pazar payı, 2011 yılında %5,6' ya gerilemiştir.

Tablo 10: Kredi Türleri ve Banka Grupları İtibarıyla Kredilerin Gelişimi, 2011 Kaynak : BDDK

(milyon TL)	Aralık 2010				Aralık 2011				Değişim			
	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Tutar			
									Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM
Kamu Bankaları	66.934	27.482	49.638	144.053	78.114	36.646	66.462	181.222	11.180	9.164	16.824	37.169
Özel Bankalar	106.496	66.451	83.173	256.120	151.330	88.187	110.291	349.809	44.834	21.736	27.118	93.689
Yabancı Bankalar	26.242	17.664	34.938	78.844	30.613	19.977	39.777	90.367	4.371	2.313	4.839	11.523
Katılım Bankaları	14.723	11.577	4.524	30.823	16.475	15.472	6.591	38.538	1.751	3.895	2.068	7.715
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	13.365	2.294	350	16.010	19.562	2.647	773	22.982	6.197	353	423	6.972
TMSF Bankaları	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	227.760	125.468	172.623	525.851	296.094	162.930	223.895	682.919	68.334	37.462	51.272	157.068

Aralık 2011 itibarıyla sektörün toplam YP kredileri içinde ağırlık %82,5 ile kurumsal/ticari kredilerde olup, KOBİ kredilerinin payı %17,4, bireysel kredilerin payı ise %0,1'dir. 2011 yılında YP kredilerde kurumsal/ticari kredilerin payı 2,7 puan artarken, KOBİ kredilerinin payı aynı oranda azalış göstermiştir. Aralık 2011 itibarıyla kurumsal/ticari kredilerin %55,2'si, KOBİ kredilerinin ise %21,2'si YP cinsindedir.

Tablo 11: Kredi Türleri İtibarıyla Banka Gruplarının Payları, 2011, Kaynak : BDDK

(%)	Aralık 2010				Aralık 2011				Değişim (Puan)			
	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TO PLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM
Kamu Bankaları	29,4	21,9	28,8	27,4	26,4	22,5	29,7	26,5	-3,0	0,6	0,9	-0,9
Özel Bankalar	46,8	53,0	48,2	48,7	51,1	54,1	49,3	51,2	4,4	1,2	1,1	2,5
Yabancı Bankalar	11,5	14,1	20,2	15,0	10,3	12,3	17,8	13,2	-1,2	-1,8	-2,5	-1,8
Katılım Bankaları	6,5	9,2	2,6	5,9	5,6	9,5	2,9	5,6	-0,9	0,3	0,3	-0,2
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	5,9	1,8	0,2	3,0	6,6	1,6	0,3	3,4	0,7	-0,2	0,1	0,3
TMSF Bankaları	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0				

2011 yılında katılım bankaları kurumsal ve ticari bankacılık alanında daralma yaşamışlardır. Sektör payı kredilerde yaşanan 1.9 mio TL artışa rağmen % 6,5 tan % 5,6 ya gerilemiştir.

1.2.2 Mevduat

2011 yılında bankacılık sektörü toplam pasifleri %21 oranında büyürken mevduat artışının %12,7 düzeyinde kalması mevduatın pasif toplamı içerisindeki payının 4,2 puan azalarak %57,1 düzeyine gerilemesine yol açmıştır. 2011 yılı genelinde mevduatın toplam kaynaklar içerisindeki payının gerilemesinde bankaların yurtdışından uygun maliyetli fon temin etmesi, mevduat müşterilerinin bir kısmının bankalarca ihraç edilen menkul kıymetlere yönelmesi, repodan sağlanan fonların göreceli maliyet avantajı ve hanehalkının güçlü tüketim eğilimi etkili olmuştur. (TBSTG, 2011)

Tablo 12: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi, 2011, Kaynak: BDDK

	Aralık 2010						Aralık 2011						DEĞİŞİM		
	TUTAR			%			TUTAR			%					
	TP (Milyon)	YP (Milyon)	Toplam (Milyon TL)	TP (Milyon)	YP (Milyon)	Toplam (Milyon TL)	TP (Milyon)	YP (Milyon)	Toplam (Milyon TL)	TP	YP	Toplam			
Kamu Bankaları	172.794	30.461	219.599	169.011	30.052	225.330	-3.783	-409	5.732	-2,2	-1,3	2,6			
Özel Bankalar	188.825	67.566	291.958	208.836	74.030	347.480	20.012	6.464	55.522	10,6	9,6	19,0			
Yabancı Bankalar	49.746	14.674	72.359	58.200	13.356	83.443	8.454	-1.318	11.085	17,0	-9,0	15,3			
Katılım Bankaları	22.119	7.107	33.089	23.896	8.056	39.220	1.777	949	6.131	8,0	13,4	18,5			
TMSF Bankaları	16,8	9,7	31,8	14,8	6,7	27,5	-2	-3,0	-4,3	-11,6	-30,8	-13,5			
BANKACILIK	433.501	119.818	617.037	459.958	125.501	695.501	26.457	5.683	78.465	6,1	4,7	12,7			

2011 yılında kamu bankalarının TP ve YP mevduatı azalırken, yabancı bankaların TP mevduatında oransal olarak önemli artış görülmüştür. YP mevduatında ise oransal olarak en yüksek artış katılım bankalarında görülmüştür. Türler itibarıyla incelendiğinde tasarruf mevduatı, diğer mevduat ve katılım fonlarının payı sırasıyla 0,5, 0,9 ve 0,2 puan artmış, ticari mevduatın payı ise 1,6 puan azalmıştır.

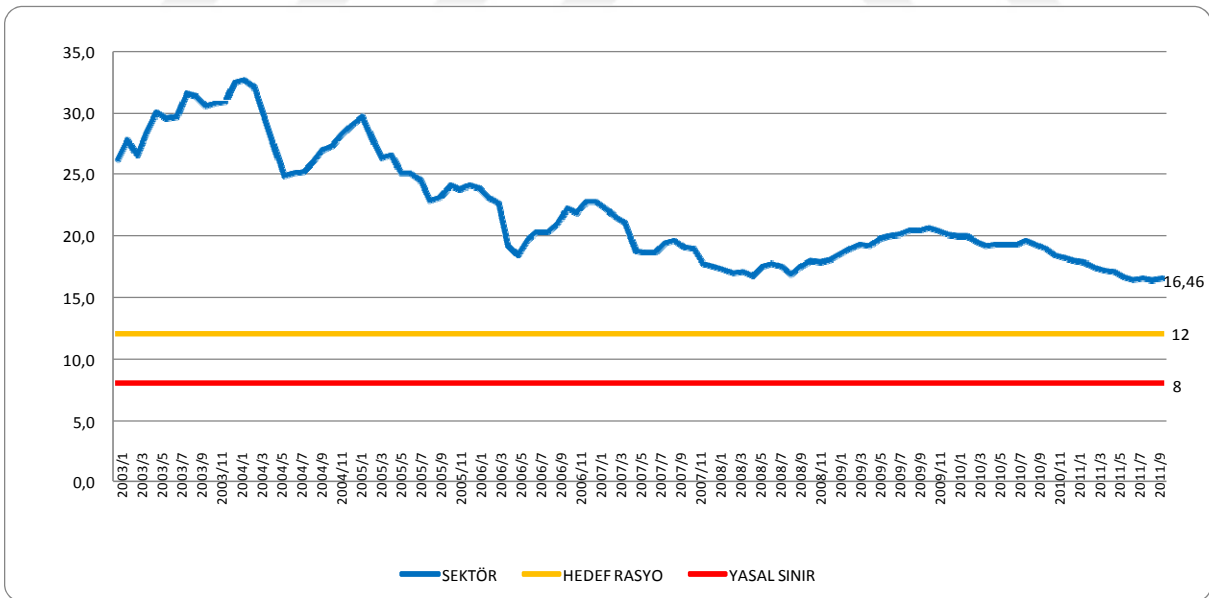
Mevduatın krediye dönüşüm oranının gelişimine bakıldığında, 2011 yılında kredilerin artış hızının mevduatın artış hızının üzerinde kalmasının da etkisiyle 12,5 puan artarak %101 seviyesine yükselmiştir. 2011 yılında söz konusu oranda en yüksek artış 14,7 puan ile kamu bankalarında oluşmuş, yabancı bankalar grubu en yüksek orana sahip grup olmakla birlikte bahse konu dönemde grubun oranında düşük bir azalma görülmüştür.(TMSF bankaları hariç) (BDDK)

1.2.3 Özkaynak ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu

2011 yılsonu itibarıyla 144,6 milyar TL olarak gerçekleşen sektörün özkaynakları, 2010 yılsonuna göre % 7,5 (10,1 milyar TL), 2011 yılının son çeyreğinde ise %2,1 (3 milyar TL) artış göstermiştir. İncelenen dönemde, sektörün karlılığının önceki yılın aynı dönemine göre %10,3 ve menkul değerler değerleme farklarının %93,7 azalması nedeniyle özkaynakların artış oranı, toplam aktiflerin artış oranının gerisinde kalmıştır. (BDDK)

Aralık 2011 dönemi itibarıyla sektörün sermaye yeterliliği rasyosu (SYR) önceki çeyreğe göre 0,04 puan artarak %16,46 olarak gerçekleşmiş olup SYR'nin uzun dönemli gelişimi izleyen grafikte verilmektedir. (BDDK)

Grafik 6 : Sermaye Yeterlilik Rasyosu, 2011, Kaynak: BDDK

Faaliyet yapıları gereği sermaye yeterliliği rasyoları yüksek olan kalkınma ve yatırım bankaları ile bankacılık faaliyeti bulunmayan TMSF bankaları hariç tutulduğunda, yıllık bazda SYR'si en fazla azalan banka grubu özel bankalar olurken son çeyrekte en fazla katılım bankalarının SYR'si azalmıştır. (BDDK)

Tablo 13: Sermaye Yeterlilik Rasyosu, 2011, Kaynak: BDDK

(%)	Değişim (%)		
	2010/12	2011/12	2010/12-2011/12
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	58,66	48,14	-10,51
TMSF Bankaları	53,01	58,77	5,77
Bankacılık Sektörü	18,97	16,46	-2,51
Özel Bankalar	18,21	15,31	-2,89
Yabancı Bankalar	17,34	16,86	-0,47
Kamu Bankaları	16,74	14,54	-2,20
Katılım Bankaları	15,07	14,05	-1,01

Tablo 13 de görüldüğü gibi şokları en son katılım bankaları yaşamaktadır. SYR si en son bozulan bankalar katılım bankalarıdır. Bu durum katılım bankalarının şoklara karşı ne kadar dirençli olduklarını gösterirken aynı zamanda bu şoklara karşı daha önceden tedbir alma şansını katılım bankalarına tanımaktadır.

1.3 Kârlılık

Son çeyrekte, esas olarak net faiz gelirlerindeki artış kaynaklı yılın ilk çeyreğinden sonraki en yüksek çeyrek dönemlik kara ulaşan bankacılık sektörü, 2011 yılını 19,8 milyar TL karla kapatmıştır. Bankacılık sektörünün dönem net karı, önceki yılın aynı dönemine kıyasla 2.269 milyon TL (%10,3) gerilemiştir. Sektörde faaliyet gösteren 48 bankadan 21'inin kârında, son bir yıllık dönemde azalış gerçekleşmiştir. (BDDK)

Mevduata ödenen faizler, artan mevduat hacmi ve rekabetçi fiyatlama nedeniyile 2010 yılının son çeyreğine kadar bütün çeyrek dönemler itibarıyla artmıştır. Yılın son çeyreğinde ise TCMB tarafından zorunlu karşılık oranlarında yapılan artışların, ilk olarak mevduat faizlerinde indirim olarak etkisini göstermesinin yanı sıra, politika faizindeki indirimin, sektörün bilanço yapısı nedeniyle hızlı bir şekilde mevduat faizlerine yansımaları nedeniyle mevduata ödenen faizlerin yılın üçüncü çeyreğine göre azaldığı değerlendirilmektedir.

Kredilerden elde edilen faiz gelirleri ise 2010 yılının ilk çeyreğinden beri artış eğilimini sürdürmüştür. 2011 yılının ilk çeyreğinde ise kredi artışının devam etmesine karşın, zorunlu karşılık oranlarındaki artış nedeniyle bankaların plasmanlarını menkul değerler yerine, daha yüksek getirili kredilere kaydırması ve bunun da daha rekabetçi fiyatlamalara yol açması nedeniyle kredilerden elde edilen faiz gelirleri, 2010 yılının son çeyreğine göre azalmıştır.

Kredi/mevduat faiz gelir/gider farkı 6.698 milyon TL ile 2011 yılının dördüncü çeyreğinde, 2010 yılının ilk çeyreğinden beri en yüksek seviyesine yükselmiştir. Söz konusu yükselişte, esas olarak mevduata göre maliyet avantajına sahip olan bankaların ihraç ettikleri menkul kıymetlerdeki, yurt dışından temin edilen fonların katkısıyla yüksek tutarda artan bankalara borçlardaki ve repo işlemlerinden temin ettikleri kaynaklardaki artışa bağlı olarak mevduatın toplam kaynaklar içerisindeki payında meydana gelen azalışın da rolü bulunmaktadır.

Katılım bankalarının net dönem karı, bir yıllık dönemde, %5,8 (44 milyon TL) oranında artarak Aralık 2011 itibarıyla 803 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu artışta, kar payı dışı giderlerdeki görece yüksek tutarlı artışa karşın, artan net kar payı gelirleri ve kar payı dışı gelirlerin yanı sıra, sermaye piyasası işlem kar/zararı ile kambiyo kar/zararı toplamının dönem net karını artırıcı etkisindeki yükseliş etkili olmuştur. Katılım bankalarının kar payı gelirlerinin kar payı giderlerini karşılama oranı, 5,1 puan artışla Aralık 2011'de, %195'e yükselmiş, kar payı dışı gelir/gider dengesi ise 5,4 puan azalışla %66,3'e gerilemiştir.

Tablo 14: Banka Grupları İtibarıyla Özkaynak ve Aktif Karlılığı (%), 2011, Kaynak: BDDK

	Aktif Karlılığı			Özkaynak Karlılığı		
	Ara.10	Ara.11	Fark (Puan)	Ara.10	Ara.11	Fark (Puan)
Kamu bankaları	2,6	1,6	-0,9	30,3	19,9	-10,4
Özel bankalar	2,6	1,8	-0,8	21,9	16,2	-5,7
Bankacılık Sektörü	2,5	1,7	-0,7	20,1	15,5	-4,6
Katılım bankaları	2,0	1,6	-0,4	16,9	14,8	-2,0
Yabancı bankalar	1,6	1,6	-0,1	12,3	14,2	1,9
Kalkınma ve yatırım bankaları	2,9	2,4	-0,5	6,5	6,0	-0,5

Sektörün özkaynak karlılığı önceki yılsonuna göre, 4,6 puan azalarak Aralık 2011'de %15,5'e, aktif karlılığı ise 0,7 puan düşerek %1,7'ye gerilemiştir. Bu dönemde, bütün banka gruplarının aktif karlılığı, yabancı bankalar dışındaki banka gruplarının ise özkaynak karlılığı azalmıştır. Aralık 2011 itibarıyla en yüksek özkaynak karlılığı olan banka grubu, %19,9 ile kamu bankaları iken, en yüksek aktif karlılığı olan banka grubu %2,4 ile kalkınma ve yatırım bankalarıdır. En fazla özkaynak ve aktif karlılığı azalışı sırasıyla 10,4 puan ve 0,9 puanla kamu bankalarında gerçekleşmiştir. Aralık 2011 itibarıyla kamu bankaları, katılım bankaları ve yabancı bankalar sektör ortalamasının altında aktif karlılığı ile çalışırken, düşük kaldıraçla çalışan kalkınma ve yatırım bankalarının özkaynak karlılığı %6 ile en düşük seviyede gerçekleşmiştir. Özel bankalarla kamu bankalarının aktif ve özkaynak karlılığı azalışı, sektör ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir.

2. 2012 YILI

2012 yılsonu itibarıyla bankacılık sektörü 11.066 adet şube, 201.474 personel ile faaliyetine devam etmektedir. Sektörde 2012 yılsonu itibarıyla 34.709 adet ATM ve 2,6 milyon adet POS ile hizmet sunulmakta olup, 2012 yılında ödemeler sisteminin önemli birer unsuru olan ATM sayısında %9,6 oranında ve POS sayısında %8,4 oranında artış olması, bankacılık hizmetlerine olan erişimin yaygınlaşmaya devam ettiğini göstermektedir. (BDDK)

Bankacılık sektörünün aktif toplamı 2012 yılında %12,6 artarak 1.371 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. 2012 yılı ortasından itibaren cari açık ve ekonomideki olumlu gelişmelere paralel Merkez Bankası'nın piyasalardaki likiditeyi artırıcı, fonlama maliyetlerini düşürücü yaklaşımı etkili olmuş, faiz oranlarındaki düşüş trendi devam ederken ekonomik büyüme potansiyeline paralel olarak yılın son çeyreğinde krediler tekrar ivmelenme eğilimine girerek sektördeki büyümeyi tetiklemiştir. 2012 yılının ilk yarısında %4,6 olan sektördeki büyüme yılın ikinci yarısında, özellikle yılın son çeyreğindeki artışa bağlı olarak, %7,6 olarak gerçekleşmiştir. (BDDK)

Bankacılık sektörünün toplam kredileri yılın üçüncü çeyreğinde gözlenen yavaşlamanın ardından, son çeyrekte faiz koridorunun üst sınırının düşürülmesiyle birlikte kredi faizlerinin düşmesi ve ülkemiz notunun bir uluslararası derecelendirme kuruluşu tarafından yatırım yapılabilir seviyeye yükseltilmesiyle tekrar ivme kazanmış ve Aralık 2012 itibarıyla 794,8 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Kredilerin 2012 yılı artışı %16,4, enflasyondan arındırılmış reel artışı %13,6, kur ve parite etkisinden arındırılmış artış oranı ise %18,9'dur. (BDDK)

2012 yılında kredi hacminde gözlenen toplam 111,9 milyar TL'lik artışın 42 milyar TL'si (%37,6) bireysel kredilerden, 35 milyar TL'si (%31,3) kurumsal/ticari kredilerden, 34,8 milyar TL'si (%31,1) ise KOBİ'lere kullanılan kredilerden kaynaklanmaktadır. (BDDK)

2.1 Personel ve Şube Sayısı

Türk Bankacılık Sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı, Ekim ayında bir yabancı bankanın faaliyete başlamasıyla birlikte 49'a yükselmiştir. 2012 yılsonu itibarıyla sektör 11.066 adet şube, 201.474 personel ile faaliyetine devam etmektedir. (BDDK)

Sektörün şube ve personel sayısında gözlenen artış eğilimi 2012 yılında da devam etmiş, 2012 yılındaki şubeleşme hızı (%5,2) ve istihdam artışı (%3,2), 2011 yılındaki şubeleşme hızı (%4,5) ve istihdam artışından (%2,1) yüksek gerçekleşmiştir. (BDDK)

Sektörde şubeleşme hızının, genel olarak personel artış hızının üzerinde seyrettiği görülmektedir. Öte yandan hem şubeleşmenin hem de personel artış hızının, ülke ve dünya ekonomisindeki gelişmelerden ve makro ekonomik koşullardan etkilendiği, büyük ölçüde ekonomik büyümenin seyrine paralel bir gelişim gösterdiği değerlendirilmektedir.

Tablo 15: Sektörün Personel Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Kişi) 2012, Kaynak : BDDK

Banka Grupları	Aralık 2011	Aralık 2012	Değişim
			Aralık 11-Aralık 12
Kamu Bankaları	50.239	51.587	1.348
Özel Bankalar	89.006	89.968	962
Yabancı Bankalar	37.048	39.405	2.357
Katılım Bankaları	13.851	15.356	1.505
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	4.841	4.900	59
TMSF Bankaları	286	258	-28
BANKACILIK SEKTÖRÜ	195.271	201.474	6.203

2012 yılında TMSF bankaları hariç tüm banka gruplarında istihdam artışı görülmüştür. En fazla istihdam artışı gözlenen bankalar yabancı bankalar (2.357 kişi), katılım bankaları (1.505 kişi) ve kamu bankaları (1.348 kişi) olarak sıralanmaktadır. Sektörde 2012 yılında gözlenen personel artışının 2.244 kişisi, 2012 yılının son çeyreğinde gerçekleşmiştir. Bu dönemdeki artışta yabancı bankalar (1.351 kişi), kamu bankaları (673 kişi) ve katılım bankalarının (431 kişi) personel artışı etkili olmuştur. (BDDK)

Tablo 16: Sektörün Şube Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Adet) 2012, Kaynak : BDDK

Banka Grupları	Aralık 2011	Aralık 2012	Değişim
			Aralık 11-Aralık 12
Kamu Bankaları	2.909	3.084	175
Özel Bankalar	4.943	5.071	128
Yabancı Bankalar	1.937	2.039	102
Katılım Bankaları	685	829	144
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	41	41	0
TMSF Bankaları	2	2	0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	10.517	11.066	549

2.2 Aktif / Pasif Gelişimi

Bankacılık sektörünün aktif toplamı 2012 yılında %12,6 artarak 1.371 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. TP cinsinden varlıklar %12,5, YP varlıklar USD bazında %19,7 büyümüştür.

2011 yılı ikinci yarısında kredi maliyetini arttırıcı düzenleme değişikliklerinin yanı sıra Merkez Bankası'nın parasal sıkılaştırma önlemleri çerçevesinde faiz koridorunu genişletmesi ve repo fonlamasını azaltması 2012 yılının ilk yarısına kadar etkili olmuş fonlama maliyetlerinde artışa, kredi artış hızında ve sektörün büyüme trendinde yavaşlamaya neden olmuştur.

2012 yılı ortasından itibaren ise cari açık ve ekonomideki olumlu gelişmelere paralel Merkez Bankası'nın piyasalardaki likiditeyi artırıcı, fonlama maliyetlerini düşürücü yaklaşımı etkili olmuştur. Özellikle yılın son çeyreğinde Rezerv Opsiyonu Mekanizmasının (ROM) da etkisiyle faiz koridorunun üst sınırının kademeli olarak gerilediği ve likidite artışı ile piyasa faizlerinin koridorun alt sınırına yakın seyrettiği görülmüştür. (TCMB, 2012)

Ayrıca, gerek Euro alanındaki olumsuz havanın dağılması, gerek ABD ve Çin ekonomilerindeki göstergelerin olumlu seyretmesi, gerekse Türkiye ekonomisindeki olumlu gidişatın sürmesi ve Türkiye'ye yönelik risk algılarının iyileşmesi sermaye girişlerinin hızlanmasına katkı sağlamıştır.

Faiz oranlarındaki düşüş trendi devam ederken ekonomik büyüme potansiyeline paralel olarak yılın son çeyreğinde krediler tekrar ivmelenme eğilimine girerek sektördeki büyümeyi tetiklemiştir. Söz konusu gelişmelerin etkisiyle 2012 yılının ilk yarısında %4,6 olan sektördeki büyüme yılın ikinci yarısında, özellikle yılın son çeyreğindeki artışa bağlı olarak, %7,6 olarak gerçekleşmiş, 2012 yılı büyümesi %12,6 olarak gerçekleşmiştir. (BDDK)

Tablo 17: Seçilmiş Bilanço Kalemleri, 2012, Kaynak : BDDK

Milyon TL	Aralık 2011	Aralık 2012	Değişim (Yıllık)		Milyon TL	Aralık 2011	Aralık 2012	Değişim (Yıllık)	
			Tutar	%				Tutar	%
LİKİT AKTİFLER (1)	166.940	203.676	36.736	22,0	MEVDUAT REPO	695.496	771.884	76.388	11,0
- TCMB	39.371	28.736	-10.635	-27,0	YURTDIŞI BORÇLAR (Milyon TL) (2)	96.953	79.884	-17.068	-17,6
- Zorunlu Karşılıklar	50.475	99.537	49.062	97,2	- YURTDIŞI BORÇLAR (Milyon USD)(2)	183.251	196.003	12.752	7,0
KREDİLER	682.893	794.756	111.863	16,4	İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net) ÖZKAYNAKLAR	144.646	181.822	37.176	25,7
TAKİPTEKİ ALACAKLAR (Brüt) MENKUL DEĞERLER	18.973	23.408	4.435	23,4	- Dönem Net Karı/Zararı	19.844	23.649	3.804	19,2
	284.983	269.992	-14.992	-5,3					
TOPLAM AKTİFLER	1.217.695	1.370.642	152.947	12,6	TOPLAM PASİFLER	1.217.695	1.370.642	152.947	12,6
GAYRİNAKDİ KREDİLER DİĞER	218.518	241.016	22.498	10,3					
TAAHHÜTLER TÜREV ÜRÜNLER (3)	848.605	1.107.091	258.486	30,5					
	293.518	324.716	31.199	10,6					

2012 yılında kalkınma ve yatırım bankaları ve katılım bankaları grupları sektör ortalamasının üzerinde bir büyüme gerçekleştirmiştir. Yabancı bankalar grubu Ekim ayında sektöre katılan Odea Bank A.Ş'nin aktif toplamının katkısıyla sektör geneline yakın bir büyüme sergilerken kamu ve özel banka gruplarındaki artış sektör ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 18: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi, 2012, Kaynak : BDDK

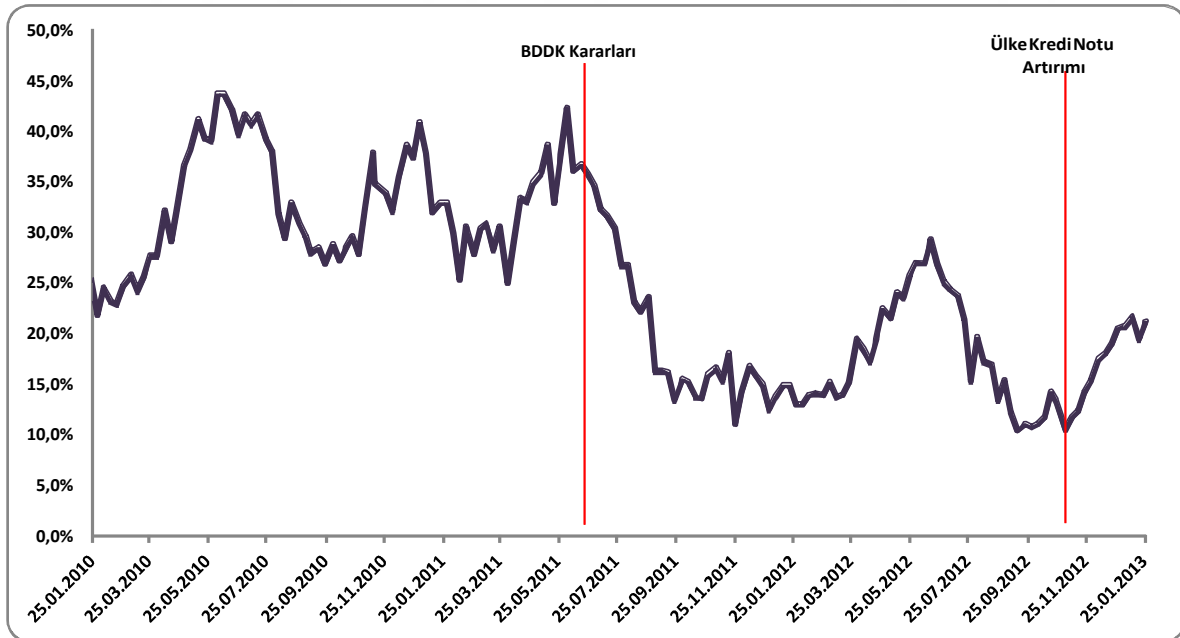
(milyon TL)	Aralık 2010	Aralık 2011	Aralık 2012	Sektör İçindeki Payı (%)		Aralık 2011 - Aralık 2012 Değişim	
				Aralık 2011	Aralık 2012	Tutar	(%)
Kamu Bankaları	298.593	341.550	376.582	28,0	27,5	35.032	10,3
Özel Bankalar	497.088	619.190	691.725	50,8	50,5	72.535	11,7
Yabancı Bankalar	135.840	158.291	178.418	13,0	13,0	20.127	12,7
Katılım Bankaları	43.339	56.148	70.293	4,6	5,1	14.145	25,2
Kalkınma ve Yatırım B.	30.958	41.636	52.760	3,4	3,8	11.124	26,7
TMSF Bankaları	849	880	864	0,1	0,1	-16	-1,8
SEKTÖR TOPLAMI	1.006.667	1.217.695	1.370.642	100,0	100,0	152.947	12,6

Katılım bankaları 2012 yılında 2011 yılında olduğu gibi aktiflerinin oransal anlamda en çok büyüyen banka statüsünü sürdürmüştür.

2.2.1 Krediler

Bankacılık sektörünün toplam kredileri yılın üçüncü çeyreğinde gözlenen yavaşlamanın ardından son çeyrekte %5,2 artış göstererek tekrar ivme kazanmış ve Aralık 2012 itibarıyla 794,8 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. 2011 yılsonuna göre toplam 111,9 milyar TL artan kredilerin yıllık artış oranı 2011 yılının oldukça altında, %16,4 düzeyinde gerçekleşmiştir. Kredilerin toplam aktifler içindeki payı 2011 yılsonuna göre 1,9 puan yükselerek %58'e ulaşmıştır. (BDDK)

Grafik 7: Toplam Kredi Büyümesi, 2012, Kaynak: BDDK

2011 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren TCMB tarafından otomatik dengeleyici bir araç olarak tasarlanan ve bankalara TL cinsinden zorunlu karşılıklarının bir bölümünü döviz ve altın cinsinden tutma imkânı tanıyan, temelde dış finansal şoklara karşı ekonominin dayanıklılığını artırmak amacıyla ROM'un devreye alınmasına ilişkin adımlar atılmıştır.

ROM ile bankalara TL zorunlu karşılıklarını daha düşük maliyetle tesis etmelerine olanak sağlanmaktadır. Rezerv opsiyon katsayılarının artırılması suretiyle bankaların TL likiditelerinin azaltılmaması sonucunda şirketler kesimine kullanılan TP kredilerdeki artış genelde bireysel kredilerin artış hızının üzerinde gerçekleşmiş, bu da kredi artışını desteklemiştir.

Tablo 19: Banka Grupları Bazında Kredilerin Gelişimi, 2012, Kaynak : BDDK

	Aralık 2011			Aralık 2012			DEĞİŞİM					
	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	Aralık 2011 - Aralık 2012			Tutar		
							Tutar			Tutar		
							TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)
Kamu Bankaları	138.980	22.364	181.222	159.436	23.297	200.849	20.457	933	19.626	14,7	4,2	10,8
Özel Bankalar	225.103	66.013	349.796	279.142	70.775	404.952	54.039	4.761	55.156	24,0	7,2	15,8
Yabancı Bankalar	73.663	8.839	90.360	91.618	10.625	110.506	17.955	1.786	20.145	24,4	20,2	22,3
Katılım Bankaları	34.637	2.065	38.538	43.431	2.549	47.961	8.794	483	9.423	25,4	23,4	24,5
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	12.445	5.575	22.976	14.723	8.869	30.488	2.278	3.293	7.512	18,3	59,1	32,7
TMSF Bankaları	1	0	1	1	0	1	0	0	0	9,0	0,0	9,0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	484.829	104.857	682.893	588.352	116.114	794.756	103.523	11.257	111.863	21,4	10,7	16,4

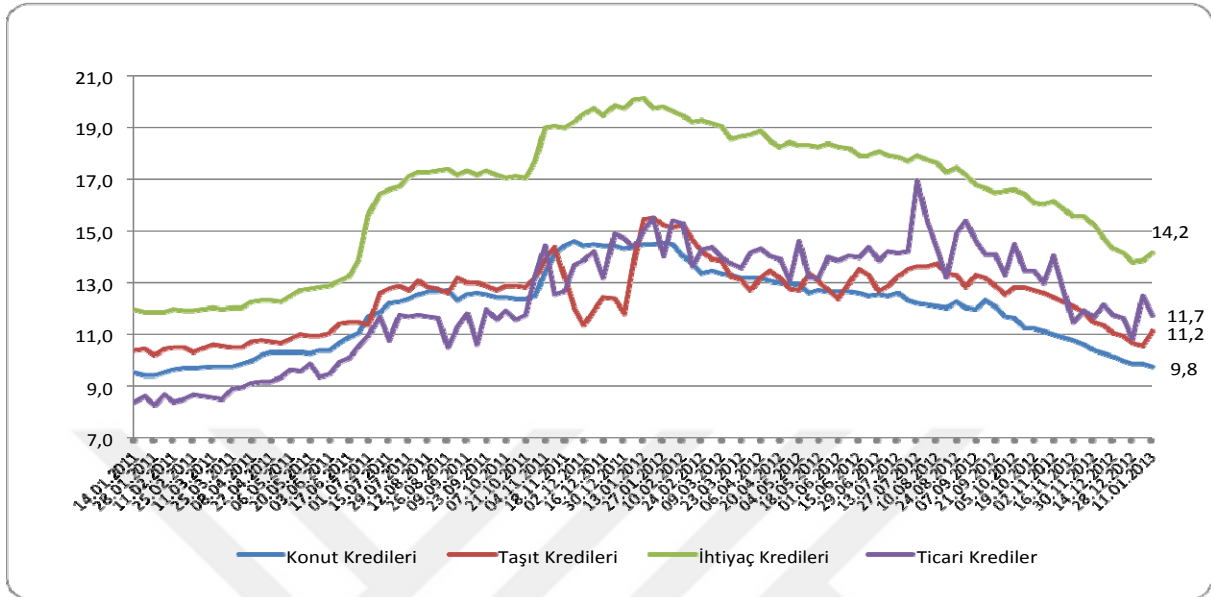
Aralık 2012 itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin %41,7'si kurumsal/ticari kredilerden, %33,5'i bireysel kredilerden, %24,9'u ise KOBİ kredilerinden oluşmaktadır. 2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında kurumsal/ticari kredilerin toplam krediler içindeki payı 1,7 puan azalırken, KOBİ kredilerinin payı 1,1 puan, bireysel kredilerin payı ise 0,7 puan artmıştır.

2012 yılında kredi hacminde gözlenen toplam 111,9 milyar TL'lik artışın 42 milyar TL'si (%37,6) bireysel kredilerden, 35 milyar TL'si (%31,3) kurumsal/ticari kredilerden, 34,8 milyar TL'si (%31,1) ise KOBİ'lere kullanılan kredilerden kaynaklanmaktadır.

KOBİ kredilerinde gözlenen artışta 4 Kasım 2012 tarih ve 28457 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkındaki Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile KOBİ'lerin sınıflamasında yıllık net satış hasılatı veya mali bilanço limitleri itibarıyla üst sınırın 25 milyon TL'den 40 milyon TL'ye yükseltilmesi belirleyici olmuştur. 2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında KOBİ kredilerinde görülen 34,8 milyar TL'lik artışın yaklaşık 20 milyar TL'lik kısmı mevzuat değişikliği öncesinde kurumsal/ticari kredi olarak sınıflanan kredilerin Kasım 2012 döneminden itibaren KOBİ kredileri arasında sınıflanmasından kaynaklanmaktadır. Söz konusu sınıflama değişikliği, canlı kredilerin yanı sıra, takipteki alacaklar ve takibe dönüşüm oranlarında KOBİ ve kurumsal/ticari kredi türlerindeki değişimler üzerinde etkili olmaktadır.(KOSGEB)

Anılan sınıflama değişikliğinin etkisi ile KOBİ kredileri %21,4 ile 2012 yılında en fazla artan kredi türü olurken, bireysel kredilerin artış hızı %18,8, kurumsal/ticari kredilerin artış hızı ise %11,8 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 8: Haftalar İtibarıyla Kullanılan Kredilerin Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları (TL), 2012, Kaynak: BDDK

2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında 2012 yılında kamu bankaları grubunun kurumsal/ticari ve bireysel kredilerde, özel bankalar grubunun kurumsal/ticari ve KOBİ kredilerinde, yabancı bankalar grubunun ise KOBİ kredilerinde sektör payının azaldığı görülmektedir.

2.2.1.1. Katılım Bankalarının Kurumsal ve Ticari Bankacılık Alanında Krediler Gelişimi

Kasım 2012'den itibaren, özellikle bir uluslararası derecelendirme kuruluşu tarafından ülke notunun artırılması sonrasında, şirketler kesimine kullanılan TP ve YP kredilerdeki artışın hızlanmasıyla kredi büyümesinin tekrar ivmelendiği izlenmiştir.

2011 yılında bankacılık sektörü ortalamasına yakın bir kredi artışı sergileyen kamu bankalarında 2012 yılındaki artış, sektörün oldukça altında gerçekleşmiştir. 2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında özel bankaların kredileri sektör ortalamasına paralel bir artış gösterirken; en yüksek oranlı kredi artışı %32,7 ile kalkınma ve yatırım bankalarında görülmüştür. Anılan dönemde yabancı bankalar ve katılım bankalarının kredileri sektör ortalamasının üzerinde artmıştır.

2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında 2012 yılında katılım bankalarının kurumsal/ticari krediler dışındaki kredi türlerinde sektör payının arttığı; kalkınma ve yatırım bankaları grubunun ise kurumsal/ticari kredilerde sektör payı artarken diğer kredi türlerinde payının önemli bir değişim göstermediği gözlenmektedir.

Tablo 20: Kredi Türleri ve Banka Grupları İtibarıyla Kredilerin Gelişimi, 2012, Kaynak: BDDK

(milyon TL)	Aralık 2011				Aralık 2012				DEĞİŞİM			
	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM
Kamu Bankaları	78.114	36.646	66.462	181.222	82.138	47.682	71.028	200.849	4.024	11.036	4.566	19.626
Özel Bankalar	151.405	88.101	110.289	349.796	167.628	101.101	136.224	404.952	16.222	13.000	25.934	55.156
Yabancı Bankalar	30.606	19.977	39.777	90.360	38.931	22.595	48.980	110.506	8.324	2.618	9.203	20.145
Katılım Bankaları	16.475	15.472	6.591	38.538	16.439	22.644	8.878	47.961	-35	7.172	2.287	9.423
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	19.596	2.607	773	22.976	26.062	3.626	800	30.488	6.465	1.020	27	7.512
TMSF Bankaları	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	296.197	162.803	223.893	682.893	331.198	197.647	265.911	794.756	35.001	34.845	42.018	111.863

Katılım bankalarında 2012 yılında 2011 yılına göre, kurumsal ve ticari kredilerde azalma olmuştur. Bunun nedenlerinden biride KOBİ tanımında yapılan değişikliklerdir. Kurumsal ve ticari krediler sektörünün krediler toplamında % 12 artış kaydettiği dönemde bu azalış, bu alanda katılım bankalarının payını % 5 e çekmiştir.

Tablo 21: Kredi Türleri İtibarıyla Banka Gruplarının Payları, 2012, Kaynak: BDDK

	Aralık 2011				Aralık 2012				DEĞİŞİM (Puan)			
	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM
Kamu Bankaları	26,4	22,5	29,7	26,5	24,8	24,1	26,7	25,3	-1,6	1,6	-3,0	-1,3
Özel Bankalar	51,1	54,1	49,3	51,2	50,6	51,2	51,2	51,0	-0,5	-3,0	2,0	-0,3
Yabancı Bankalar	10,3	12,3	17,8	13,2	11,8	11,4	18,4	13,9	1,4	-0,8	0,7	0,7
Katılım Bankaları	5,6	9,5	2,9	5,6	5,0	11,5	3,3	6,0	-0,6	2,0	0,4	0,4
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	6,6	1,6	0,3	3,4	7,9	1,8	0,3	3,8	1,3	0,2	0,0	0,5
TMSF Bankaları	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0				

2.2.2. Mevduat

Türk bankacılık sektörünün yabancı kaynakları içinde Aralık 2012 itibarıyla %64,9 ile en fazla paya sahip olan mevduat 771,9 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Ekonomideki ılımlı yavaşlamaya paralel olarak, bankacılık sektörü toplam pasifleri 2012 yılında %12,6 ile sınırlı bir artış gösterirken, mevduat artış hızı da aynı dönemde %11 düzeyinde kalmış ve mevduatın pasif toplamı içerisindeki payı 0,8 puan azalarak %56,3 düzeyine gerilemiştir. (BDDK)

2011 yılsonuna göre TMSF hariç tüm banka gruplarının mevduat tutarı artarken, en yüksek mevduat/katılım fonu artışı 28,6 milyar TL (%8,2) ile özel bankalarda görülmüştür. (BDDK)

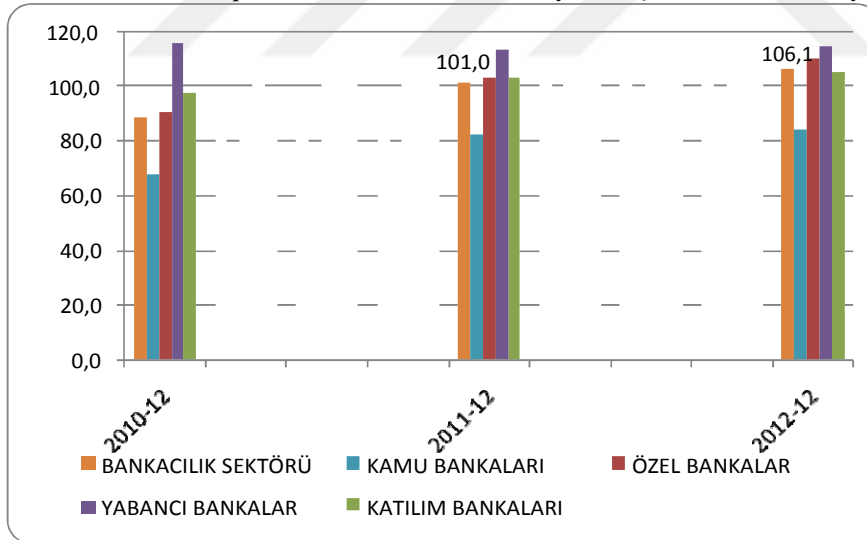
Tablo 22: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi, 2012, Kaynak : BDDK

(milyon TL)							DEĞİŞİM					
	Aralık 2011			Aralık 2012			TUTAR			%		
	TP (milyon TL)	YP (milyon USD)	Toplam (milyon TL)	TP (milyon TL)	YP (milyon USD)	Toplam (milyon TL)	TP (milyon TL)	YP (milyon USD)	Toplam (milyon TL)	TP	YP	Toplam
Kamu Bankaları	169.011	29.816	225.330	187.736	32.965	246.335	18.726	3.149	21.005	11,1	10,6	9,3
Özel Bankalar	208.836	73.399	347.480	235.829	78.923	376.124	26.993	5.524	28.644	12,9	7,5	8,2
Yabancı Bankalar	58.200	13.362	83.438	68.266	18.688	101.487	10.067	5.327	18.048	17,3	39,9	21,6
Katılım Bankaları	23.896	8.113	39.220	28.408	10.977	47.921	4.512	2.864	8.701	18,9	35,3	22,2
TMSF Bankaları	14,8	6,7	27,5	9,8	4,4	17,6	-5	-2,3	-9,9	-33,5	-34,9	-35,9
BANKACILIK	459.958	124.696	695.496	520.250	141.558	771.884	60.293	16.862	76.388	13,1	13,5	11,0

2012 yılsonunda tasarruf mevduatının toplam mevduat içerisindeki payı önceki yıla göre değişmeden %60,3 olarak kalmış, resmi mevduatın payı 0,2 puan artarken, ticari ve diğer mevduatın payı ise 0,2 puan azalmıştır.

2012 yılında brüt kredi artış oranının (%16,6) mevduatın artış oranının (%11) üzerinde gerçekleşmesiyle mevduatın krediye dönüşüm oranı 5,1 puan artarak %106,1 seviyesine yükselmiştir. Banka grupları arasında yabancı bankalar %114,3 ile en yüksek orana sahip iken, kamu bankaları %84,3 ile sektör ortalamasının altında yer almaktadır.

Grafik 9: Banka Grupları Bazında Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranı, 2012, Kaynak : BDDK

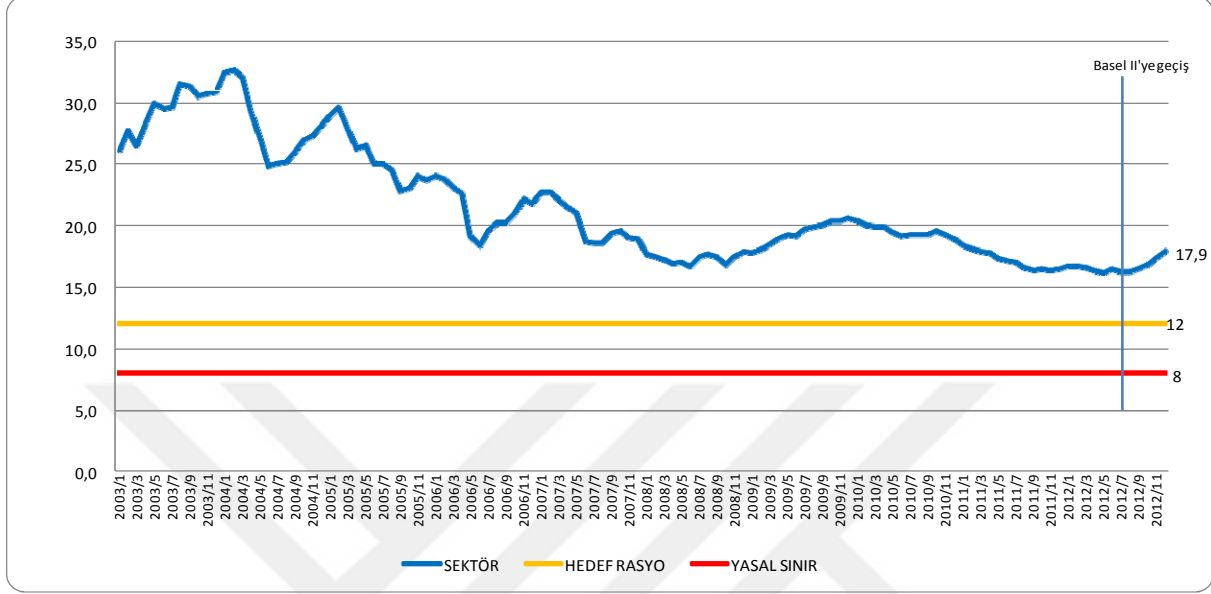

2.2.3. Özkaynaklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu

Sektörün özkaynakları 2012 yılında %25,7 (37,2 milyar TL) artarak 181,8 milyar TL'ye ulaşmıştır. İncelenen dönemde geçmiş yıl karlarından yapılan ilaveler ve nakit artışlar sonucu ödenmiş sermayede (4,1 milyar TL), dağıtılmayarak bünyede bırakılan önceki yıllar karının eklendiği yedek akçelerde (13,9 milyar TL) ve menkul değerler değer artış fonunda (14,3 milyar TL) ve 2012 yılsonu itibarıyla önceki yıla göre %19,2 artan dönem net karında (3,8 milyar TL) meydana gelen artışlar özkaynaklardaki yükselişin temel belirleyicileri olmuştur. (BDDK)

Temmuz 2012 döneminden itibaren Basel II düzenlemelerinin yürürlüğe girdiği sektörde, sermaye yeterliliği rasyosu (SYR) yılsonuna göre 1,3 puan, son çeyrekte ise 1,4 puan artarak %17,9 düzeyinde gerçekleşmiştir. (BDDK)

Grafik 10: Sermaye Yeterliliği Rasyosu, 2012, Kaynak: BDDK

SYR'de yılın son çeyreğinde gözlenen artışın temel nedeni geçmiş yıllar karı ve dönem içerisinde yapılan sermaye artışlarının yanı sıra, önceki yıla göre %19,2 artan dönem net karı sayesinde ana sermayede ve faiz oranlarındaki düşüş nedeniyle satılmaya hazır menkul değerler değerlendirme farklarındaki artış ile ikincil sermaye benzeri borçlardaki artış nedeniyle katkı sermayede meydana gelen yükselişler sonucu özkaynaklarda gerçekleşen artıştır.

Bununla birlikte kredi riskine esas tutar artışının özkaynaklardaki artış oranının gerisinde kalmasına ve bu anlamda SYR artışına katkı sağlayan diğer faktörlerden biri, Kasım ayı başında Türkiye'nin yatırım yapılabilir ülke notu alması sonucu YP menkul değerlerin risk ağırlığının %100'den %50'ye gerilemesidir.

Diğeri ise KOBİ tanımında yapılan değişiklik sonucu kredilerin tasnifinin değişmesine bağlı olarak risk ağırlığındaki azalışlardır. Öte yandan düşen faizler nedeniyle piyasa riskine esas tutarda meydana gelen azalış da risk ağırlıklı varlıklardaki artışı sınırlanmış ve SYR artışına katkı sağlamıştır.

Tablo 23: Banka Grupları Bazında Sermaye Yeterliliği Rasyosu, 2012, Kaynak: BDDK

(%)	Değişim		
	2011/12	2012/12	2011/12-2012/12
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	48,17	34,20	-13,97
TMSF Bankaları	58,77	40,26	-18,51
Bankacılık Sektörü	16,55	17,86	1,31
Özel Bankalar	15,48	17,10	1,62
Yabancı Bankalar	16,88	17,67	0,79
Kamu Bankaları	14,53	17,20	2,67
Katılım Bankaları	14,04	13,91	-0,13

Banka grupları bazında incelendiğinde 2012 yılının son çeyreğinde konsolide olmayan sermaye yeterliliği rasyosu azalan tek banka grubu kalkınma ve yatırım bankalarıdır. Yıllık bazda ise faaliyet yapıları gereği sermaye yeterliliği rasyoları yüksek olan kalkınma ve yatırım bankaları ile bankacılık faaliyeti bulunmayan TMSF bankaları hariç tutulduğunda, yalnızca katılım bankalarının SYR'sinin azaldığı, en yüksek SYR artışının ise kamu bankalarında gerçekleştiği görülmektedir.

2.3. Karlılık

Bankacılık sektörü 2012 yılını 23.649 milyon TL net karla tamamlamıştır. Sektörün dönem net karı, faiz dışı gelir gider dengesindeki gerilemeye karşın, esas olarak yükselen net faiz marjı nedeniyle önceki yılın aynı dönemine göre 3,8 milyar TL (%19,2) yükselmiştir. Sektörde faaliyet gösteren 49 bankadan 37'sinin kârında, son bir yıllık dönemde artış gerçekleşmiş, 2012 yılının son çeyreğinde yeni bir banka sisteme dâhil olmuştur. (BDDK)

2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında, küresel krizle başa çıkmaya yönelik olarak piyasalara yüksek düzeyde likidite enjekte edilmesi, bankacılık sektörünün fonlama yapısının da bir miktar değişmesine yol açmış, bankalar aktif fonlamasında mevduat dışı alternatif kaynaklara yönelmişlerdir. Bu çerçevede, başta ihraç edilen menkul kıymetlere verilen faizler olmak üzere, bankalara verilen faizlerde önceki yılın aynı dönemine göre, önemli tutarda artışlar gerçekleşmiştir. Öte yandan, özellikle yılın son çeyreğinde, repo işleminden sağlanan fonlardaki ve repo maliyetindeki gerileme, repo işlemlerine ödenen faizlerin yıllık artışını, önceki çeyreklere göre görece düşük seviyelere getirmiştir. (BDDK)

Önceki yılın aynı dönemine göre, faiz gelirlerinde %24,7 (21.772 milyon TL), faiz giderlerinde ise %18 (8.813 milyon TL) oranında artış gerçekleşmiştir. (BDDK)

Aralık 2011 döneminde %8,2 olan “faiz gelirleri/ortalama faiz getirili aktifler” oranı, 0,9 puan artışla Aralık 2012’de %9,1’e; %5,8 olan “faiz giderleri/ortalama faiz maliyetli pasifler” oranı ise 0,4 puan artarak %6,2’ye yükselmiştir. (BDDK)

2012 yılının ilk çeyreğinde, aktif artışının kredi hacmi artışıyla sağlanması ve kredi getirisindeki artış nedeniyle kredilerden alınan faizler, önceki çeyreğe göre, artmıştır. Yılın ikinci çeyreğinde kredi getirisindeki artış ivme kaybetmesine karşın, oldukça yüksek gerçekleşen hacim artışı nedeniyle kredilerden alınan faizlerde, önceki çeyreğe göre, artış oluşmuştur. Yılın üçüncü çeyreğinde kredi getirisindeki artış ivme kaybetmesine karşın, hacim artışı nedeniyle kredilerden alınan faizlerde, önceki çeyreğe göre, 795 milyon TL artış gerçekleşmiştir. (BDDK)

Yılın son çeyreğinde ise faiz koridorunun üst bandında yapılan indirimler kredi faizlerine yansımaya başlamasına karşın, özellikle ülke kredi notunun artırılması sonrasında kredilerdeki artış kaynaklı en yüksek çeyrek dönemlik büyümenin sağlanması sonucunda, kredilerden elde edilen faiz gelirlerinde hacim etkisiyle bir miktar yükseliş gerçekleşmiştir. Yılın son çeyreğinde, kredilerden elde edilen faizler, önceki çeyreğe göre sadece 137 milyon TL artmıştır. (BDDK)

Kredi/mevduat faiz gelir/gider farkı 10.348 milyon TL ile 2012 yılının son çeyreğinde, 2010 yılının son çeyreğinden beri en yüksek seviyesine yükselmiş, 2011 yılının ilk çeyreğindeki değerinin iki katından fazlasına ulaşmıştır. Yılın son çeyreğindeki artışta, sektörün aktif büyümesinde temel olarak kredi hacmindeki artışın etken olmasının yanı sıra, mevduat maliyetindeki gerileme rol oynamıştır.

Tablo 24: Banka Grupları İtibarıyla Net Dönem Karı ile Özkaynak ve Aktif Karlılığı, 2012, Kaynak: BDDK

	Net Dönem Karı (milyon TL)				Aktif Karlılığı - % (Yıllıklandırılmış)			Özkaynak Karlılığı - % (Yıllıklandırılmış)		
	Ara.11	Ara.12	Değişim		Ara.11	Ara.12	Fark (Puan)	Ara.11	Ara.12	Fark (Puan)
			Tutar	%						
Kamu bankaları	5.373	6.766	1.393	25,9	1,6	1,9	0,3	19,9	20,7	0,8
Özel bankalar	10.451	12.229	1.778	17,0	1,8	1,9	0,1	16,2	16,3	0,1
Bankacılık Sektörü	19.844	23.649	3.804	19,2	1,7	1,8	0,1	15,5	15,8	0,3
Katılım bankaları	803	935	132	16,4	1,6	1,5	-0,1	14,8	15,0	0,2
Yabancı bankalar	2.317	2.612	295	12,7	1,6	1,6	0,0	14,2	13,3	-0,9
Kalkınma ve yatırım bankaları	865	1.071	206	23,8	2,4	2,2	-0,2	6,0	6,9	0,9

Katılım bankalarının net dönem karı, bir yıllık dönemde, %16,4 (132 milyon TL) oranında artarak Aralık 2012 itibarıyla 935 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu artışta, kar payı dışı gelirlerden fazla artan kar payı dışı giderlere ve kredi/toplanan fon kar payı gelir/gider farkındaki artış kaynaklı artan net kar payı gelirleri etkili olmuştur. Katılım bankalarının kar payı gelirlerinin kar payı giderlerini karşılama oranı, 3,9 puan artışla Aralık 2012'de, %198,9'a yükselmiş, kar payı dışı gelir/gider dengesi ise 6 puan azalışla %60,4'e gerilemiştir. (BDDK)

Sirketler kesimine kullandirilan kredilerin kur etkisinden arindirilmis yillik artis oranlari 2011 yilinda genel olarak azalma egiliminde olmus ve 2009 yili hariç son dört yilin gerisinde kalmistir. Bireysel kredilerdeki yillik artis oranlari ise 2011 yili boyunca %30'un üzerinde seyrederken yilin son haftasında %29,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Küresel krizle birlikte yatırımcıların risk iştahlarının azalması ve güvenli yatırım araçlarına olan talebin artması altın fiyatlarında 2008-2012 döneminde ciddi artış görülmesine yol açmıştır. Bu dönemde altının ons değeri USD bazında yaklaşık iki kat yükselmiştir.

3. 2013 YILI

Aralık 2013 itibarıyla Türk Bankacılık Sektörü'nde 49 banka, 11.986 adet şube ve 214.263 personel ile faaliyet göstermektedir. Sektörün 2013 yılındaki şubeleşme ve istihdam artış hızı, 2009 yılından bu yana yıllık bazda gözlenen en yüksek artış oranına ulaşmıştır.(TKBB, 2013)

Bankacılık sektörünün aktif toplamı 2013 yılında %26,4 artarak 1.732 milyar TL'ye yükselmiştir. TP varlıklar %19,6, YP varlıklar USD bazında %18,5 büyümüştür. 2013 yılının ilk çeyreğinden sonra Türk Bankacılık Sektöründe mevduat faiz oranları başta olmak üzere fonlama maliyetlerinde yükselme görülmüştür. Söz konusu gelişmeler nedeniyle sektörün büyüme hızında sınırlı bir yavaşlama olduğu, yılın ilk çeyreğinde %4,2, ikinci çeyreğinde %7, üçüncü çeyreğinde %7,9 büyüyen bankacılık sektörünün büyüme hızının kur artışı etkisine rağmen yılın son çeyreğinde %5,1 düzeyinde olduğu görülmektedir.(TKBB, 2013)

2012 yılsonuna göre toplam 252,7 milyar TL artan krediler, Aralık 2013 itibarıyla 1.047 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Kredilerin toplam aktifler içindeki payı ise 2012 yılsonuna göre 2,5 puan artarak %60,5'e yükselmiştir. Yılın son çeyreğinde kredilerin artışı hızının önceki iki çeyreğin gerisinde olduğu, son çeyrekteki büyümenin kurumsal ve ticari krediler ağırlıklı olduğu gözlenmektedir.(TKBB, 2013)

Türk bankacılık sektörünün yabancı kaynakları içinde Aralık 2013 itibarıyla % 61,5 ile en fazla paya sahip olan mevduat 945,8 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. 2013 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren TP mevduat artış hızı yavaşlarken, YP mevduat artış hızı yılın ikinci yarısından itibaren önemli ölçüde artış göstermiştir. Yılın ilk yarısındaki YP mevduat artışı 810 milyon USD, ikinci yarısında 22,6 milyar USD düzeyindedir. (BDDK)

Sektörün özkaynakları Aralık 2013 dönemi itibarıyla 194 milyar TL düzeyindedir. Bir yıllık dönemde, menkul değer değerlendirme fonlarındaki 12,6 milyar TL azalışa karşılık, sektörün kar dağıtımının sınırlandırılması ve karların banka bünyesinde bırakılmasının teşvik edilmesi yönünde Kurumumuzca sürdürülen politikalar çerçevesinde yedek akçelerin 19 milyar TL ve ödenmiş sermayenin 5 milyar TL artması sektörün özkaynaklarının artmasını sağlamıştır. (BDDK)

Bankacılık sektörü dönem net kârı 2012 yılsonuna kıyasla 1.210 milyon TL (%5,1) artarak 2013 yılsonunda 24.733 milyon TL'ye yükselmiştir. Dönem net kârının artmasında esas etken artan net faiz gelirleridir. Net faiz gelirlerindeki artışta, mevduat maliyetlerindeki azalış ile genel olarak mevduat dışı kaynakların görece düşük maliyetleri sonucunda yüksek düzeyde gerileyen faiz giderleri belirleyici olmuştur. (BDDK)

Bununla birlikte, yılın ikinci yarısından itibaren yükselen faizlere bağlı olarak sektörün net faiz marjının azalış eğilimine girdiği ve Aralık 2013 döneminde %3,7 düzeyinde oluştuğu gözlenmektedir. (BDDK)

Türk Bankacılık Sektörü'nün SYR'si Aralık 2013 itibarıyla %15,3 düzeyinde, yasal ve hedef oranın oldukça üzerinde oluşmuştur. Diğer taraftan, ülkemizde 2008-2009 döneminde izlenen döviz kurları artışının, YP ve dövize endeksli kredi kullanan müşteriler üzerinde yarattığı etki dikkate alınarak, 2013 Aralık itibarıyla aynı tür krediler, tarihi senaryo üzerinden stres testine tabi tutulmuştur. Test sonuçları, sektörün özkaynaklarının kur artışının yaratabileceği risklere karşı dayanıklılığının yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

3.1 Personel ve Şube Sayısı

Aralık 2013 itibarıyla Türk Bankacılık Sektörü'nde 49 banka 11.986 adet şube ve 214.263 personel ile faaliyet göstermektedir.(TKBB)

2013 yılsonu itibarıyla sektörde çalışan personelin %44,2'si (94.747 kişi) özel bankalarda, %25,4'ü (54.466 kişi) kamu bankalarında ve %20'si (42.746 kişi) yabancı bankalarda istihdam edilmektedir. Bir yıllık dönemde personel sayısı 12.810 kişi artarken, bu artışa yılın son çeyreğindeki 1.709 kişilik ilave istihdam etkisi sınırlı olmuştur. Yıllık bazda en fazla personel artışı 4.779 kişi ile özel bankalar ve 3.362 kişi ile yabancı bankalar grubunda gerçekleşmiştir. Oransal olarak bakıldığında, bu dönemde katılım bankalarında %9,4, yabancı bankalarda %8,5, kalkınma ve yatırım bankalarında %7 oranında personel artışı olmuştur. Yılın son çeyreğindeki personel artışında ise kamu bankaları grubundaki 820 kişilik artış belirleyicidir. (BDDK)

Tablo 25: Sektörün Personel Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Kişi), 2013, Kaynak: BDDK

Banka Grupları	Aralık 2012	Aralık 2013	Değişim
			Aralık 2012-Aralık 2013
Kamu Bankaları	51.587	54.466	2.879
Özel Bankalar	89.968	94.747	4.779
Yabancı Bankalar	39.384	42.746	3.362
Katılım Bankaları	15.356	16.800	1.444
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	4.900	5.244	344
TMSF Bankaları	258	260	2
BANKACILIK SEKTÖRÜ	201.453	214.263	12.810

Oransal olarak bakıldığında, bu dönemde katılım bankalarında %16,4, kamu bankalarında %10,3 oranında şube artışı gerçekleşmiştir.

2013 yılında oransal olarak toplam aktif büyüklüğü artışında %36,7 ile ilk sırada yer alan katılım bankaları, oransal olarak personel ve şube artışında da sektörde ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 26: Sektörün Şube Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Adet), 2013, Kaynak : BDDK

Banka Grupları	Aralık 2012	Aralık 2013	Değişim
			Aralık 2012-Aralık 2013
Kamu Bankaları	3.079	3.397	318
Özel Bankalar	5.071	5.411	340
Yabancı Bankalar	2.039	2.171	132
Katılım Bankaları	829	965	136
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	41	40	-1
TMSF Bankaları	2	2	0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	11.061	11.986	925

Aralık 2013 itibarıyla sektörde 40.112 adet ATM, 2,9 milyon adet POS ve 101.145 adet sanal POS ile hizmet verilmektedir. Bir yıllık dönemde ATM sayısında %15,6, POS sayısında %10,9 ve otomatik ödeme sisteminde kullanılan sanal POS sayısında %52,2 oranında artış olması, bankacılık hizmetlerine olan erişimin ve özellikle internet üzerinden yapılan alışverişlerde sanal POS aracılığıyla verilen hizmetin yaygınlaşmaya devam ettiğini göstermektedir. (BDDK)

3.2. Aktif Gelişimi

Bankacılık sektörünün aktif toplamı 2013 yılında %26,4 artarak 1.732 milyar TL'ye yükselmiştir. TP varlıklar %19,6, YP varlıklar USD bazında %18,5 büyümüştür. (BDDK)2013 yılı ilk çeyreğinden sonra Türk Bankacılık Sektöründe mevduat faiz oranları başta olmak üzere fonlama maliyetlerinde yükselme görülmüştür. Söz konusu gelişmeler nedeniyle sektörün büyüme hızında sınırlı bir yavaşlama olduğu, yılın ilk çeyreğinde %4,2, ikinci çeyreğinde %7, üçüncü çeyreğinde %7,9 büyüyen bankacılık sektörünün büyüme hızının kur artışı etkisine rağmen yılın son çeyreğinde %5,1 düzeyinde olduğu görülmektedir. (BDDK)

Tablo 27: Seçilmiş Bilanço Kalemleri , 2013, Kaynak : BDDK

Milyon TL	Aralık 2013	Değişim (Yıllık)		Milyon TL	Aralık 2013	Değişim (Yıllık)	
		Tutar	%			Tutar	%
LİKİT AKTİFLER (1)	281.230	77.554	38,1	MEVDU AT REPO	945.770	173.553	22,5
- TCMB	32.412	3.676	12,8	- Zorunlu Karşılıklar	119.113	39.228	49,1
- Zorunlu Karşılıklar	155.725	56.188	56,4	YURTDIŞI BORÇLAR (Milyon TL) (2)	294.192	96.259	48,6
KREDİLER TAKİPTEKİ ALACAKLAR (Brüt) MENKUL DEĞERLER	1.047.428	252.671	31,8	- YURTDIŞI BORÇLAR (Milyon TL)	138.236	26.522	23,7
	29.588	6.180	26,4	İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)	60.576	22.721	60,0
	286.730	16.737	6,2	ÖZKAYNAKLAR	193.807	11.867	6,5
				- Dönem Net Karı/Zararı	24.733	1.210	5,1
TOPLAM AKTİFLER	1.732.419	361.729	26,4	TOPLAM PASİFLER	1.732.419	361.729	26,4
GAYRİNAKDİ KREDİLER DİĞER TAAHHÜTLER TÜREV ÜRÜNLER (3)	333.979	92.963	38,6				
	537.870	-561.358	-51,1				
	552.937	239.772	76,6				

2013 yılında likit aktifler, zorunlu karşılıklar ve Merkez Bankasından alacaklar hesaplarındaki artışa bağlı olarak %38,1 oranında (77,5 milyar TL) artmıştır.

Söz konusu gelişme 2012 yılı ortasından itibaren Merkez Bankası'nın likidite yönetiminde para politikasını daha destekleyici bir konuma getirmesi ve ROM çerçevesinde döviz ve altın cinsinden tutulan zorunlu karşılıkların yükseltilmesinden kaynaklanmıştır.

Krediler 2013 yılında %31,8 oranında (252,7 milyar TL) artmıştır. Söz konusu artışta özellikle yılın ikinci ve üçüncü çeyreğindeki kredi büyümesi etkili olmuştur. Nitekim 2013 yılı ilk çeyrekte %4,9 oranında artan kredi toplamı ikinci çeyrekte %10,5, üçüncü çeyrekte %7,5, son çeyrekte ise %5,8 oranında büyümüştür. (BDDK)

Tablo 28: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi, 2013, Kaynak : BDDK

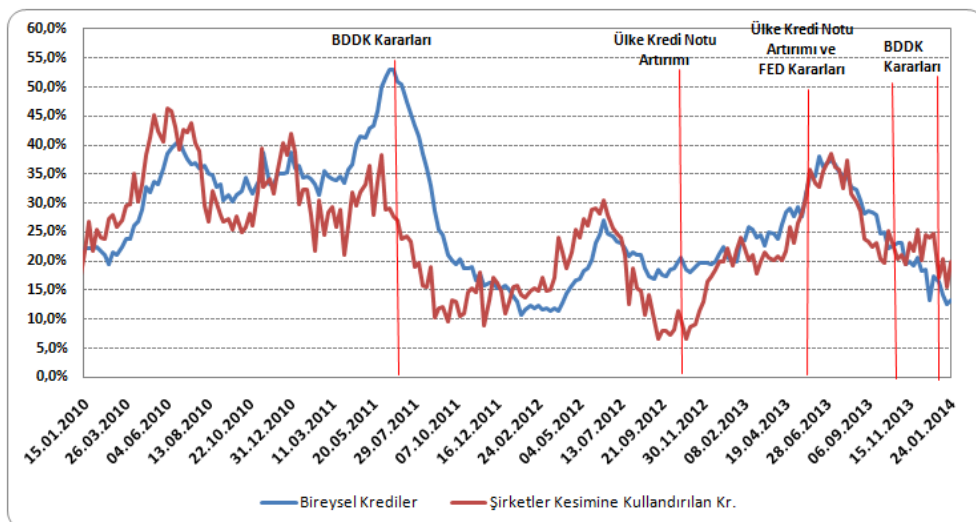
(milyon TL)			Sektör İçindeki Payı (%)		Aralık 2013 - Aralık 2012 Değişim	
	Aralık 2012	Aralık 2013	Aralık 2012	Aralık 2013	Tutar	(%)
Kamu Bankaları	376.716	483.378	27,5	27,9	106.662	28,3
Özel Bankalar	691.522	842.002	50,5	48,6	150.480	21,8
Yabancı Bankalar	178.551	239.948	13,0	13,9	61.397	34,4
Katılım Bankaları	70.279	96.086	5,1	5,5	25.807	36,7
Kalkınma ve Yatırım B.	52.758	70.137	3,8	4,0	17.379	32,9
TMSF Bankaları	864	869	0,1	0,1	5	0,6
SEKTÖR TOPLAMI	1.370.690	1.732.420	100,0	100,0	361.730	26,4

2013 yılında katılım bankaları, yabancı bankalar ve kamu bankaları grupları sektör ortalamasının üzerinde bir büyüme gerçekleştirmişlerdir.

3.2.1 Krediler

2012 yılsonuna göre toplam 252,7 milyar TL artan krediler, Aralık 2013 itibarıyla 1.047 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Kredilerin toplam aktifler içindeki payı ise 2012 yılsonuna göre 2,5 puan artarak %60,5'e yükselmiştir. Yılın son çeyreğinde kredilerin artış hızının önceki iki çeyreğin gerisinde olduğu, son çeyrekteki büyümenin kurumsal ve ticari krediler ağırlıklı olduğu gözlenmektedir. (BDDK)

Grafik 11: Bireysel ve Şirketler Kesimine Kullandırılan Kredilerin Yıllık Büyüme Hızı, 2013, Kaynak: BDDK

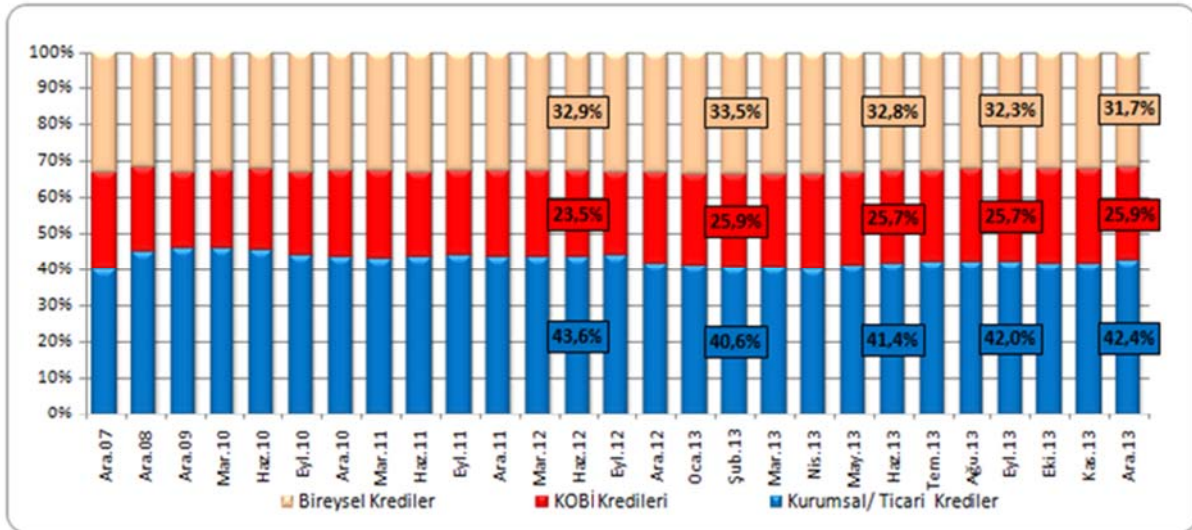
FED'in söz konusu açıklamaları sonrasında diğer gelişmekte olan ülkelerle birlikte ülkemiz piyasalarında gözlenen döviz kurları ve faiz artışı ile hızlı kredi büyümesi ve tasarruf oranlarındaki düşüklüğün oluşturacağı uzun vadeli risklerin bertaraf edilmesi amacıyla alınan önlemler, tüm kredi türlerinin büyüme hızlarını bir miktar yavaşlatmış, özellikle bireysel kredilerdeki yıllık büyüme oranları şirketler kesimine kullandırılan kredilerin altına gerilemiştir.

Tablo 29: Banka Grupları Bazında Kredilerin Gelişimi, 2013, Kaynak: BDDK

	Aralık 2012			Aralık 2013			DEĞİŞİM								
	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	Aralık 2012 - Aralık 2013			Tutar			(%)		
							TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP	YP	TOPLAM
Kamu Bankaları	159.436	23.359	200.849	211.156	30.926	277.040	51.720	7.567	76.191	32,4	32,4	37,9			
Özel Bankalar	279.142	70.962	404.952	350.987	78.824	518.913	71.844	7.861	113.961	25,7	11,1	28,1			
Yabancı Bankalar	91.618	10.653	110.506	114.109	13.945	143.819	22.491	3.292	33.313	24,5	30,9	30,1			
Katılım Bankaları	43.431	2.555	47.961	56.186	2.749	62.042	12.755	193	14.080	29,4	7,6	29,4			
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	14.723	8.892	30.488	20.277	11.893	45.614	5.554	3.001	15.126	37,7	33,7	49,6			
TMSF Bankaları	1	0	1	1	0	1	0	0	0	-18,3	0,0	-18,3			
BANKACILIK SEKTÖRÜ	588.352	116.422	794.756	752.716	138.336	1.047.428	164.364	21.914	252.671	27,9	18,8	31,8			

Aralık 2013 itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin %42,4'ü kurumsal/ticari kredilerden, %31,7'si bireysel kredilerden, %25,9'u ise KOBİ kredilerinden oluşmaktadır. (BDDK)

Grafik 12: Kredilerin Türleri İtibarıyla Dağılımı, 2013, Kaynak: BDDK

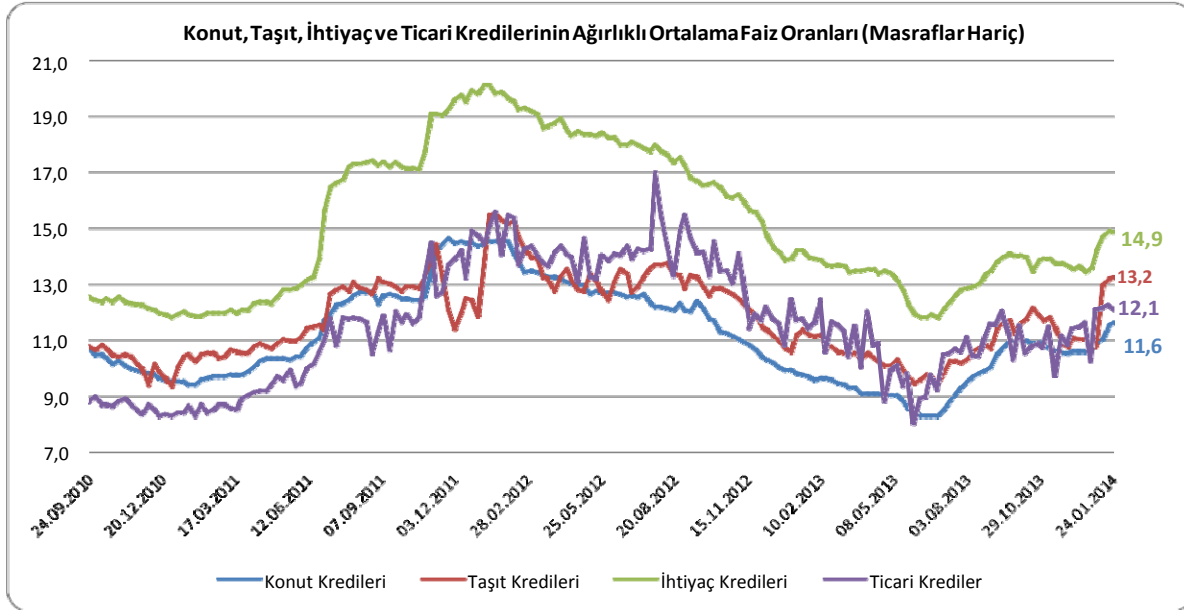
Tablo 30: Türleri İtibarıyla Krediler , 2013, Kaynak: BDDK

(milyon TL)	Aralık 2012	Aralık 2013	DEĞİŞİM	
			Aralık 2012 - Aralık 2013	
			Tutar	(%)
TOPLAM	794.756	1.047.428	252.671	31,8
Kurumsal/Ticari Krediler	329.103	443.842	114.740	34,9
KOBİ Kredileri	199.743	271.422	71.679	35,9
Mikro İşletmeler	54.085	70.847	16.763	31,0
Küçük İşletmeler	63.119	85.711	22.593	35,8
Orta İşletmeler	82.539	114.863	32.323	39,2
Bireysel Krediler	265.911	332.164	66.253	24,9
Kredi Kartları	71.593	83.806	12.214	17,1
Tüketici Kredileri	194.318	248.357	54.039	27,8
Konut	86.043	110.505	24.462	28,4
Taşıt	8.043	8.532	489	6,1
İhtiyaç + Diğer	100.233	129.321	29.088	29,0

2012 yılsonuna göre kredilerde gözlenen toplam 252,7 milyar TL'lik artışın 114,7 milyar TL'si kurumsal/ticari kredilerden, 71,7 milyar TL'si KOBİ kredilerinden, 66,2 milyar TL'si ise bireysel kredilerden kaynaklanmaktadır.

Kredi faiz oranları 2011 yılsonunda ulaştığı en yüksek seviyelerden sonra, 2012 yılındaki genişletici para politikasının da etkisiyle azalmış ve Haziran 2013 itibarıyla en düşük seviyelerine gelmiştir. Bu dönemden itibaren FED'in izlediği para politikasının gelişmekte olan ülkeler üzerinde yarattığı baskıya bağlı olarak artış trendine girmiştir.

Grafik 13: Kredilerin Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları (TL), 2013, Kaynak: BDDK

3.2.1.1. Katılım Bankalarının Kurumsal ve Ticari Bankacılık Alanında Krediler Gelişimi

2013 yılında finansal krizin etkilerinin azalması sonucu, krediler büyüme trendine girmiştir. 2013 yılında kurumsal ve ticari sektörün kredi rakamları % 29 lik bir büyümeye sahne olmuştur. Katılım bankalarının kurumsal ve ticari kredilerindeki artış oranı, sektörün büyüme oranının üzerine çıkarak %30 büyüme kaydetmiştir.

Tablo 31 : Kredi Türleri ve Banka Grupları İtibarıyla Kredilerin Gelişimi , 2013, BDDK

(milyon TL)	Aralık 2012				Aralık 2013				DEĞİŞİM			
	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Tutar			
									Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM
Kamu Bankaları	82.138	47.682	71.028	200.849	119.814	65.571	91.656	277.040	37.675	17.889	20.627	76.191
Özel Bankalar	166.238	102.490	136.224	404.952	211.378	136.879	170.657	518.913	45.139	34.389	34.433	113.961
Yabancı Bankalar	38.225	23.301	48.980	110.506	52.477	35.388	55.953	143.819	14.253	12.087	6.973	33.313
Katılım Bankaları	16.439	22.644	8.878	47.961	21.066	28.794	12.182	62.042	4.626	6.150	3.304	14.080
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	26.062	3.626	800	30.488	39.108	4.790	1.716	45.614	13.046	1.163	916	15.126
TMSF Bankaları	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	329.103	199.743	265.911	794.756	443.842	271.422	332.164	1.047.428	114.740	71.679	66.253	252.671

Kurumsal ve ticari krediler sektörünün büyüme oranlarından yüksek olmasına rağmen pazar payındaki azalma devam etmektedir. 2013 yılsonu itibari ile kurumsal ve ticari kredilerde pazar payı % 4,7 ye gerilemiştir. Katılım bankaları kurumsal ve ticari bankacılık alanında payı küçülmesine rağmen, bu payın küçülme hızı yavaşlamıştır. % 0,3 lük pazar payı azalışı yaşayan sektör, bu yıl kurumsal ve ticari krediler alanında 4.626 milyon lira artış ile 21 milyar liralık bir hacme ulaşmıştır.

Tablo 32 : Kredi Türleri İtibarıyla Banka Gruplarının Payları, 2013, Kaynak: BDDK

(%)	Aralık 2012				Aralık 2013				DEĞİŞİM (Puan)			
	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM
Kamu Bankaları	25,0	23,9	26,7	25,3	27,0	24,2	27,6	26,4	2,0	0,3	0,9	1,2
Özel Bankalar	50,5	51,3	51,2	51,0	47,6	50,4	51,4	49,5	-2,9	-0,9	0,1	-1,4
Yabancı Bankalar	11,6	11,7	18,4	13,9	11,8	13,0	16,8	13,7	0,2	1,4	-1,6	-0,2
Katılım Bankaları	5,0	11,3	3,3	6,0	4,7	10,6	3,7	5,9	-0,2	-0,7	0,3	-0,1
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	7,9	1,8	0,3	3,8	8,8	1,8	0,5	4,4	0,9	-0,1	0,2	0,5
TMSF Bankaları	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0				

3.2.2. Mevduat

Türk bankacılık sektörünün yabancı kaynakları içinde Aralık 2013 itibarıyla % 61,5 ile en fazla paya sahip olan mevduat 945,8 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. 2013 yılının dördüncü çeyreğinde bankacılık sektörü toplam pasifi %5,1, mevduat ise %4,8 düzeyinde artmış ve mevduatın pasif toplamı içerisindeki payı 0,1 puan azalarak %54,6 düzeyinde olmuştur. 2013 yılında toplam mevduat tutarı %22,5 oranında artmakla birlikte, TP mevduat %14,1, kur artışından arındırılmış YP ve toplam mevduat sırasıyla %13,5 ve %15,5 oranında büyümüştür. (BDDK)

Halihazırda yurtiçi finansman maliyetinin alternatif yurtdışı kanallara göre yüksek olması ve bankaların finansman aracı olarak repo işlemleri ve menkul kıymet ihraçlarına başvurması, mevduatın payındaki azalışa etki eden faktörler olarak sıralanmaktadır.

24 Ocak 2014 itibarıyla kur ve parite etkisinden arındırılmış olarak toplam mevduatın yıllıklandırılmış 13 haftalık ortalama artış hızı %14,6, yıllık artış hızı ise %14,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. (BDDK)

2012 yılsonuna göre tüm banka gruplarının mevduat tutarı artmakla beraber, tutar olarak en yüksek artış 80,7 milyar TL (%21,5) ile özel bankalarda görülmüştür. Oransal olarak bakıldığında ise en yüksek artış %27,9 ile katılım bankalarında görülürken, aynı artış yabancı bankalarda %24,8 ve kamu bankalarında %22 olmuştur. Oransal olarak esas mevduat artışı kamu bankalarında YP cinsi fonlarda olurken, katılım bankalarında ise TP cinsinde fonlarda görülmüştür. (BDDK)

Tablo 33: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi, 2013, Kaynak: BDDK

	DEĞİŞİM											
	Aralık 2012			Aralık 2013			TUTAR					
	TP (milyon TL)	YP (milyon USD)	Toplam (milyon TL)	TP (milyon TL)	YP (milyon USD)	Toplam (milyon TL)	TP (milyon TL)	YP (milyon USD)	Toplam (milyon TL)	TP	YP	Toplam
Kamu Bankaları	187.736	32.965	246.335	216.180	39.596	300.536	28.443	6.631	54.201	15,2	20,1	22,0
Özel Bankalar	235.829	78.923	376.124	260.938	91.953	456.834	25.108	13.029	80.710	10,6	16,5	21,5
Yabancı Bankalar	68.437	18.779	101.819	80.358	21.925	127.068	11.921	3.146	25.248	17,4	16,8	24,8
Katılım Bankaları	28.408	10.977	47.921	36.567	11.616	61.313	8.158	639	13.392	28,7	5,8	27,9
TMSF Bankaları	9,8	4,4	17,6	9	5	19,7	-1	0,5	2,1	-5,5	12,1	12,1
BANKACILIK	520.421	141.649	772.217	594.051	165.095	945.770	73.630	23.446	173.553	14,1	16,6	22,5

2013 yılının son çeyreğinde brüt kredi artış oranının (%5,8) mevduatın artış oranının (%4,8) üzerinde gerçekleşmesiyle mevduatın krediye dönüşüm oranı 1,1 puan artarak %114,1 seviyesine yükselmiştir. Banka grupları arasında yabancı bankalar %118,3 ile en yüksek orana sahip iken, kamu bankaları %94,9 ile sektör ortalamasının altında yer almaktadır.

3.2.3. Özkaynaklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu

Sektörün özkaynakları Aralık 2013 dönemi itibarıyla 194 milyar TL düzeyindedir. Bu dönemde %6,5 oranında artan özkaynakların bankacılık sektörü pasifleri içindeki payı %11,2 düzeyinde olmuştur. Menkul değer değerlendirme fonlarındaki 12,6 milyar TL azalışa karşılık, sektörün kar dağıtımının sınırlandırılması ve karların banka bünyesinde bırakılmasının teşvik edilmesi yönünde Kurumumuzca sürdürülen politikalar çerçevesinde yedek akçelerin 19 milyar TL ve ödenmiş sermayenin 5 milyar TL artması sektörün özkaynaklarının artmasını sağlamıştır. (BDDK)

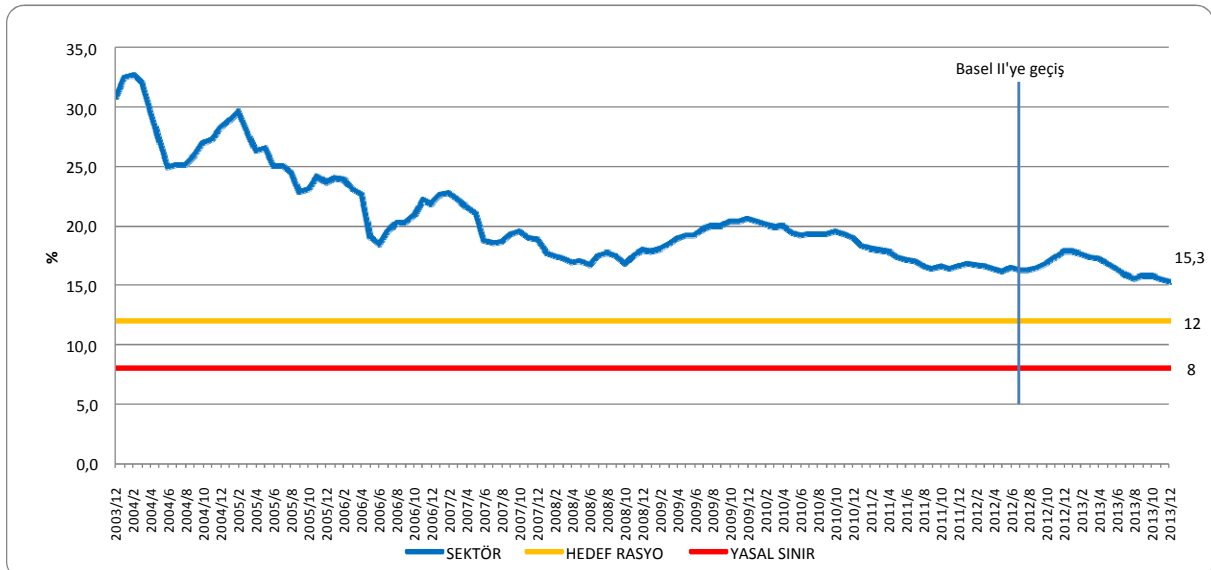
Bir yıllık dönemde sektörün toplam ödenmiş sermayesi 4.690 milyon TL (%8,6), son çeyrekte ise 1.307 milyon TL (%2,3) artarak 59.327 milyon TL düzeyine ulaşmıştır. 2013 yılı içerisinde, altı kalkınma yatırım bankası, iki katılım bankası, iki özel banka ve üç yabancı banka ödenmiş sermayesini artırmıştır. Bu dönemde 12,6 milyar TL (%83,9) azalan menkul değer değerlendirme farklarındaki azalışın 12 milyar TL tutarlık kısmı satılmaya hazır menkul değerlerde görülen değer azalışlarından kaynaklanmaktadır. (BDDK)

Tablo 34: Banka Grupları İtibarıyla Özkaynaklar , 2013, Kaynak: BDDK

(Milyon TL)	DEĞİŞİM			
	2012/12	2013/12	Tutar	%
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	17.010	18.938	1.927	11,3
Kamu Bankaları	41.409	45.204	3.795	9,2
Katılım Bankaları	7.377	8.851	1.474	20,0
Özel Bankalar	91.900	95.060	3.160	3,4
TMSF Bankaları	658	658	-1	-0,1
Yabancı Bankalar	23.586	25.097	1.511	6,4
Bankacılık Sektörü	181.940	193.807	11.867	6,5

Temmuz 2012 döneminden itibaren Basel II hükümlerinin uygulandığı sektörde, sermaye yeterliliği rasyosu (SYR) yılsonuna göre 2,6 puan, yılın son çeyreğinde de 0,4 puan azalarak Aralık 2013'te %15,3 düzeyinde gerçekleşmiştir. (BDDK)

Grafik 14: Sermaye Yeterliliği Rasyosu, 2013, Kaynak: BDDK

Aralık 2013 döneminde TMSF bankaları hariç tutulduğunda, kalkınma ve yatırım bankaları %32,7 ile en yüksek SYR'ye sahipken, %13,5 ile en düşük SYR kamu bankaları grubunda görülmektedir.

Tablo 35 : Banka Grupları Bazında Sermaye Yeterliliği Rasyosu , 2013, Kaynak: BDDK

(%)	DEĞİŞİM		
	2012/12	2013/12	2012/12-2013/12
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	34,3	32,7	-1,58
TMSF Bankaları	40,3	38,4	-1,83
Bankacılık Sektörü	17,9	15,3	-2,56
Özel Bankalar	17,1	14,8	-2,28
Yabancı Bankalar	17,6	15,5	-2,09
Kamu Bankaları	17,2	13,5	-3,67
Katılım Bankaları	13,9	14,0	0,10
Mevduat Bankaları	17,3	14,6	-2,70

Aralık 2013 itibarıyla bankacılık sektörünün yasal sınır ve hedef rasyonun üzerinde seyreden SYR'si; sektörün risklerini yönetilebilecek yeterlilikte özkaynak yapısını koruduğunu göstermektedir.

4. Karlılık

Bankacılık sektörü dönem net kârı 2012 yılsonuna kıyasla 1.210 milyon TL (%5,1) artarak 2013 yılsonunda 24.733 milyon TL'ye yükselmiştir. (BDDK) Dönem net kârının artmasında esas etken artan net faiz gelirleridir. Diğer taraftan, 2013 yılında oransal olarak faiz dışı gelirlerin faiz dışı giderlerden fazla artması, faiz dışı gelir/gider dengesine olumlu yansımış, ancak tutar olarak faiz dışı giderlerin gelirlerden fazla artması, net faiz dışı giderlerin yükselmesine ve dönem net kârını azaltıcı yönde etkide bulunmasına neden olmuştur.

Net faiz gelirlerindeki artışta, mevduat maliyetlerindeki azalış ile genel olarak mevduat dışı kaynakların görece düşük maliyetleri sonucunda yüksek düzeyde gerileyen faiz giderleri belirleyici olmuştur. Net faiz dışı giderlerdeki artışta ise cari dönemde toplam faiz dışı giderlerin %70,5'ini oluşturan işletme giderlerinin,11 sektörde istihdam edilen personel sayısındaki artışın (12.760 personel) ve şube ağı genişlemesinin (924 şube) devam etmesine de bağlı olarak, bir yıllık dönemde 5,1 milyar TL'lik (%16,9) artışla 35,2 milyar TL'ye ulaşması etkili olmuştur. (BDDK)

Bilindiği üzere, TCMB yapmış olduğu tebliğ değişikliği ile 27.05.2013 tarihinden itibaren Kredili Mevduat Hesaplarında (KMH) uygulanacak akdi ve gecikme faiz oranlarının kredi kartı işlemlerinde uygulanacak akdi ve gecikme faiz oranlarını geçemeyeceğini kararlaştırmıştır.

Söz konusu mevzuat değişikliğine bağlı olarak, KMH faiz gelirlerinin toplam faiz gelirleri içerisindeki payı Mayıs 2013 dönemindeki %4,4 oranından, Aralık 2013 döneminde %3,2'ye gerilemiştir. İzleyen grafikte Ocak 2012 döneminden itibaren KMH faiz gelirlerinin toplam faiz gelirleri içerisindeki payı görülmektedir. (BDDK)

Son bir yıllık dönemde, özel karşılık provizyonlarındaki artışa ve diğer faiz dışı gelirlerdeki azalışa rağmen, oransal olarak faiz dışı gelirlerin faiz dışı giderlerden fazla artmasına bağlı olarak, bankacılık sektörü faiz dışı gelir/gider rasyosu, 2,6 puanlık artışla Aralık 2013'te % 62,3'e yükselmiştir.

Bankacılık sektörü kârının, Aralık 2013 itibarıyla %53,7'si özel bankalar, %31,3'ü kamu bankaları, %5,9'u yabancı bankalar, %4,6'sı kalkınma ve yatırım bankaları ve %4,3'ü katılım bankaları tarafından elde edilmiştir. Son bir yıllık dönemde, yabancı bankalar haricindeki banka gruplarının net dönem kârları artmıştır. (BDDK)

Tablo 36: Banka Grupları İtibarıyla Net Dönem Karı ile Özkaynak ve Aktif Karlılığı, 2013, Kaynak: BDDK

	Net Dönem Karı (milyon TL)				Aktif Karlılığı - %			Özkaynak Karlılığı - %			Net Faiz Marjı - %		
	Ara.12	Ara.13	Değişim		Ara.12	Ara.13	Fark Puan	Ara.12	Ara.13	Fark Puan	Ara.12	Ara.13	Fark Puan
			Tutar	%									
Kamu Bankaları	6.706	7.741	1.036	15,4	1,9	1,8	-0,1	20,5	19,8	-0,7	4,2	3,9	-0,3
Özel Bankalar	12.232	13.288	1.056	8,6	1,9	1,7	-0,2	16,3	15,4	-0,9	3,7	3,5	-0,2
Yabancı bankalar	2.564	1.456	-1.109	-43,2	1,5	0,7	-0,8	13,0	6,4	-6,6	5,2	4,3	-0,9
Katılım Bankaları	916	1.071	155	16,9	1,5	1,3	-0,2	14,7	14,0	-0,7	4,0	3,5	-0,5
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	1.067	1.141	73	6,9	2,2	1,9	-0,3	6,8	6,6	-0,2	4,0	3,6	-0,4
Bankacılık Sektörü	23.523	24.733	1.210	5,1	1,8	1,6	-0,2	15,7	14,2	-1,5	4,1	3,7	-0,4

Katılım bankalarının net dönem kârı, bir yıllık dönemde %16,9 oranında (155 milyon TL) artarak 1.071 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu artışta, esas olarak kâr payı gelirlerindeki artışa bağlı olarak artan net kâr payı gelirleri etkili olmuştur. Katılım bankalarında, kâr payı gelirlerinin kâr payı giderlerini karşılama oranı, 10,1 puan artışla %209,1'e yükselirken; kâr payı dışı gelir/gider dengesi ise 1,3 puan azalışla %59,9'a gerilemiştir. (BDDK)

Banka gruplarının tamamının net faiz marjı gerilemiştir. Aralık 2013 itibarıyla en yüksek özkaynak kârlılığı olan banka grubu, %19,8 ile kamu bankaları iken, en yüksek aktif kârlılığı olan banka grubu %1,9 ile kalkınma ve yatırım bankalarıdır. Yabancı bankalar Aralık 2013'te en yüksek net faiz marjı (%4,3) ile çalışan banka grubu olmuştur. (BDDK)

FED'in varlık alım programına yönelik açıklamaları sonrasında diğer gelişmekte olan ülkelerle birlikte ülkemiz piyasalarında gözlenen döviz kurları ve faiz artışı ile hızlı kredi büyümesi ve tasarruf oranlarındaki düşüklüğün oluşturacağı uzun vadeli risklerin bertaraf edilmesi amacıyla alınan önlemler, tüm kredi türlerinin büyüme hızlarını bir miktar yavaşlatmış, özellikle bireysel kredilerdeki yıllık büyüme oranları şirketler kesimine kullandırılan kredilerin altına gerilemiştir.

2012 yılı sonunda gerçekleştirilen ilk ülke notu artırımı sonrası sektörde gözlenen hızlı kredi büyümesinin, ABD Merkez Bankası FED'in 2013 yılı Mayıs ayında yaptığı varlık alım programına yönelik açıklamaları sonrasında yavaşladığı, 2014-2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planı ile bireysel krediler odaklı Ekim ve Aralık aylarında yapılan düzenlemeler sonrası kredi artış hızındaki ılımlı gerilemenin devam ettiği görülmektedir.(BDDK)

4. 2014 YILI

Aralık 2014 itibarıyla Türk Bankacılık Sektörü'nde 49 banka, 12.125 adet şube ve 216.063 personel ile faaliyet göstermektedir. (BDDK)

Türk bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü 2014 yılında, bir önceki yıla göre %15,10 artarak 1.994 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. (BDDK)

Tablo 37: Türk Bankacılık Sektörünün Büyüklüğü ve Grupların Sektördeki Payları 2014, Kaynak: TKBB

Banka	Kuruluş	Aktifte			Mevduatta			Kredilerde		
		2014-Milyon	2014-payı	2013-payı	2014-Milyon	2014-payı	2013-payı	2014-Milyon	2014-payı	2013-payı
Katılım Bankaları	4	104.163	5,2	5,5	65.405	6,2	6,5	69.639	5,4	6,2
Mevduat Bankaları	32	1.805.427	90,5	90,5	991.223	93,8	93,5	1.151.639	90,0	89,5
Kalkınma ve Yatırım	13	84.571	4,3	4,0	0	0,0	0,0	58.859	4,6	4,3
Toplam	49	1.994.161	100	100	1.056.628	100	100	1.280.137	100	100

Aralık 2014 döneminde, toplam kredi tutarı 1.240 milyar TL olup, söz konusu tutarın 881 milyar TL'si Türk parası kredilerden, 360 milyar TL'si yabancı para kredilerden oluşmaktadır. Bir diğer ifadeyle, yıl sonu itibarıyla, yabancı para kredilerin toplam krediler içerisindeki payı %29 seviyesindedir.

Sektörün kredi stokundaki büyüme esas olarak yoğun rekabetin yaşandığı kurumsal kredilerde gerçekleşmiştir. Toplam kredilerin içerisinde, ticari ve kurumsal krediler %44, KOBİ kredileri %27 ve kredi kartları da dahil tüketici kredileri %29 pay almışlardır.

2014 yılında mevduatın yıllık artış hızında belirgin bir düşüş yaşanmıştır. 2013 yılında yıllık bazda %22,5 oranında artış gösteren mevduatın yıllık artış hızı 2014 yılında %11,3'e gerilemiş ve toplam mevduat 1.053 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Mevduat %53 pay ile toplam yükümlülükler içerisinde en büyük paya sahip olurken, yabancı para mevduatın toplam mevduata oranı %37 olarak gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörü güçlü özkaynak seviyesini korumaktadır. Türk bankacılık sektörü güçlü özkaynak yapısını 2014 yılında da korumuştur. Özkaynaklar 2014 yılında %19,8 artış göstermiş; özkaynakların toplam yükümlülükler içerisindeki payı ise % 12 olmuştur. Sermaye yeterlilik oranı, 2013 yıl sonundaki %15,3 seviyesinden Aralık 2014 itibarıyla % 16,3 seviyesine yükselmiştir.

Bankacılık sektörünün dönem net kârı, 2014 yılı boyunca yıllık bazda azalış göstermiştir. Yılın ilk ayında sektörün kârı, bir önceki yılın aynı ayına göre % 43,9 daha düşük gerçekleşmiş; takip eden aylarda ise kârlılıktaki azalış hızı yavaşlamıştır. Sektörün 2014 yıl sonunda dönem net kârı bir önceki yıla göre değişmeyerek 24,7 milyar TL olarak kaydedilmiştir. Kârlılıktaki azalışın yavaşlamasında net faiz gelirlerinin artması etkili olmuştur.

4.1 Personel ve Şube Sayısı

Katılım bankaları toplam şube sayısında kaydedilen %2,5'lik artış, Türk bankacılık sektörünün %1,9 seviyesinde gerçekleşen şube büyümesinin 0,6 puan üzerindedir.

Tablo 38: Bankacılık Sektörü Personel ve Şube Bilgisi, 2014, Kaynak: FINTURK

	Bankacılık Sektörü	Adet
1	Banka Sayısı	49
2	Yurt İçi Şube Sayısı	12.125
3	Yurt Dışı Şube Sayısı	85
4	On-line Sistemine Dahil Şube Sayısı	12.068
5	ATM Sayısı	43.668
6	Yurt İçi Personel Sayısı	216.063
7	Yurt Dışı Personel Sayısı	849

Tablo 39: Katılım Bankacılığı Sektörü Personel ve Şube Bilgisi, 2014, Kaynak: FINTURK

	Katılım Bankacılığı Sektörü	Adet
1	Banka Sayısı	4
2	Yurt İçi Şube Sayısı	986
3	Yurt Dışı Şube Sayısı	4
4	On-line Sistemine Dahil Şube Sayısı	987
5	ATM Sayısı	2.026
6	Yurt İçi Personel Sayısı	16.207
7	Yurt Dışı Personel Sayısı	73

Katılım bankalarının şube sayısı, 2011 yılından itibaren yıllık ortalama %12,1 artış göstermiştir.

Tablo 40: Katılım Bankaları Şube ve Personel Sayısı Gelişimi (2003-2014), Kaynak: TKBB

Yıllar	Şube Sayısı	Büyüme (%)	Personel Sayısı	Büyüme (%)
2003	188	71	3.520	61
2004	255	36	4.789	36
2005	290	14	5.740	20
2006	355	22	7.114	24
2007	422	19	9.215	30
2008	530	26	11.022	20
2009	569	7	11.802	7
2010	607	7	12.677	7
2011	685	13	13.851	9
2012	828	21	15.356	11
2013	966	17	16.763	9
2014	990	2	16.270	-3,1

4.2. Aktif / Pasif Gelişimi

Katılım bankalarının reel sektöre kullandırdıkları fonlardaki artış da gelişimini sürdürmüştür. Sektör ortalaması % 4 olurken, yönetimi Fona devredilen banka hariç diğer üç katılım bankasının müşterilerine kullandığı fonların %32'ye yakın bir seviyede arttığı izlenmektedir.(TKBB)

Tablo 41 : Katılım Bankalarının Aktif Gelişimi ve Sektör İçindeki Payı (milyon TL, 2011-2014), Kaynak: TKBB

	Toplam Aktifler	Değişim %	Sektörel Pay %
2011	56.077	29,4	4,6
2012	70.245	25,3	5,1
2013	96.022	36,7	5,5
2014	104.073	8	5,2

Katılım bankalarının toplam aktifler bakımından bankacılık sektöründeki payı %5,1 olarak gerçekleşirken, bankacılık sektörü toplam özvarlıkları içindeki payı % 4,2 olmuştur. Toplanan fonlarda katılım bankalarının payı % 6,2 olurken, kullanılan fonlardan alınan pay % 5,4 olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında katılım bankalarının finansal sektör içindeki paylarında yaşanan görece düşüşler, TMSF'ye devredilen katılım bankasının kaydettiği küçülmeden kaynaklanmaktadır. (TKBB)

Tablo 42: Katılım Bankalarının Başlıca Göstergeleri (milyon TL) 2014, Kaynak: TKBB

	2013	2014	Değişim %
Toplanan Fonlar TL	36.984	39.239	6
Toplanan Fonlar YP (Kıymetli Madenler dahil)	26.226	27.548	5
Toplam	63.210	66.788	6
Kullanılan Fonlar	67.416	69.965	4
Toplam Aktifler	96.022	104.073	8
Özkaynaklar	8.833	9.265	5
Net Kâr	1.052	80	-92

4.2.1. Krediler

Gerek toplanan fonlar gerekse kullanılan fonlarda üç katılım bankasının ortalaması, Türk bankacılık sektörünün 2014 yılı mevduat ve kredi büyümesi ortalamalarının üstündedir. Türk bankacılık sektörünün mevduat ve kredi hacimlerindeki artış 2014 yılında sırasıyla %11,3 ve %18,8 olurken, katılım bankacılığı sektörünün üç üyesinin topladığı ve kullandığı fonlar, bankacılık sektör ortalamasının sırasıyla 18,7 ve 13,2 puan üzerinde büyümüştür. (TKBB)

Tablo 43: Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Başlıca Finansal Büyüklükleri (milyon TL) (Aralık 2014), Kaynak: TKBB

Finansal Başlıklar		Katılım			Bankacılık Sektörü		
		2014	2013	2014/2013 (Değişim)	2014	2013	2014/2013 (Değişim)
Toplanan Fonlar **	TP	38.979	36.696	6,2	664.527	596.694	11,4
	YP-	23.004	20.267	13,5	375.798	331.635	13,3
	Döviz	3.422	4.532	-24,5	16.303	20.989	-22,3
	Toplam	65.405	61.495	6,4	1.056.628	949.318	11,3
Kullandırılan Fonlar		69.639	67.219	3,6	1.280.137	1.077.496	18,8
Tasfiye Olunacak Alacaklar (Net)		1.213	832	45,8	9.526	7.024	35,6
Toplam Aktif		104.242	96.075	8,5	1.994.238	1.732.401	15,1
Özkaynaklar		9.610	8.833	8,8	231.945	193.745	19,7
Net Kar		89	1.052	-91,5	24.665	24.664	0,0
Personel Sayısı		16.249	16.763	-3,1	216.880	214.226	1,2
Şube Sayısı	Yurtiçi	986	961	2,6	12.125	11.903	1,9
	Yurtdışı	4	4	0,0	85	83	2,4
	Toplam	990	965	2,5	12.210	11.986	1,9

4.2.1.1. Katılım Bankalarının Kurumsal ve Ticari Bankacılık Alanında Krediler Gelişimi

2014 yılında krediler kalemi, 2013 yılında başlayan hızlı kredi büyümesi (%30) kadar olmasada % 18 lik bir artış göstermiştir. 2013 yılında sektörün kullandığı kurumsal ve ticari krediler 443.842 milyon TL tutarında gerçekleşirken bu yıl 551.370 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Katılım Bankalarında bu rakam 2013 yılında 21.066 milyon TL iken 2014 yılında 21.498 milyon TL ye yükselmiştir. 2011 yılından itibaren azalan pazar payı bu yılda % 3.8 olarak gerçekleşmiştir. Bu azalmada TMSF ye devredilen katılım bankasının etkisi büyüktür. (TKBB)

Tablo 44: Kredi Türleri İtibarıyla Kredilerin Gelişimi, 2014, Kaynak : BDDK

	Kurumsal ve Ticari Krediler	KOBİ	Tüketici Kredileri	Toplam(milyon TL)
Katılım Bankaları	21.498	29.119	13.448	64.065
Sektör	551.370	333.277	356.059	1.240.706
Katılım Bankaları Payı	% 3,8	% 7,7	% 3,9	% 5,4

4.2.2. Mevduat

Katılım bankaları, 2014 yılında da topladıkları fonları, katılım bankacılığı esasları kapsamında, reel sektöre aktarmayı sürdürmüşlerdir. Kullandırılan fonlarla sektör %3,6 artışla 70 milyar TL'ye yaklaşmıştır. Fona devredilen banka dışındaki katılım bankalarının kullandıkları fon miktarının 2014 yılında %28 ila %34 arasında değişen oranlarda güçlü bir artış kaydettiği gözlenmektedir. (TKBB)

Bu artış oranları, Türkiye'de bankacılık sektörü için hesaplanan kredi artış hızı olan %18,8 in üstündedir ve katılım bankalarının bankacılığın temel fonksiyonu olan

kaynak kullandırmadaki başarısını vurgulamaktadır.

4.2.3. Özkaynaklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu

2014 yılı verilerinin ışığında Türk bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği yasal sınır olan %8'in iki katı seviyesinde ve ortalama %16 mertebesindedir. (TKBB)

Sektörün özkaynakları da 2014 yılında sağlıklı yapısını korumuş ve büyümesini sürdürmüştür. Katılım bankalarının toplam özkaynakları %5 artışla 8,8 milyar TL'den 9,3 milyar TL seviyesine yükselmiştir. Üç katılım bankasının ortalama özkaynak büyümesi %21 seviyesindedir. (TKBB)

4.3. Karlılık

Yönetimi Fona devredilen katılım bankasının mali performansındaki özel durumu nedeniyle, sektörün 2014 yılı kârında küçülme izlenmiştir. Ancak katılım bankacılığı iş kolunun diğer üç üyesinin mali tabloları incelendiğinde, kârlılıktaki büyümenin istikrarlı bir şekilde devam ettiği açıkça görülmektedir.

2014 yılında bankacılık sektörünün bütünü için hesaplanan %0 mertebesindeki kâr artışı dikkate alındığında, katılım bankalarının başarılı oldukları ve gerek yurt dışı gerekse yurt içi piyasaların arz ettiği her türlü zorluğa rağmen kârlılıklarını geliştirdikleri ortaya çıkmaktadır

Bu gelişmenin bir diğer yansıması, katılım bankalarının net kârlarının sektör pastasındaki payında izlenmiştir. Katılım bankalarının toplam net kârı %92'lik bir düşüş göstermiş ve sektörden alınan pay %0,9'a düşmüştür. Bu düşüşün temel nedeni, TMSF'ye devredilen katılım bankasının 2014 yılı için açıkladığı zarardır. Zira diğer üç katılım bankasının mali tabloları incelendiğinde, 2014 yılını başarılı sonuçlarla tamamladıkları; bankacılık sektörünün kârının 2013 yılı mertebesinde gerçekleştiği bir yılda %2 ila %23 arasında değişen oranlarda kârlarını artırdıkları gözlenmektedir. (TKBB)

5. 2015 YILI

Aralık 2015 itibarıyla Türk Bankacılık Sektörü'nde 50 banka, 12.269 adet şube ve 217.504 personel ile faaliyet göstermektedir. (TKBB)

Türk bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü 2014 yılında, bir önceki yıla göre %18,20 artarak 2.357 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 45 : Türk Bankacılık Sektörü Seçilmiş Bilanço Kalemleri (milyon TL), 2015, Kaynak: TKBB

BANKALAR	SAYI	AKTİFLER		TOPLANAN FONLAR		KULLANDIRILAN FONLAR	
		MİLYON TL	PAY(%)	MİLYON TL	PAY(%)	MİLYON TL	PAY(%)
Mevduat Bankaları *	32	2.130.602	90,4	1.175.654	94	1.372.416	89,9
Katılım Bankaları	5	120.253	5,1	74.362	6	79.373	5,2
Kalkınma ve Y. Bankaları	13	106.668	4,5	0	0	74.980	4,9
Toplam	50	2.357.523	100	1.250.016	100	1.526.769	100

*2015 Şubat ayından itibaren Birleşik Fon A.Ş. ve Adabank hariç tutulmuştur.

Aralık 2015 döneminde, toplam kredi tutarı 1.526 milyar TL olup, söz konusu tutarın 1 trilyon lirası Türk parası kredilerden, 526 milyar lirası yabancı para kredilerden oluşmaktadır. Bir diğer ifadeyle, yıl sonu itibarıyla, yabancı para kredilerin toplam krediler içerisindeki payı %32 seviyesindedir. (TKBB)

Sektörün kredi stokundaki büyüme esas olarak yoğun rekabetin yaşandığı kurumsal kredilerde gerçekleşmiştir. Toplam kredilerin içerisinde, ticari ve kurumsal krediler %48, KOBİ kredileri %26 ve kredi kartları da dahil tüketici kredileri %26 pay almışlardır. (TKBB)

2015 yılında mevduatın yıllık artış hızında belirgin bir düşüş yaşanmıştır. 2013 yılında yıllık bazda %22,5 oranında artış gösteren mevduatın yıllık artış hızı 2014 yılında %11,3'e gerilemiş ve toplam mevduat 1.053 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında artış hızı % 18 olarak gerçekleşmiş olup 1.250 milyar TL ye ulaşmıştır. (BDDK)

Bankacılık sektörü güçlü özkaynak seviyesini korumaktadır. Türk bankacılık sektörü güçlü özkaynak yapısını 2015 yılında da korumuştur. Özkaynaklar 2015 yılında %13 artış göstermiştir. Sermaye yeterlilik oranı, Aralık 2015 itibarıyla %15.6 seviyesindedir. Katılım bankaları %14,9 SYR ile ortalamanın altındadır.(BDDK)

Tablo 46 : Özkaynak Gelişimi (milyon TL), 2015, Kaynak: TKBB

YILLAR	KATILIM BANKALARI	BÜYÜME (%)	BANKACILIK SEKTÖRÜ	PAYI (%)
2000	161.000		8.295.000	1,94%
2001	203.000	26,09%	19.003.000	1,07%
2002	400.000	97,04%	26.099.000	1,53%
2003	700.000	75,00%	36.208.000	1,93%
2004	892.000	27,43%	46.855.000	1,90%
2005	951.000	6,61%	54.687.000	1,74%
2006	1.560.000	64,04%	59.538.000	2,62%
2007	2.364.000	51,54%	75.850.000	3,12%
2008	3.729.000	57,74%	86.425.000	4,31%
2009	4.419.564	18,52%	110.874.000	3,99%
2010	5.457.000	23,47%	134.545.000	4,06%
2011	6.193.314	13,49%	144.650.000	4,28%
2012	7.377.000	19,11%	181.882.000	4,06%
2013	8.852.000	19,99%	193.745.000	4,57%
2014	9.673.000	9,27%	232.007.000	4,16%
2015	10.645.000	10,00%	262.275.000	4,00%

Sektörün 2015 yıl sonunda dönem net kârı bir önceki yıla göre %8 artarak 26 milyar TL olarak kaydedilmiştir.

5.1 Personel ve Şube Sayısı

Katılım bankaları toplam şube sayısında kaydedilen % 9'luk artış, Türk bankacılık sektörünün ortalamasının üzerindedir.

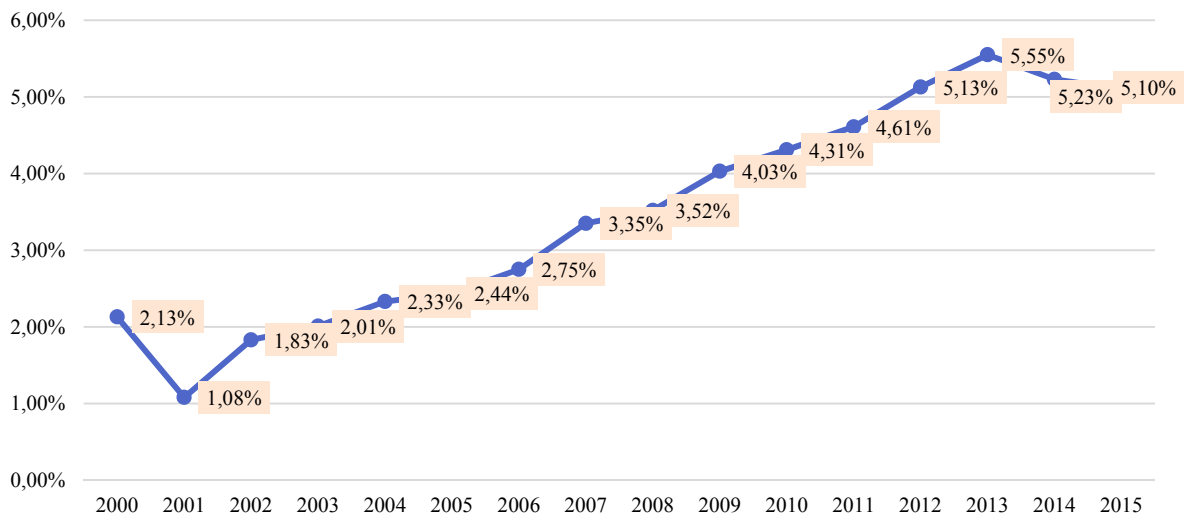
Tablo 47 : Personel ve Şube Gelişimi, 2015, Kaynak: TKBB

YILLAR	ŞUBELER	BÜYÜME (%)	PERSONEL	BÜYÜME (%)
2000	110		2.182	
2003	188	71%	3.520	61%
2004	255	36%	4.789	36%
2005	290	14%	5.740	20%
2006	355	22%	7.114	24%
2007	422	19%	9.215	30%
2008	530	26%	11.022	20%
2009	560	6%	11.802	7%
2010	607	8%	12.677	7%
2011	685	13%	13.857	9%
2012	829	21%	15.356	11%
2013	966	17%	16.763	9%
2014	990	2%	16.280	-3%
2015	1080	9%	16.554	1,7%

5.2. Aktif / Pasif Gelişimi

Türk Bankacılık Sektörünün aktif büyüklüğü Aralık 2015 döneminde bir önceki yıl sonuna göre %18,2 artarak 2.357 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. (TKBB)

Grafik 15: Katılım Bankalarının Bankacılık Sektöründeki Aktif Payı %, 2015, Kaynak: TKBB

Tablo 48: Seçilmiş A/P Kalemleri (milyon TL), 2015, Kaynak: TKBB

FİNANSAL BAŞLIKLAR		KATILIM BANKALARI		
		Ara.15	Ara.14	2015/Aralık - 2014 (değişim %)
TOPLANAN FONLAR	TP	40.740	38.979	4,52%
	YP-DÖVİZ	31.406	23.004	36,52%
	YP-MADEN	2.216	3.422	-35,20%
	TOPLAM	74.362	65.405	13,70%
KULLANDIRILAN FONLAR		79.191	69.408	14,10%
TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR (NET)		1.775	1.203	47,55%
TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR (BRÜT)/ KULLANDIRILAN FONLAR		%5,5	%4,6	19,56%
TOPLAM AKTİF		120.252	104.319	15,27%
ÖZ VARLIK		10.642	9.673	10,01%
NET KÂR		405	144	181,25%

Katılım bankalarının toplam aktifler bakımından bankacılık sektöründeki payı %5,1 olarak gerçekleşirken, bankacılık sektörü toplam özvarlıkları içindeki payı %4 olmuştur. Toplanan fonlarda katılım bankalarının payı %6 olurken, kullanılan fonlardan alınan pay %5,2 olarak gerçekleşmiştir. (TKBB)

5.2.1. Krediler

Katılım bankaları kullandığı kredileri 2014 yılına göre % 14,11 arttırmasına rağmen bankacılık payı içerisindeki payında azalış gösterip % 5,20 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum kamu bankalarının kurduğu katılım bankaları ile değişecek gibi görünüyor. (TKBB)

Tablo 49: Kullanılan Fon Gelişimi (bin TL), 2015, Kaynak: TKBB

YILLAR	KB.ları	BÜYÜME (%)	BANKACILIK SEKTÖRÜ	PAYI (%)
2000	1.726.000		32.939.000	5,24%
2001	1.072.000	-37,89%	58.413.000	1,84%
2002	2.101.000	95,99%	54.860.000	3,83%
2003	3.001.000	42,84%	72.169.000	4,16%
2004	4.894.000	63,08%	107.615.000	4,55%
2005	7.407.000	51,35%	160.005.000	4,63%
2006	10.492.000	41,65%	228.141.000	4,60%
2007	15.332.000	46,13%	293.928.000	5,22%
2008	19.733.000	28,70%	384.417.000	5,13%
2009	24.911.209	26,24%	418.684.000	5,95%
2010	32.084.000	28,79%	554.128.000	5,79%
2011	41.103.435	28,11%	708.771.000	5,80%
2012	50.031.000	21,72%	829.597.000	6,03%
2013	67.219.000	34,35%	1.077.495.000	6,24%
2014	69.622.000	3,58%	1.280.126.000	5,44%
2015	79.451.000	14,11%	1.526.847.000	5,20%

5.2.1.1. Katılım Bankalarının Kurumsal ve Ticari Bankacılık Alanında Krediler Gelişimi

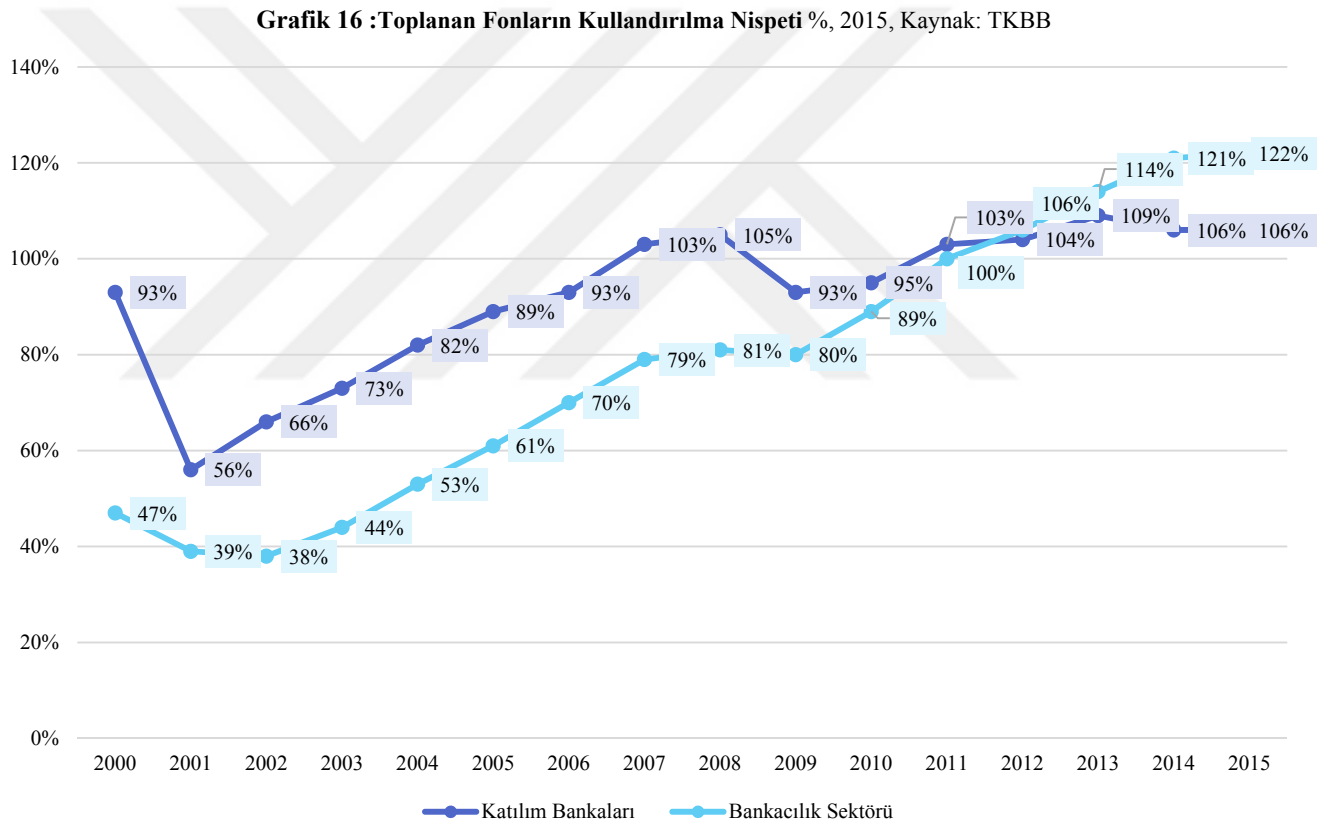
Katılım bankacılığı sektöründe 2015 yılında 2013 yılına göre krediler %13 oranında büyümüştür. Katılım bankalarının toplam bankacılık içindeki payı bu yıl daralmıştır. Buna bağlı olarak kurumsal ve ticari bankacılık alanında verilen kredilerin payı % 3,2 ye gerilemiştir. Katılım bankaları kurumsal ve ticari bankacılık alanında istikrarlı olarak payını azaltmaktadır. Sektörün kurumsal ve ticari krediler alanında payı %48 olmasına karşın bu pay katılım bankalarında % 33 olarak izlenmektedir.

Aktifin en önemli büyüme kalemi olan krediler kaleminin lokomotifi konumunda olan kurumsal ve ticari krediler alanında payının düşük seyretmesi tüm sektörden alınan payı aşağı yönlü baskılamaktadır.

Tablo 50: Kredi Türleri İtibarıyla Kredilerin Gelişimi, 2015, Kaynak : BDDK

	Kurumsal ve Ticari Krediler	KOBİ	Tüketici Kredileri	Toplam(milyon TL)
Katılım Bankaları	23.498	30.201	15.282	72.037
Sektör	722.062	390.612	384.562	1.497.236
Katılım Bankaları Payı	% 3,2	% 7,7	% 3,9	% 4,8

*TKBB ile BDDK arasında görülen tutar farklılıkları Birleşik Fon A.Ş. ve Adabank'ın BDDK'nın Şubat 2015 te alınan kararı ile dahil edilmemesinden kaynaklanmaktadır.

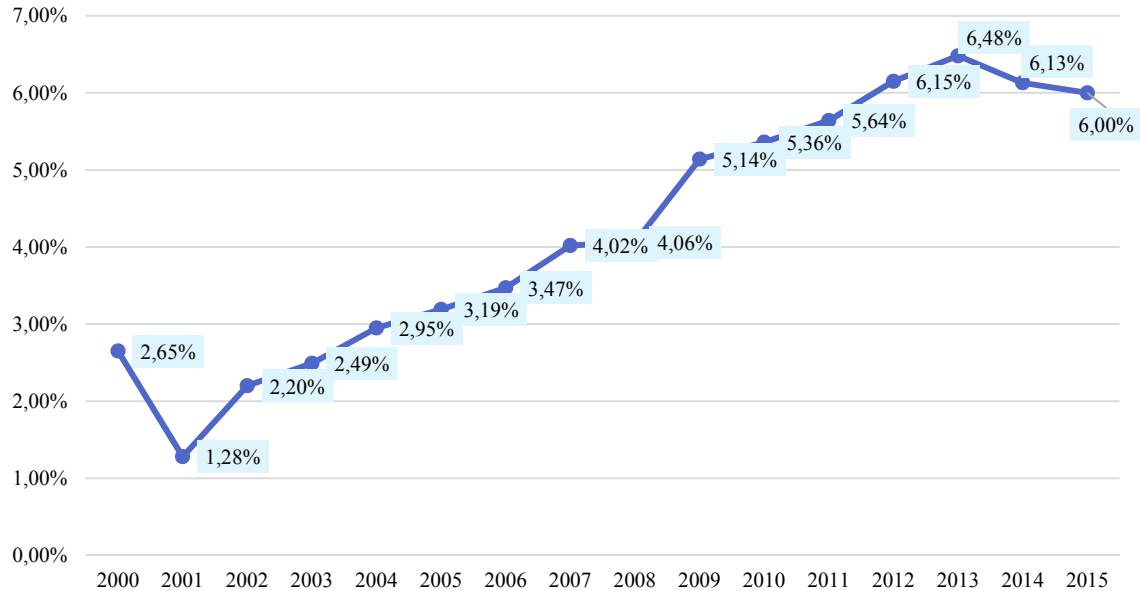

5.2.2. Mevduat

Katılım bankalarının yıllara göre fon toplama büyüme oranları son yıllarda azalma olsada bankacılık sektörünün çok üzerindedir. Katılım bankaları bu süreçte bankacılık sektöründeki payını % 6' nın üzerine sabitleyerek bu payı arttırmak üzere planlar yapmaktadır.

Tablo 51 : Toplanan Fon Gelişimi (bin TL), 2015, Kaynak: TKBB

YILLAR	KB.ları	BÜYÜME (%)	BANKACILIK SEKTÖRÜ	PAYI (%)
2000	1.863.000		70.305.000	2,65%
2001	1.917.000	2,90%	149.438.000	1,28%
2002	3.206.000	67,24%	145.594.000	2,20%
2003	4.111.000	28,23%	164.923.000	2,49%
2004	5.992.000	45,76%	203.386.000	2,95%
2005	8.369.000	39,67%	261.948.000	3,19%
2006	11.237.000	34,27%	324.069.000	3,47%
2007	14.943.000	32,98%	371.927.000	4,02%
2008	19.210.000	28,56%	472.695.000	4,06%
2009	26.841.000	39,73%	522.415.000	5,14%
2010	33.828.000	26,03%	631.119.000	5,36%
2011	39.869.282	17,86%	707.510.000	5,64%
2012	48.198.000	20,89%	783.888.000	6,15%
2013	61.495.000	27,59%	949.319.000	6,48%
2014	65.405.000	6,35%	1.056.679.000	6,13%
2015	74.362.000	13,70%	1.250.016.000	6,00%

Grafik 17: Katılım Bankalarının Bankacılık Sektöründeki Toplanan Fon Payı %, 2015, Kaynak: TKBB

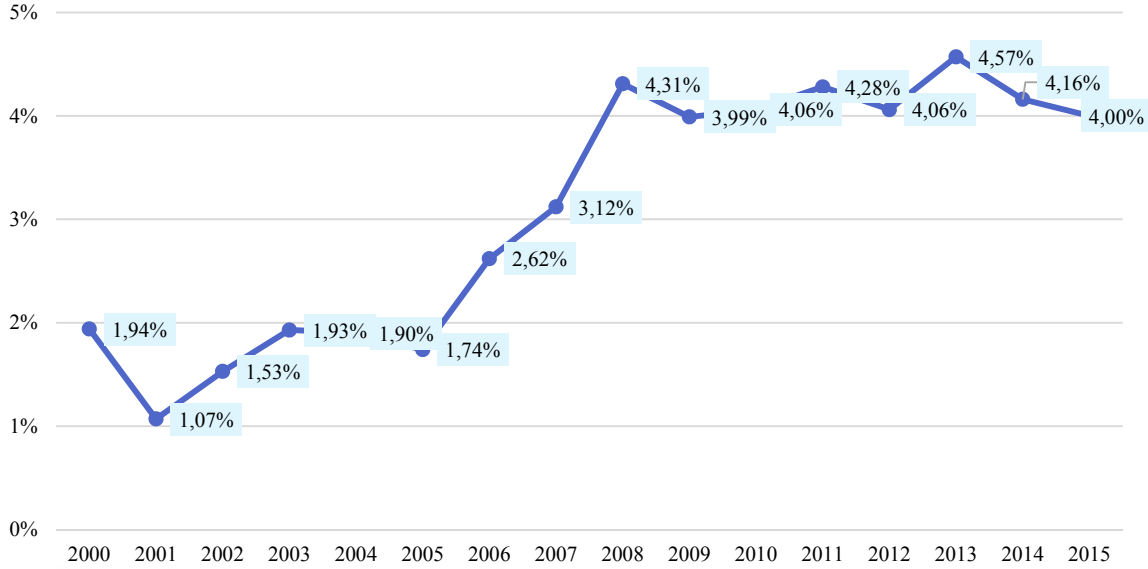
5.2.3. Özkaynaklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu

Katılım bankalarının yıllar içindeki gelişimine bakarsak en önemli değişikliğin 2005 yılında yapılan yapısal düzenleme sonucunda olduğu gözlemleriz. Bu düzenleme ile finans kurumu yerine katılım bankası adı kullanılmaya başlanmış ve Türkiye Katılım Bankaları Birliği kurularak aynı çatı altında toplanmıştır. 2005 de yapılan düzenleme ile bankaların sahip olduğu yasal haklar katılım bankalarına tanınmış, halihazırda 100.000 TL olan devlet mevduat garantisi bu bankalara da verilmiştir. Bu düzenleme sonucunda katılım bankaları sermayelerini % 64 artırıp 951 milyon liradan 1.560 milyon liraya çıkarmıştır. (TKBB)

Tablo 52 : Özkaynaklar (bin TL), 2015, Kaynak: TKBB

YILLAR	KB.ları	BÜYÜME (%)	BANKACILIK SEKTÖRÜ	PAYI (%)
2000	161.000		8.295.000	1,94%
2001	203.000	26,09%	19.003.000	1,07%
2002	400.000	97,04%	26.099.000	1,53%
2003	700.000	75,00%	36.208.000	1,93%
2004	892.000	27,43%	46.855.000	1,90%
2005	951.000	6,61%	54.687.000	1,74%
2006	1.560.000	64,04%	59.538.000	2,62%
2007	2.364.000	51,54%	75.850.000	3,12%
2008	3.729.000	57,74%	86.425.000	4,31%
2009	4.419.564	18,52%	110.874.000	3,99%
2010	5.457.000	23,47%	134.545.000	4,06%
2011	6.193.314	13,49%	144.650.000	4,28%
2012	7.377.000	19,11%	181.882.000	4,06%
2013	8.852.000	19,99%	193.745.000	4,57%
2014	9.673.000	9,27%	232.007.000	4,16%
2015	10.645.000	10,00%	262.275.000	4,00%

Grafik 18 : Katılım Bankalarının Bankacılık Sektöründeki Özkaynak Payı %, 2015,
Kaynak: TKBB

5.3 Karlılık

Gelişmiş ülkelerdeki makroekonomi politikaları ayrışması küresel ekonomi üzerinde etkili olmaya devam etmiştir. Gelişmekte olan ülkelere fon akımları dalgalı bir seyir izlerken, para birimlerindeki oynaklık da etkili olmuştur. Türkiye ekonomisinde de yavaş büyüme ile birlikte, enflasyonda kur ve gıda fiyatları kaynaklı baskılar sürmüştür. Bankacılık sektöründe karlılık oranları düşük kalmaya devam etmiştir. Bireysel kredilerdeki düşüş trendi ivme kaybetmiş, kurumsal krediler ise yüksek oranlı büyümüştür. Kurumsal ve ticari kredilerde büyümenin ilk sebebi vadelerin uzamasıdır. Belli başlı sebepler neticesinde ortaya çıkan ekonomik durum piyasada vadelerin uzamasına yol açmıştır.

Katılım bankacılığı sektöründe, 2014 yılında TMSF ye devir edilen katılım bankasından dolayı kar anlamında konuşulması muteber bir rakama ulaşamamıştı. Ancak 2015 yılında bu dip hızlı bir şekilde kendini toplayarak 408 milyon TL rakamına ulaşmıştır.(BDDK)

Bankacılık sektörünün 26 milyar TL tutarında kar rakamlarına ulaşması katılım bankalarının payını % 1' e indirmiştir.

Sonuç

2005 yılına kadar ‘Özel Finans Kurumları’ olarak bilinen katılım bankaları, 2005 yılında banka statüsüne geçmesiyle beraber hızlı bir büyüme ivmesi yakalamış, tüm bankacılık sistemi içerisinde %1 seviyelerinde olan sektörün pazar payı, 2015 yılında %5,2 seviyesine ulaşmıştır.

Katılım Bankaları, 2000 ve 2001 yıllarında yaşanan ekonomik krizlerden sonra % 50 ye varan fon çıkışına rağmen varlıklarını sürdürebilmişler, ayrıca bu krizler nedeniyle ekonomimize ve halkımıza herhangi bir yük getirmemişlerdir. Çünkü bu kurumlar bu krizlerden kendi iç dinamikleri sayesinde çıkmayı başarmışlardır. Bu iç dinamikleri şu şekilde özetlemek mümkündür:

1-Bilançonun pasifinde yer alan ve halktan toplanan tasarrufların oluşturduğu yükümlülüklerde;

-Kâr ve zarara katılma yöntemi sabit oranlı yükümlülüğe nazaran katılım bankalarına rahatlık sağlayarak krizlerin aşılmasına yardımcı olmuştur.

-Faiz riski almayan katılım bankaları, açık pozisyon yapmayarak kur riski de yüklenmemişlerdir.

2-Bilançonun aktifinde yer alan kredilerde;

-Bu bankaların çalışma prensipleri gereğince fonların mutlaka bir proje veya emtia ve ekipman tedariki karşılığında kullanılması ve finansman bedelinin işletme yerine işletmeye mal ve hizmet temin eden satıcıya fatura karşılığında ödenmesi, bu fonların verilmiş amacı dışında, riskli ve spekülâtif alanlarda kullanımını önlemektedir.

-Ayrıca bu yöntem kullanılan fonun ve firmanın kontrolünü kolaylaştırmaktadır.

-Fonların taksitli kullanılması ve genellikle taksitlerin aylık tahsil edilmesi seyyaliyeti ve emniyeti arttırmaktadır.

-Fonların fatura karşılığı kullanılması, işletmenin ihtiyacından fazla fon kullanmasını engelleyerek finansmanda irrasyonel davranışları önlemektedir.

-Diğer taraftan, katılım bankalarının kendi bünyelerindeki fon kullandırma yöntemlerinden olan finansal kiralama yöntemi, fon kullanan firmaların nakit akımlarına uygun tarzda fonlandırılmasını ve finansmanın fon kullandırma tekniğine, başka bir ifadeyle yatırımın uzun vadeli finansmanla yapılması ilkesine uygun olmasını sağlamaktadır.

-Bu yöntemler, katılım bankalarının kullandıkları fonların emniyetini artırarak aktif kalitesini yükseltmektedir.

Ayrıca, Katılım Bankaları bütün finansman sağlama işlemlerini prensipleri gereğince faturaya veya bir belgeye dayandırdıkları için kayıtdışı ile mücadele konusunda devlete yardımcı olmaktadır.

Aktifin en önemli ve yüzde olarak en yüksek orana sahip kaleminin krediler kalemi olduğundan bahsetmiştik. İncelemiş olduğumuz dönemlerde gerek katılım bankacılığı gerek konvansiyonel bankacılık alanında gerek sektöre baktığımızda aktifin büyüme oranlarına en yakın oranlar kurumsal ve ticari krediler alanında izlenen oranlardır. Bu durumun bundan sonra izlenecek kredi politikalarına yol göstermesi beklenmektedir.

Kriz döneminde katılım bankalarının kendi iç dinamikleri ile aksiyon alması kredi kullandırım yöntemlerinin konvansiyel bankalara göre farklılık göstermesi kurumsal ve ticari krediler alanında uzun dönemde büyük kazanımlar elde edeceği beklentisini güçlendirmektedir. Kurumsal ve ticari firmalar kriz dönemlerinde kredilerini geri çağırılmayacak bankalar ile çalışmak istemektedirler.

Netice olarak Kurumsal ve Ticari Krediler alanında katılım bankacılığının payı yıldan yıla azalmaktadır. Sektöre giriş yapan kamu katılım bankalarının bu durumu tersine çevrilebileceği öngörüsü ile beraber kurumsal ve ticari krediler alanında payını arttırıp, aktifini büyütmenin peşinde olacaktır. Segmentasyon ile birlikte kurumsal ve ticari firmalar ayrımını yapmaları firmalar ile daha verimli çalışmalarını sağlayıp, kurumsal ve ticari krediler payını arttırma yönünde kullanmaları beklenmektedir.

Türkiye katılım bankacılığı sektörünün makro ekonomik göstergeler ve bankacılık sektörünün büyüme rakamları göz önünde bulundurulduğunda, 2025 yılında %15 pazar payına ulaşması hedeflenmektedir. Hedef olarak 2025 vizyonunu ortaya koyan Türkiye Katılım Bankaları Birliği aktifini büyütme için lokomotif görevi gören kurumsal ve ticari krediler kalemini kullanmaya çalışmalıdır.

KAYNAKÇA

- Afsar, M. (2006), *Finansal Sistemin İşleyişi*, Gülen Ofset, Eskisehir
- Akgüç, Ö. (1992), *100 Soruda Bankacılık*, Gerçek Yayınevi, İstanbul
- Akgüç, Ö. (2007), *Banka Yönetimi ve Performans Analizi*, Arayış Basım ve Yayımcılık. İstanbul
- Aktepe, İ.E. (2010), *İslâm Hukûku Çerçevesinde Finansman ve Bankacılık*, İstanbul
- Alpay, M. (2010), *Kredi Değerliliğinin Ölçülmesinde Topsis Yöntemi ve Bir Uygulama*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Anwar, M. (2003), *İslamicity Banking Of Banking And Models Of İslamic Banking*,
- Armağan, S. (1991), *Ana Hatlarıyla İslam Ekonomisi 1*, İstanbul: Timaş Yayınları, Sayı No: 96,
- Atan, M. (2005), *Üretim ve Verim Araştırma Teknikleri Eğitim Notları*, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonometri Bölümü
- Aydın, N., Coşkun, M., Bakır, H., Ceylan, A., Başar, M. (2004), *Finansal Yönetim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No. 1465.
- Aydın, N., Coşkun, M., Başar, M. (2010), *Bankacılık Uygulamaları*, Anadolu Üniversitesi Yayını No. 1711, Eskişehir
- Aydoğan, K. ve Çapoğlu, G. (1989), *Bankacılık Sistemlerinde Etkinlik ve Verimlilik: Uluslararası Bir Karşılaştırma*, MPM Yayınları:397, Ankara
- Baçoğlu, U., Ceylan A. ve Parasız İ. (2009), *Finans*, Ekin Kitabevi, Bursa
- Batchelor, V.B. (2005), *A Comparable Cross-System Bank Productivity Measure : Empirical Evidence From The Malaysian Dual Banking System*, Edit Cowan University, Doktora Tezi, Avustralya
- Battal, A. (2004), *Sorularla Banka Hukuku*, Gazi Kitabevi, Ankara
- Bayındır, A. (2007), *Ticaret ve Faiz*, Süleymaniye Vakfı, İstanbul
- Bayındır, S. (2005), *İslâm Hukuku Penceresinden, Faizsiz Bankacılık*, Rağbet Yayınları, İstanbul

- Baykara, H.V. (2012), Katılım Bankalarında Etkinlik ve Verimlilik Analizi Yüksek Lisans Tezi , Tokat
- Berger, A. ve Humprey D. (1997), *Efficiency of Financial Institutions: International Survey and Directions for Future Research*, Wharton School, Financial Institutions Center, Working Paper No:97-05.
- Birdal, M. (2007), *İslam Bankacılığı Ne Kadar Alternatif ?*
- Bozdağ, N., Altan, ş., Atan, M. (2001), *Toplam Etkinlik Ölçümü: Türkiye'deki Özel ve Kamu Bankaları İçin Bir Uygulama*, Gazi Üniversitesi, Ankara
- Canbaş, S. ve Doğukanlı, H. (2001), *Finansal Pazarlar*, Beta Yayınevi, İstanbul
- Canik, R. (2011), *Katılım Bankacılığında Kaynak Çeşitliliği ve Likidite Riski Yönetimi*, Yayınlanmamış Yeterlilik Tezi, İstanbul
- Charnes A. ve Cooper, W. W. (1985), *Preface to Topics in Data Envelopment Analysis*, Analysis of Operations Research, Vol:2.
- Chen S.J.ve Hwang, C. (1992), *Fuzzy Multiple Attribute Decision Making: Methods and Applications*, Springer –Verlag- Berlin
- Cheng, E.W.L., LI, H. ve Ho, D.C.K. (2002), *Analytic Hierarchy Process (AHP), A Defective tool When Used Improperly*. Measuring Business Excellence, Vol.6, No. 4.
- Chen, C.T. (2000), *Extensions of the TOPSIS for Group Decision-Making under Fuzzy Environment*, *Fuzzy Sets and Systems*, 114(2) On page 1-9.
- Cingi, S. ve Tarım, A. (2000), *Türk Banka Sisteminde Performans Ölçümü DEA Malmquist TFV Endeksi Uygulaması*, TBB, Araştırma Tebliğleri Dizisi, Sayı 2000-01
- Coelli, T.J., Rao, D.S.P. ve Battase G.E. (1998), *An introduction to Efficiency and productivity analysis*, Kluwer Academic Publishers, Boston
- Çağlar, C. A. (2002), *Müşterilerimize aile sıcaklığıyla yaklaşıyoruz*, Özel Finans Kurumları Birliği No:1 Dağıtım, 1.Baskı TKBB Dergisi. İstanbul: 2005

- Çolak, M. (2004), *Muhasebe Standartları Kurulu, Görevleri, Denetimi Ve İlişkili Düzenlemeler*, Yaklaşım Dergisi / Aralık 2004 / Sayı: 144
- Darrat, Topuz ve Yousef (2002), *Assessing Cost and Technical Efficiency of Banks in*
- Dönek,E ve Özdemir, A.İ. (2000), *Türk Ticari Bankalarının Performans Değerlendirilmesi*, Verimlilik Dergisi, Milli Prodüktivite Merkezi Yayını
- Abdulaziz Al-Sowailim, EY MENA CEO, Dünya Katılım Bankacılığı Rekabet Raporu 2016
- Eğilmez, M. (1997), *Hazine*, Creative Yayıncılık, İstanbul
- El-Gamal ve İnanoglu, (2004), *Islamic Banking in Turkey: Boon or Bane for the Financial Sector*, Proceedings of the Fifth Harvard University Forum on Islamic Finance, Cambridge: Center for Middle Eastern Studies, Harvard University.,
- Emiral, F. (2001), *Türk Bankacılık Sisteminde Etkinlik Analizi (Veri Zarflama Analizi*
- En-Nebhani, T. (1999), *İslama Ekonomi Nizamı*, Taha Yayıncılık, İstanbul
- Erdem, E. (2008), *Para, Banka ve Finansal Sistem*, Ankara: Detay Yayıncılık
- Ertuğrul, İ. ve Karakaşoğlu, N.(2009), *Türk Çimento Firmalarının Bulanık AHS ve TOPSIS yöntemleriyle performansının ölçümü*
- Erdoğan, Doğa (2011). Katılım Bankacılığı ve Türk Ekonomisine Katkıları. Yüksek Lisans Projesi, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.
- Eskici, M.M. (2007), *Türkiye’de Katılım Bankacılığı Uygulaması ve Katılım Bankaları’nın Müşteri Özellikleri*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Isparta
- Ezaz, A., Ziaur, R., Rubina A. (2006), *Comparative Analysis Of Loan Recovery Among Nationalized, Private And Islamic Commercial Banks Of Bangladesh.*, BRAC University Journal, Vol. III, No. 1, 2006, pp. 35-52 Gardner Workbook, Euromoney Publications.
- Gökalp, F. (2009), *Perakende sektöründe performans ölçümü: Türkiye Üzerine Bir Model Denemesi*, Ege Üniversitesi, Doktora Tezi

- Günel M. (2007), *Para, Banka ve Finansal Sistem*. Yeni Dönem Yayınları, Ankara
- Hamim, M., Naziruddin A., ve Syed, H., (2006), *Efficiency of Islamic Banking in Malaysia: A Stochastic Frontier Approach*, *Journal of Economic Cooperation*, 27 (2), pp. 37-70.
- Hassan, M.K ve Hussein, K.A. (2003), *Static and Dynamic Efficiency in the Sudanese Banking System*, *Review of Islamic Economics* 14,
- Hussein, K.A. (2003), *Operational Efficiency in Islamic Banking: The Sudanese Experience*, Working Paper No. 1, Islamic Research and Training Institute (IRTI), Islamic Development Bank.
- Hwang, C.L ve Yoon. K., (1981), *Multiple Attribute Decisions Making-methods and Applications, a state of the art survey*, New York: Springer-Verlag
- İnan A. E. (2000), *Banka Etkinlik Ölçülmesi ve Düşük Enflasyon Sürecinde Bankacılıkta Etkinlik*, *Bankalar Dergisi*
- İqbal, M. (2001), *Islamic and Conventional Banking in the Nineties: A comparative Study*, Islamic Research and Training Institute Journal of Islamic Economic Studies, Islamic Development Bank,, Vol8. No.2, Jeddah
- Kara, M. (2006), *Katılım Bankalarında Personel eğitimi*, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kaya, i. ,Kılınç, M. S. ve Çevikcan , E. (2007), *Makine Ve Techizat Seçim Probleminde Bulanık Karar Verme Süreci*, *Mühendis ve Makine Cilt:49 Sayı:576 Sayfa:8-14*.
- Kaya, Y.T. ve Doğan, E. (2005), *Dezenflasyon Sürecinde Türk Bankacılık Sektöründe Etkinliğin Gelişimi*, BDDK ARD Çalışma Raporları 2005/10
- Kömürlü, H. (2006), *Yatırım Danışmanlığı*, Türk Hukuk Sitesi, İstanbul
- Köse, S. (1991), *Murabaha*, İslam Ansiklopedisi
- Küçükkoçoğlu, G. (2006), *İslami Bankalar ve İslami Finans Kurumları Çalışma Notları*.
- Mishkin, F.S. (2000), *Inflation Targeting in Emerging – Market Countries*, *The American Economic Review*, 90 (2).

- Mishkin, F.S. (2010), *Finansal Piyasalar ve Kurumlar*, İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi
- Mishkin, F.S. (2012), *Macroeconomics- Policy and Practice*, Columbia University
- Munawar, İ.ve Molyneux, P. (2005), *Thirty Years of Islamic Banking: History, Performance and Prospects*, J.KAU: Islamic Econ., Vol. 19, No. 1, pp: 37-39
(2006 A.D./1427 A.H.)
- Okka, O. (2010), *Finansal Yönetim*, Nobel Yayın, Ankara
- Osman I.H., Hitti A., Al-Ayoubi B., (2008), *Data envelopment analysis: a tool for monitoring the relative efficiency of Lebanese bank*, European and Mediterranean Conference on Information Systems 2008 (EMCIS2008) Late Breaking Paper
- Öçal ve Çolak (1999), *Para Teori ve Politikası*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- ÖFK Birliği (2003), *Dünyada ve Türkiye’de Faizsiz Bankacılık*, ÖFK Birliği Yayınları
- Özcan, M. E. ve Hazıroğlu, T. (2000), *Bankacılıkta Yeni Bir Boyut: Katılım Bankacılığı*, Bereket Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 9.
- Özsoy, i. (1997), *Özel Finans Kurumları*, Asya Finans Kültür Yayınları, İstanbul
- Öztürk, N. (2011), *Para, Banka, Kredi*, Ekin Yayıncılık, İstanbul
- Özulucan, A. ,Deran ,A.(2009),“*Katılım Bankacılığı ile Geleneksel Bankaların Bankacılık Hizmetleri ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Karşılaştırılması*”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C: 1S:11 ss.85-105
- Parasız, İ. (2009), *Para Banka ve Finansal Piyasalar*, Bursa: Ezgi Kitabevi
- Parasız, İ. (2011), *Türkiye’de ve Dünya’da Bankacılık*, Bursa: Ezgi Kitabevi
- Pehlivan, P. (2010), *Türkiye Ekonomisinde Bankacılık Sektörünün Verimlilik Sorunları ve Çözüm Önerileri*, Celal Bayar Üniversitesi, Doktora Tezi
- Pınar, A. ve Erdal B. (2008), *Para-Banka-Kredi ve Para Politikası*, Turhan Kitabevi
- Polat, A. (2011), *Katılım Bankalarının Kârını Etkileyen Faktörlerin Karşılaştırmalı Analizi*, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi

- Resmi Gazete (1981), *2499 Sermaye Piyasası Kanunu*, Resmi Gazete No: 17416
- Resmi Gazete (1994), *Rekabetin Korunması Hakkında Kanun*, Resmi Gazete No: 22140
- Resmi Gazete (2003), *Portföy Yöneticiliği Faaliyetine ve Bu Faaliyette Bulunacak Kurumlara İlişkin Esaslar Tebliği*, SPK, Seri V, No: 59, Md. 4.
- Resmi Gazete (2005), *5411 Sayılı Bankacılık Kanunu*, Resmi Gazete No: 25983
- Resmi Gazete (2007), *5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu*, Resmi Gazete No: 26552.
- Resmi Gazete (2013), *Sigortaya Tabi Mevduat ve Katılım Fonları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primlere Dair Yönetmelik*, Resmi Gazete No: 28560
- Resmi Gazete (1983), *14/12/1983 Tarih ve 18251 Sayılı Maliye Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK*
- Samad, A., (1999), *Comparative Efficiency of the Islamic Bank vis-a-vis Conventional Banks in Malaysia*”, IIUM Journal of Economics and Management 7 (1)
- Sevilengül, O. (1997), *Banka Muhasebesi*. Gazi Kitapevi, Ankara
- Sufian, F. (2006), *Size and Returns to Scale of the Islamic Banking Industry in Malaysia: Foreign Versus Domestic Banks*, IIUM Journal of Economics and Management 14 (2).
- Sufian, F. (2007), *The Efficiency Of Islamic Banking Industry: A Non-Parametric Analysis With Non-Discretionary Input Variable*, Islamic Economic Studies Vol. 14, No. 1 & 2
- Sufian, F, Mohamad, A.M Noor ve M.Zulhibri , A. Majid (2008), *The Efficiency of Islamic Banks: Empirical Evidence from the MENA and Asian Countries Islamic Banking Sectors*, The Middle East Business and Economic Review, Vol.20, No.1,
- Tabakoğlu, A. (2008), *İslâm Dünyasında Para ve Bankacılık Tecrübesi, Türkiye’de Özel finans Kurumları, Teori ve Uygulama*, Albaraka Türk Yayını-17
- Takan, M. (2001), *Bankacılık Teori Uygulama ve Yönetim*, Nobel Yayınevi, Ankara
- Tarım, A. (2001), *Veri Zarflama Analizi: Matematiksel Programlama Tabanlı Görelî*

Etkinlik Ölçümü Yaklaşımı, Sayıştay Yayın İşleri Müdürlüğü Araştırma-
inceleme-Çeviri Dizisi Sayı:15

- Tarkoçin, C. ve Gençer M. (2010), *Farklı Girdi ve Çıktı Yaklaşımlarının Veri Zarflama Analizi Etkinlik Sonuçlarına Etkisi ve Türk Ticari Bankaları Uygulaması*, Bankacılar Dergisi, 72, 19-32.
- TKBB Yayın No:5 (2015), *Türkiye Katılım Bankacılığı Strateji Belgesi 2015- 2025*, İstanbul
- Topaloğlu, M. ve Koç, H. (2010), *Büro Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık, İstanbul
- Torfi, F., Farahani, R.Z., Rezapour, (2010), S., *Fuzzy AHS to Determine The Relative Weights of Evaluation Criteria and Fuzzy Topsis to Rank The Alternatives Applied Soft Computing*, 520-528
- Tulkens, H. (1993), *On FDH Efficiency Analysis: Some Methodological Issues and Applications to Retail Banking Courts, and Urban Transit*, Journal of Productivity Analysis 4(1/2)
- Uri, N. D. (2001), *Incentive Regulation And Teh Change In Productive Efficiency Of Local Exchange Carriers*, Applied Mathematical Modeling, Volume: 25.
- Usmani, M. T. (1998), *An Introduction to Islamic Finance*.
- Usta, O. (2005), *İşletme Finansı Ve Finansal Yönetim*, Detay Yayıncılık, Ankara
- Ustasüleyman, T. (2009), *Bankacılık Sektöründe Hizmet Kalitesinin Değerlendirilmesi: Ahs-Topsis Yöntemi*, Bankacılık Dergisi, TBB Yayını, Sayı:69
- Uygulaması*), Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Viverita, Brown K., ve Skully, M., (2007), *Efficiency Analysis of Islamic Banks in Africa, Asia and the Middle East*
- Yazıcı, M. (1999), *Faiz*, Yayılım Yayıncılık, İstanbul
- Yeşilyurt C. ve Alan M.A. (2003), *Fen liselerinin 2002 Yılı Göreceli Etkinliğinin Veri Zarflama Analizi (VZA)Yöntemi İle Ölçülmesi*, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 2

- Yolalan, R. (1993), *İşletmeler arası Göreli Etkinlik Ölçümü*, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Cilt No.483, Ankara
- Yolalan, R. (2001), *Bankacılıkta Verimlilik Konferansı*
- Yurdakul, M. ve iç, Y. T. (2003), *Türk Otomotiv Firmalarının Performans Ölçümü Ve Analizine Yönelik TOPSİS Yöntemini Kullanarak Bir Örnek Çalışma*, Gazi Üniversitesi Müh. Mim. Fak. Der. Cilt 18,no 1, Sayfa 1–18 Ankara.
- Zaim, S. (1992), *İslam, İnsan ve Ekonomi*, Yeni Asya Yayınları, İstanbul
- Zerka, M. A. ve Neccar, A. M. (2009), *İslam Düşüncesinde Ekonomi, Banka ve Sigorta*, İz Yayıncılık, İstanbul
- Zeytinoğlu, E. (1992), *İslam'da ve Diğer Sistemlerde Faiz, Para, Faiz ve İslam Tartışmalı ilmi Toplantılar Dizisi*, İstanbul

DIĞER KAYNAKLAR

İNTERNET KAYNAKLARI:

<http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/>

www.ifk.com.tr/detay.asp?ContentID=643

www.albarakaturk.com.tr

www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Istatistiki_Veriler/Istatistiki_Veriler.aspx

www.cgscenter.org

www.eurekahedge.com/indices/

www.islam-investor.com/tr/likidite/tasarruf_hesabi_yatirim_hesabi.html

www.islam-investor.com/tr/likidite/cari_hesap.html

www.halkbank.com.tr/segmentasyon.html

www.tkbb.org.tr

www.turkiyefinans.com.tr

www.tspakb.org.tr/tr/Portals/0/ETM_KILAVUZLAR/ETM_kilavuzlar_menkul_kiyet_piyasalari_temel_haziran_2011.pdf

